http://rusyns-library.org – «Русинська Библіотека - ИИФ въ Ужгородѣ» - "Библіотека Стефана Бендаса", 03.2016

RUTÉN

ÁBC ÉS OLVASÓKÖNYV

IRTA:

VOLOSIN ÁGOSTON

munkácsegyházmegyei áldozó pap,
ungvári tanitóképző-intézeti tanár.

I. KIADÁS.

UNGVÁR,
„UNIO KÖNYVNYOMDA RÉSZVÉNY-TÁRSASÁG"
1916.

ÁRA KÖTVE 60 FILLÉR.

http://rusyns-library.org – «Русинська Библіотека - ИИФ въ Ужгородѣ» - "Библіотека Стефана Бендаса", 03.2016

RUTHÉN

ABC ES OLVASÓKÖNYV

IRTA:
VOLOSIN ÁGOSTON
munkácsegyházmegyei áldozópap,
ungvári tanitóképző-intézeti tanár.

I. KIADÁS.

UNGVÁR,
„UNIO KÖNYVNYOMDA RÉSZVÉNY-TÁRSASÁG"
1916.

ÁRA KÖTVE 60 FILLÉR.

http://rusyns-library.org – «Русинська Библіотека - ИИФ въ Ужгородѣ» - "Библіотека Стефана Бендаса", 03.2016

AZBUKA

UHRO-RUSZKOHO JAZŌKA.

SZOCSĪNĪV
AVGUSZTĪN VOLOSĪN
szvjascsennīk jeparchiī munkacsevszkoj
professzor ucsītelyszkoj preparandii ungvarszkoj.

ĪZDANIJE PERVOJE.

UNGVAR
KNĪHOPECSATNYA AKCIONERNOHO OBSCSESZTVA „UNIO"
1916.

ČINA V PEREPLETYI 60 FILLĪROV.

http://rusyns-library.org – «Русинська Библіотека - ИИФ въ Ужгородѣ» - "Библіотека Стефана Бендаса", 03.2016

A munkácsegyházmegyei népiskolák részére 4654/1916. számu főpásztori intézkedéssel általánosan engedélyezve.

http://rusyns-library.org – «Русинська Библіотека - ИИФ въ Ужгородѣ» - "Библіотека Стефана Бендаса", 03.2016

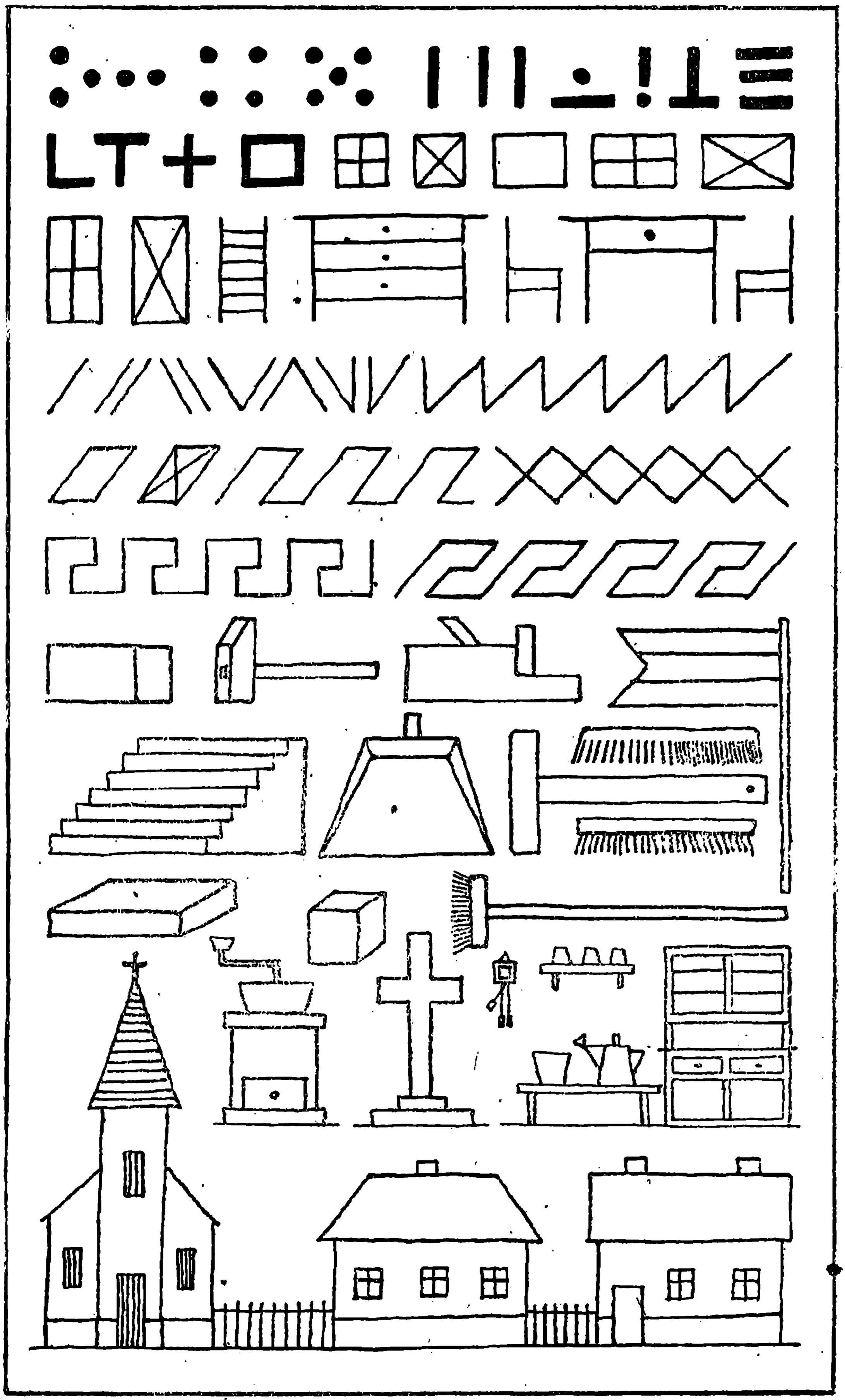

http://rusyns-library.org – «Русинська Библіотека - ИИФ въ Ужгородѣ» - "Библіотека Стефана Бендаса", 03.2016

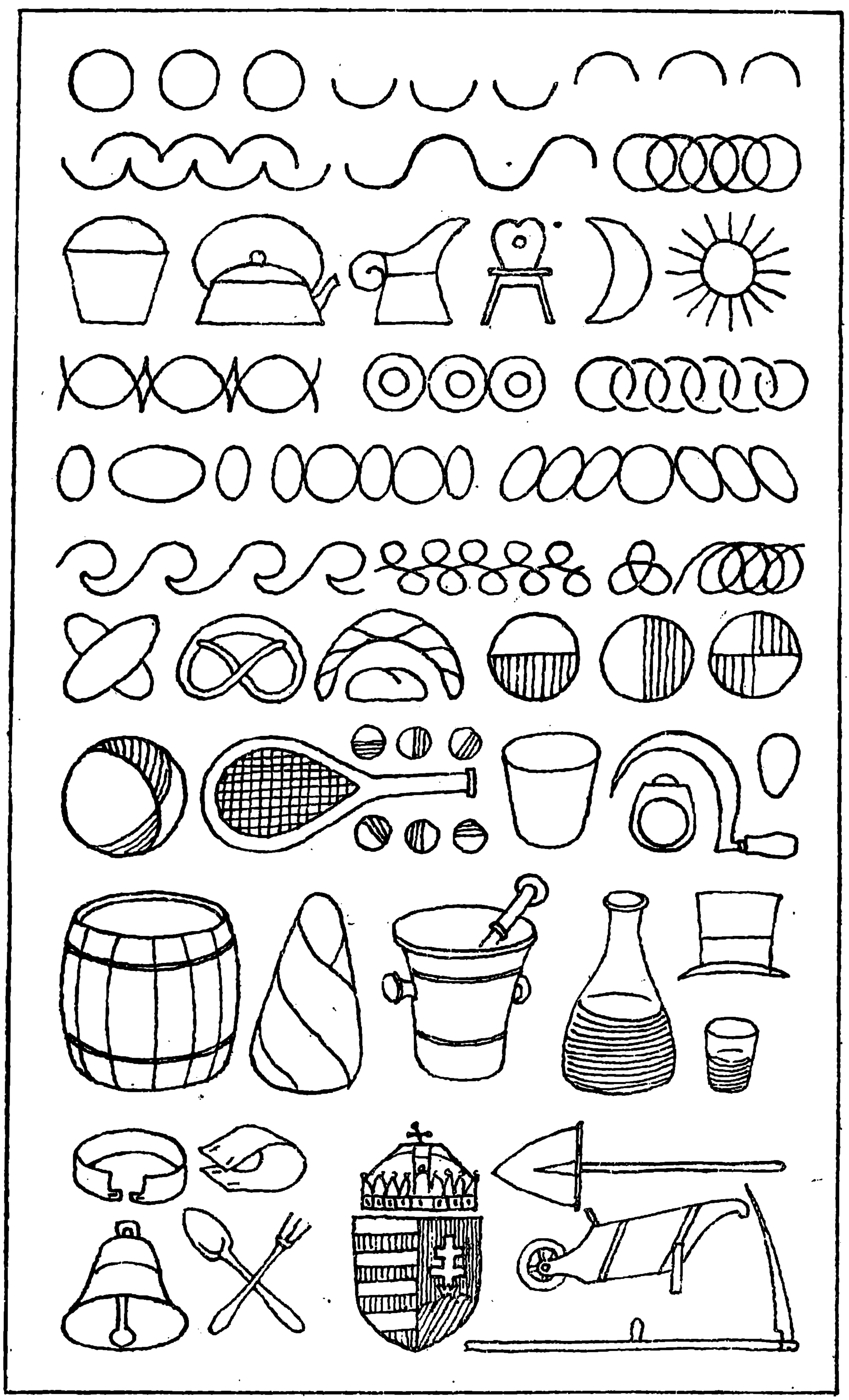

http://rusyns-library.org – «Русинська Библіотека - ИИФ въ Ужгородѣ» - "Библіотека Стефана Бендаса", 03.2016

1.

2.

3.

4.

5.

6.

7.

8.

9.

10.

http://rusyns-library.org – «Русинська Библіотека - ИИФ въ Ужгородѣ» - "Библіотека Стефана Бендаса", 03.2016

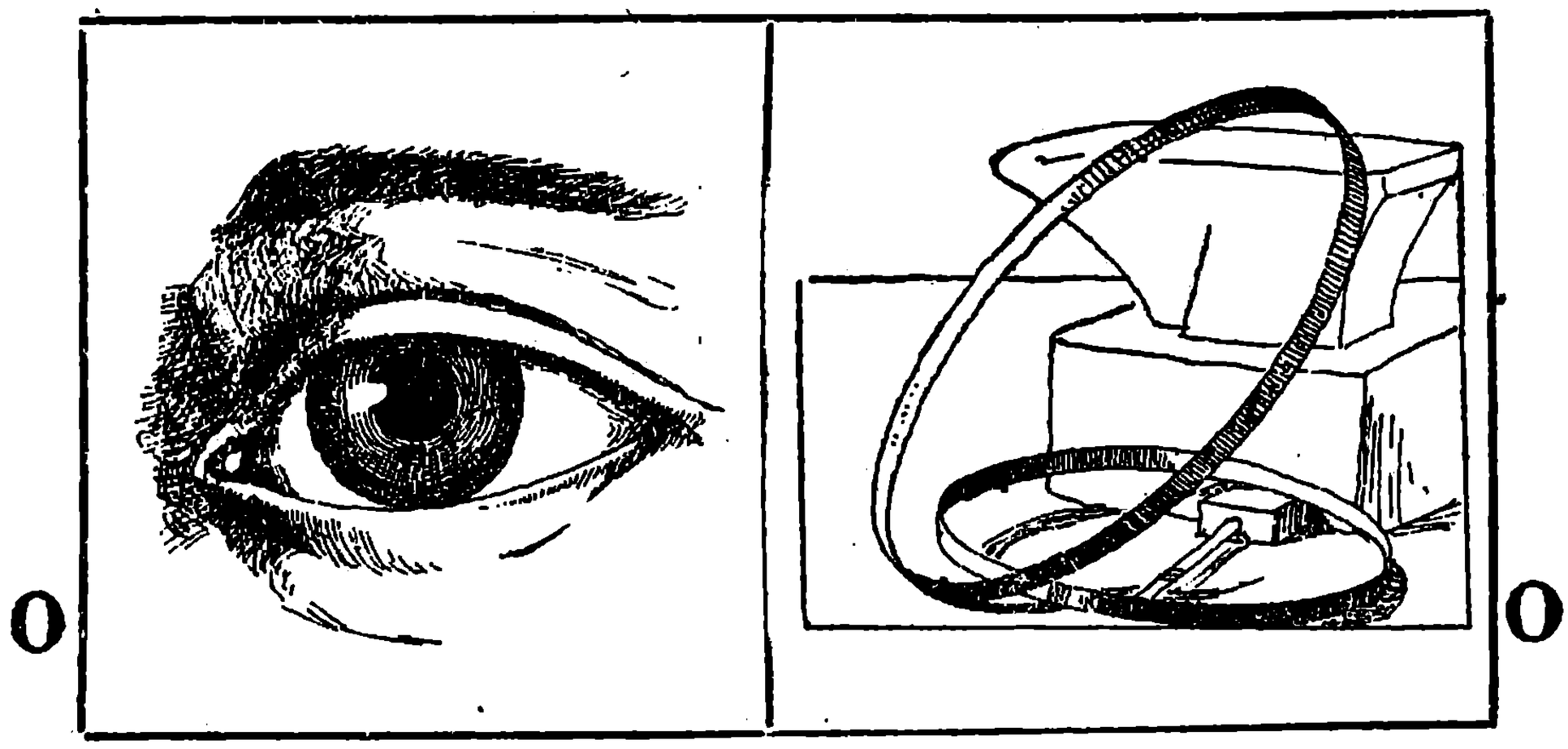

o o

o o o o o o o o

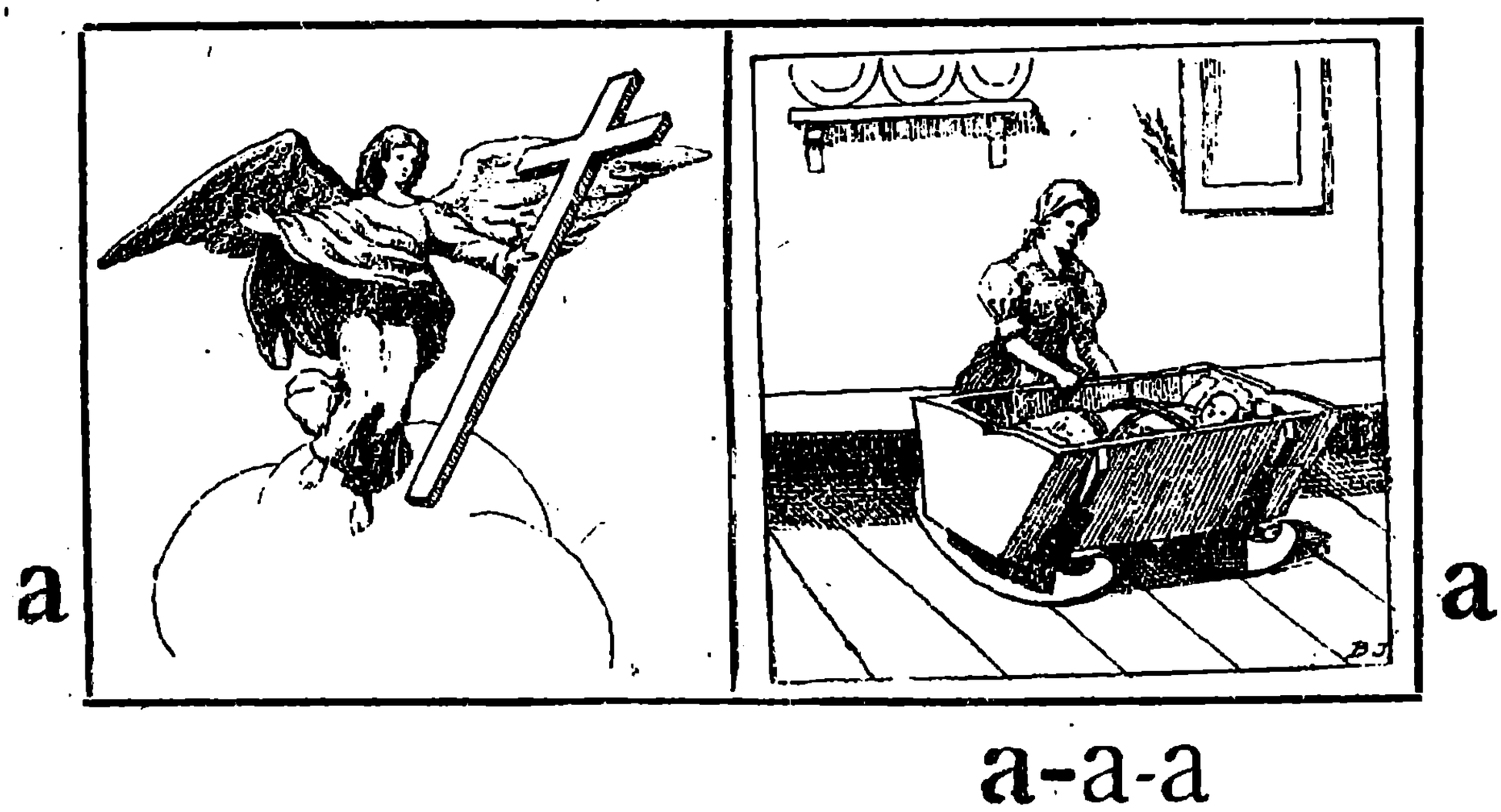

a a

a-a-a

o, a, oo, aa, oa,

http://rusyns-library.org – «Русинська Библіотека - ИИФ въ Ужгородѣ» - "Библіотека Стефана Бендаса", 03.2016

n n

no-no

n, no, na, ono, ona,

o, a, n,

o, a, n, no, ono, anna, no-no,

p p

pan

p, po, pa, pan, pop,

p

p, po, pop, pan, popa, papa, apo,

http://rusyns-library.org – «Русинська Библіотека - ИИФ въ Ужгородѣ» - "Библіотека Стефана Бендаса", 03.2016

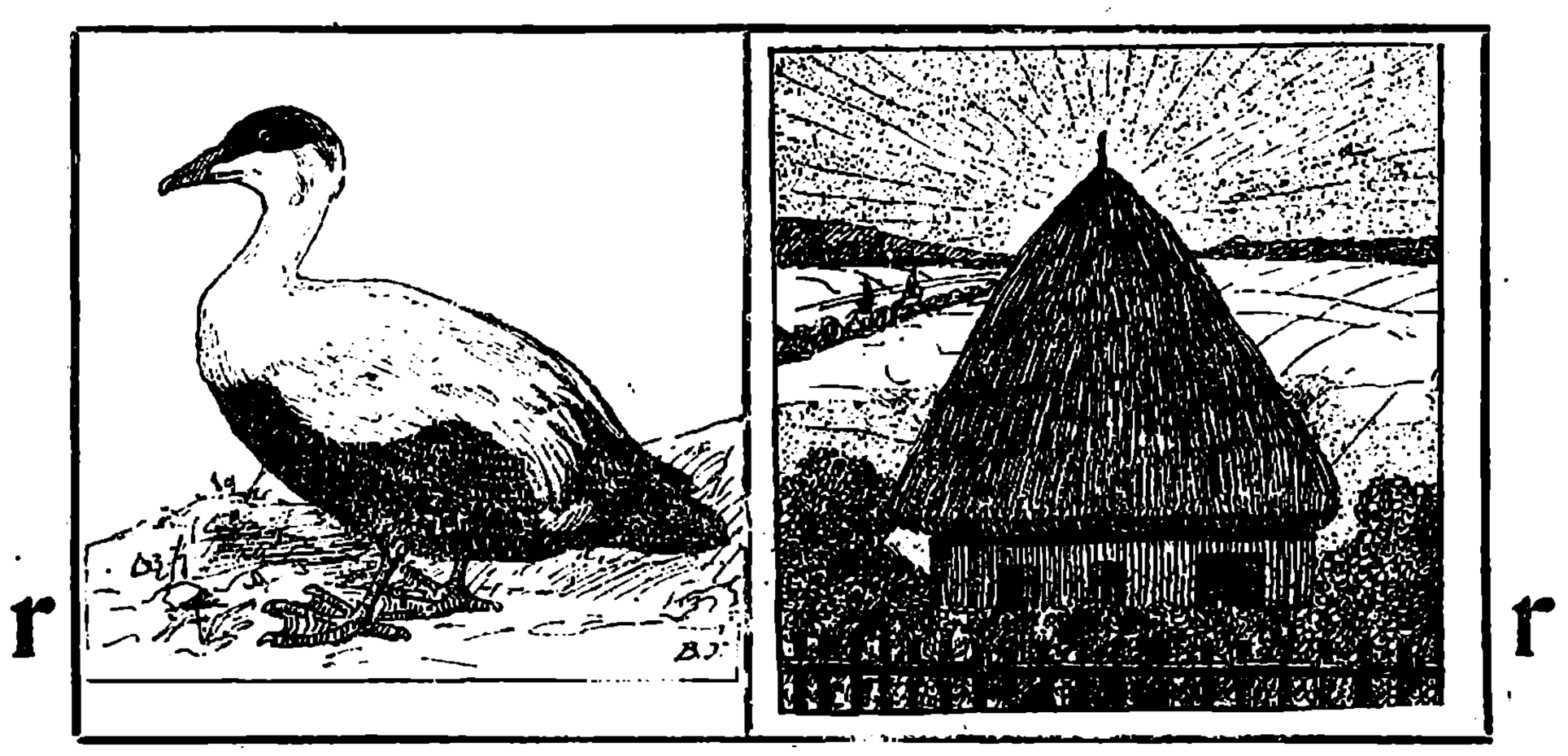

r r

rap-rap rano

r, ra, rap-rap, rano,

para, pora, rano, rana,

r

r, rap-rap, rano, para, nora, parna,
papa, pan, pan pop, ropa, pora,

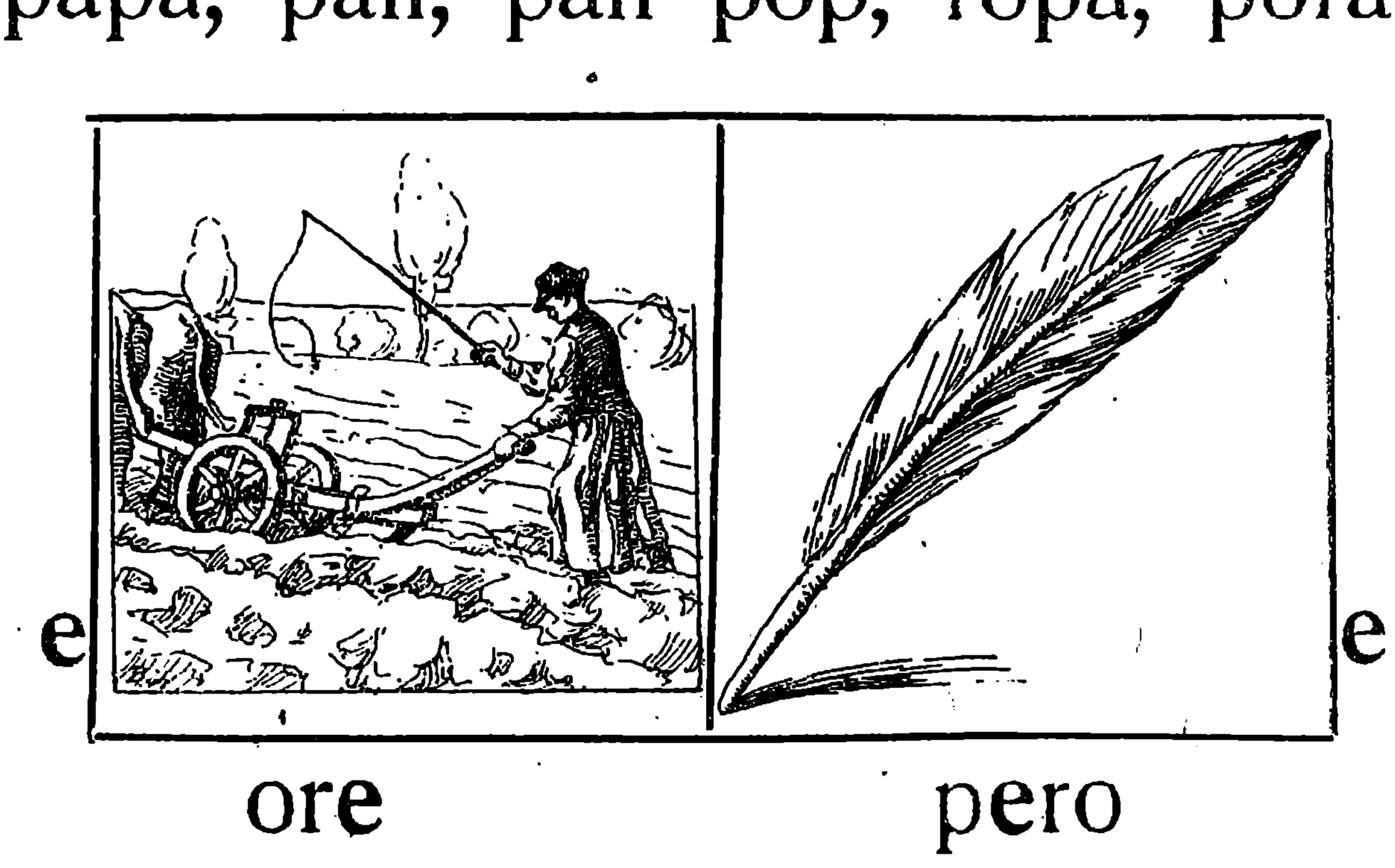

e e

ore pero

http://rusyns-library.org – «Русинська Библіотека - ИИФ въ Ужгородѣ» - "Библіотека Стефана Бендаса", 03.2016

e, ne, ore, pero, pepe,

pane, pope, ono, ore, pere,

e

e, ne, re, pero, ore, pepa, papa,
pope, ropa, para, parna

p†ro o-e-p-r
ro†a n-a p-r-a

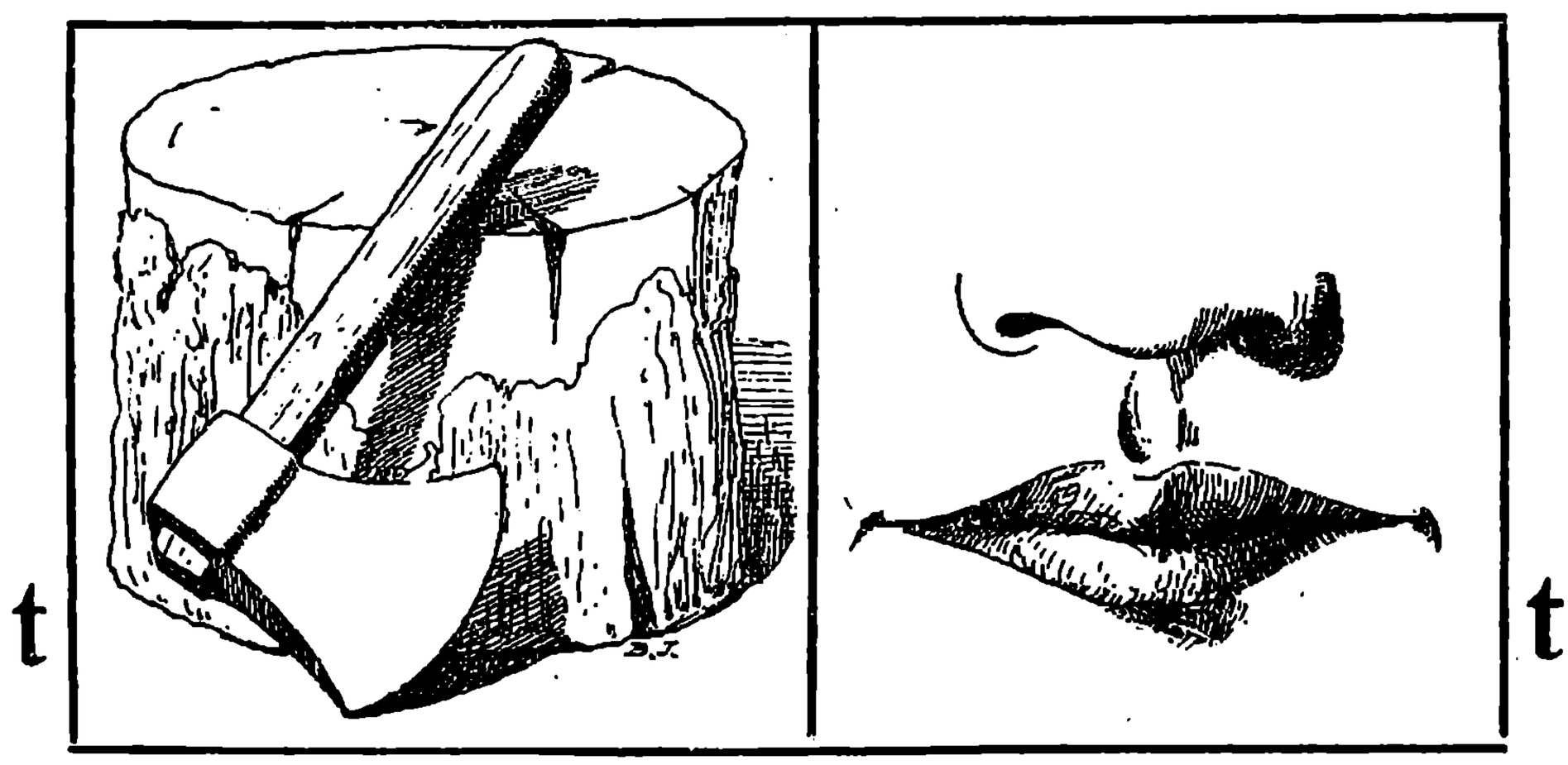

topor rot

t, to, topor, rot, tot,

tota, toto, tato, petro, oto,

http://rusyns-library.org – «Русинська Библіотека - ИИФ въ Ужгородѣ» - "Библіотека Стефана Бендаса", 03.2016

t

to, oto, toto, topor, rot, tota, ratota, petro, petre, pora parna, rana, ropa, petro ore, anna pere.

rot o-r-t
peto o-o-t-p-r

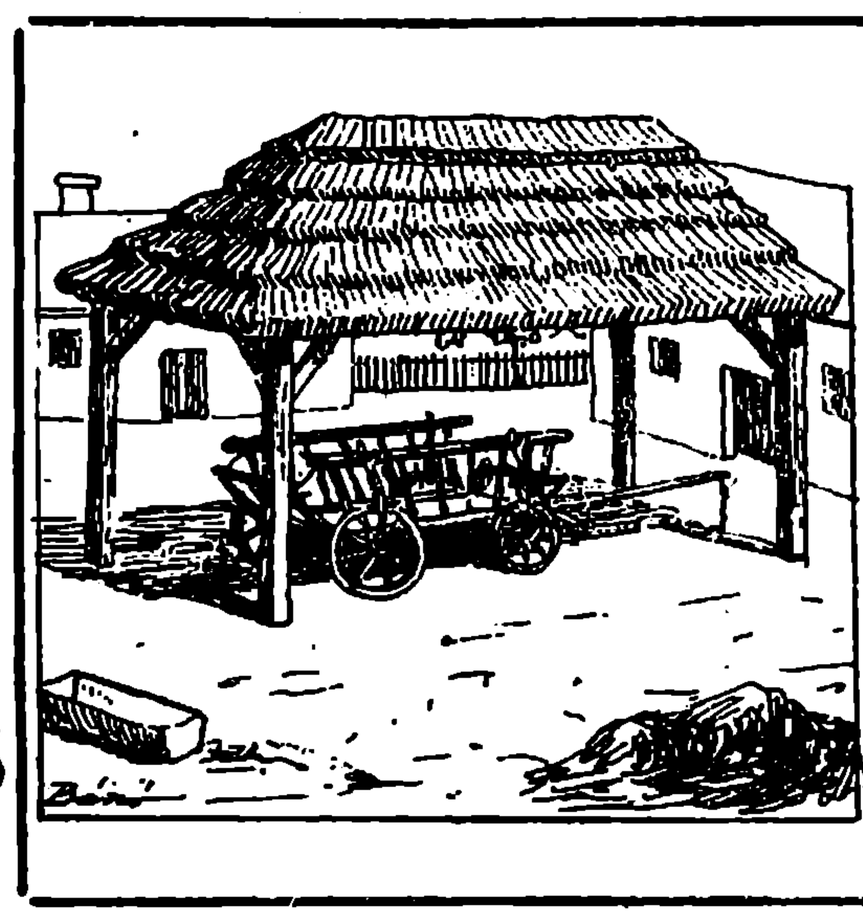

s

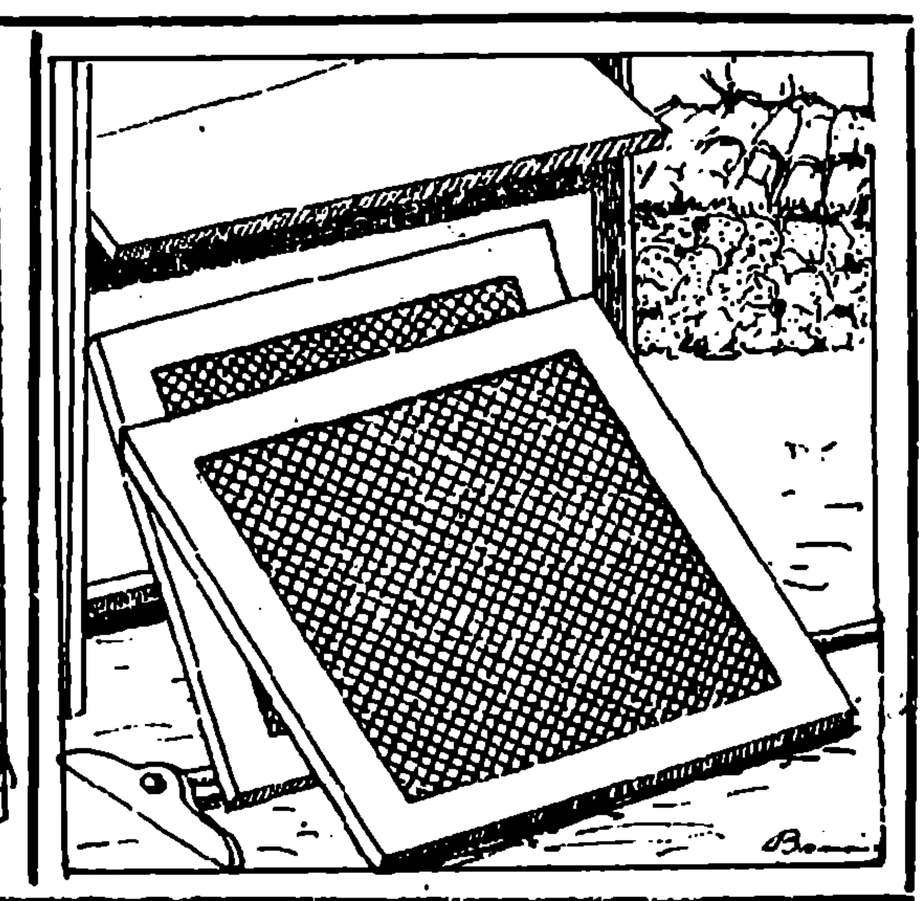

s

sopa reseto

s, so, sopa, reseto, sto,

pasa, spor, spara, pera,

s

so, sor, sopa, pasa, posta, reseto, sator, nas, nasa, nase, tot, tota, toto, petro tese, tato ore.

topa a-o-s-p
reteto o-e-e-r-s-t
pata t-o p-s-a

http://rusyns-library.org – «Русинська Библіотека - ИИФ въ Ужгородѣ» - "Библіотека Стефана Бендаса", 03.2016

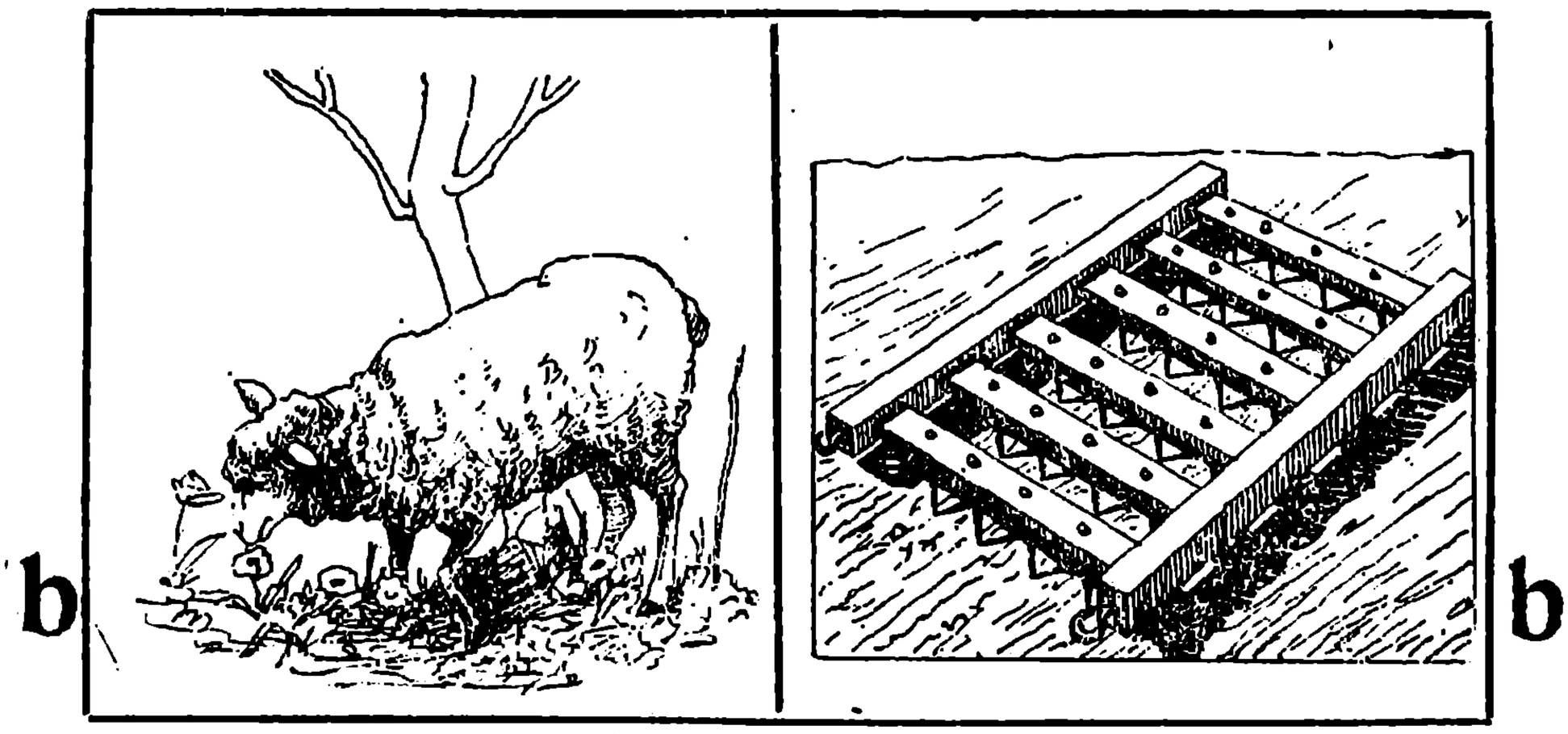

baran borona

bo, be baran,

borona, baba, nebo, bol.

b

b, bo, ba, baba, be, beba, babo, baran, rebro, borona, barna, robota, brat, pane brate, pan ne brese, tota borona ne nasa, sto treba pane brate?

ba†an a-o-o r-b-t
boro†a a-a-b-r-n

http://rusyns-library.org – «Русинська Библіотека - ИИФ въ Ужгородѣ» - "Библіотека Стефана Бендаса", 03.2016

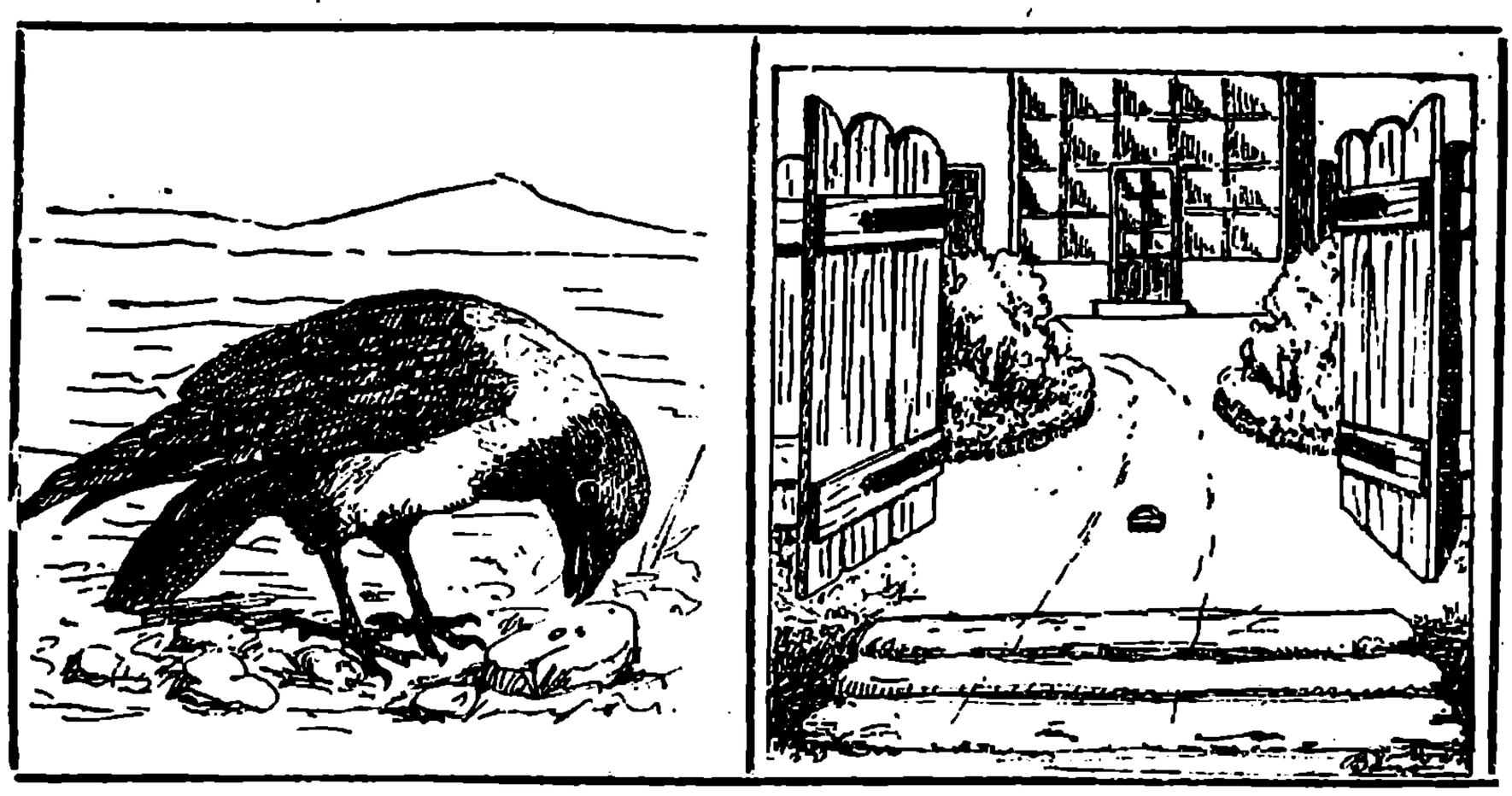

V vorona V. vorota

vo, vorona, vorota,

pava, vovna, vereteno,

V

vo, vorona, vorota, vapno, tovar, von, varta, vatra, var, vàreno, vereteno, nas, nasa, nase, vas, vasa, vase, barna ore, baran reve.

sopa nasa
pava nas†
ropa nas†

pero nase
vereteno nas†
reseto nas†

http://rusyns-library.org – «Русинська Библіотека - ИИФ въ Ужгородѣ» - "Библіотека Стефана Бендаса", 03.2016

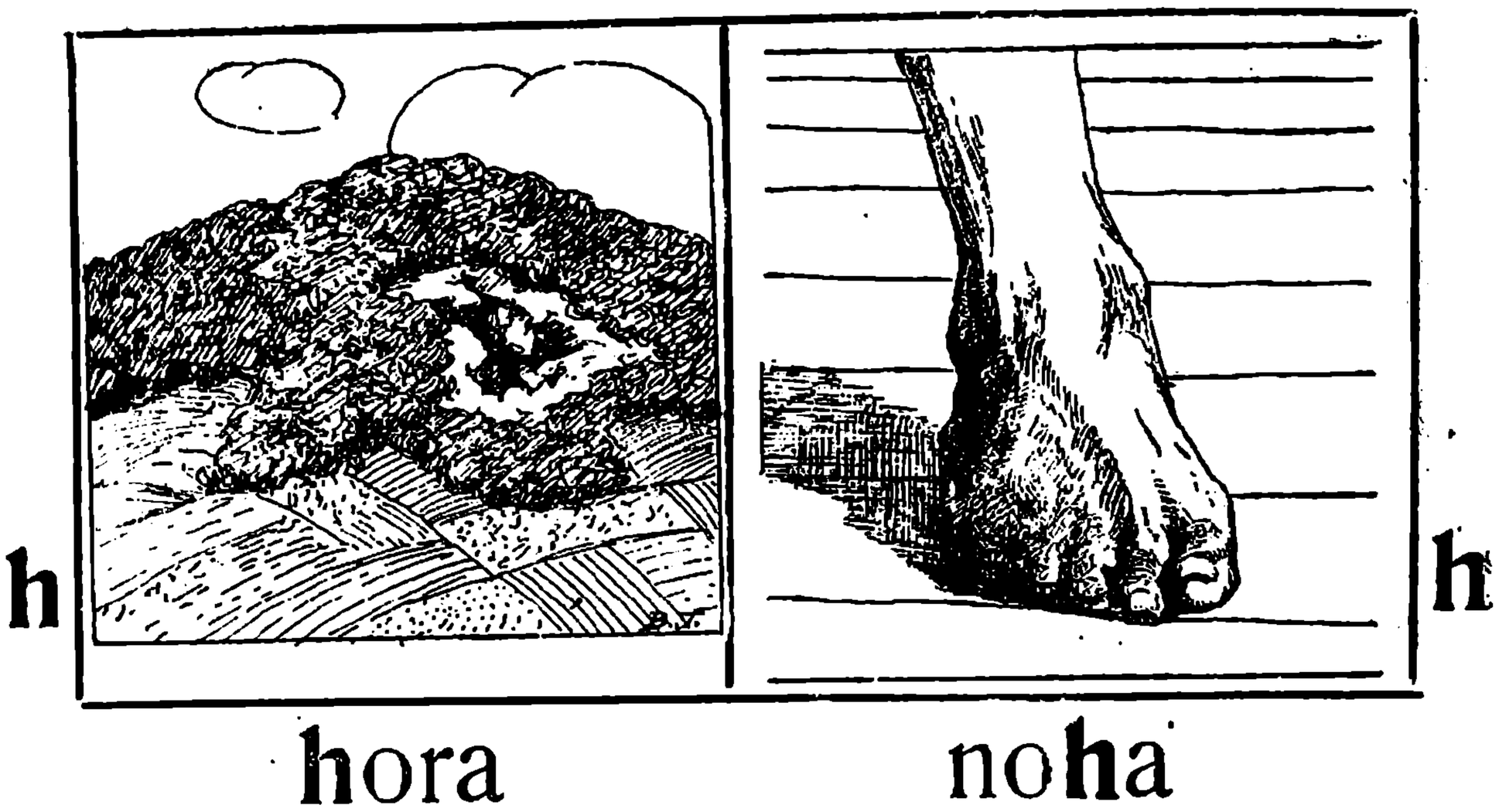

h, ho, hora, noha, h,

poroh, bereh, bahro, boh,

h

h, ha, hehe, hora, noha, roh, poroh, hovor, horb, bereh, bahro, boh, vapno, hotovo. anna pere, ona rano persa. tot baran ne nas, no vas.

nas poroh *naf topor*
nasa borona *naff sopa*
nase reseto *naff pero*

fora v-a-b-h-o
nofa e-e-b-r-h

http://rusyns-library.org – «Русинська Библіотека - ИИФ въ Ужгородѣ» - "Библіотека Стефана Бендаса", 03.2016

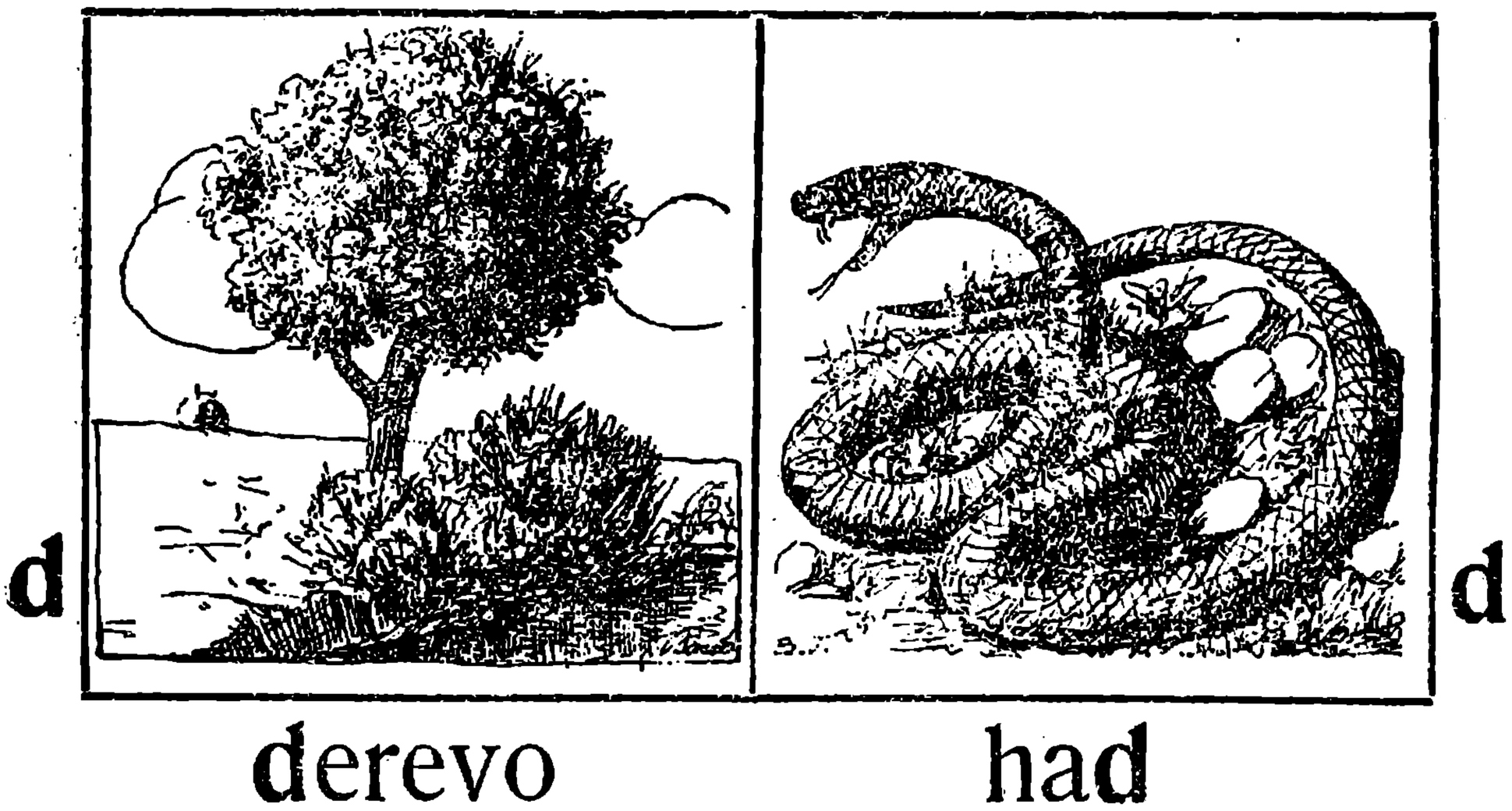

d, da, do, de, derevo,

had, horod, drova, hod,

d

d, da, do, de, derevo, had, doroha, darab, doba, dar, dora, rada, porada, parada, boroda, tohda.

pan *pane*
pop *po . .*
noha *noho*
anna *an . .*

†erevo o-o-d-r-h-a
horo† a-a-a-p-r-d

http://rusyns-library.org – «Русинська Библіотека - ИИФ въ Ужгородѣ» - "Библіотека Стефана Бендаса", 03.2016

l 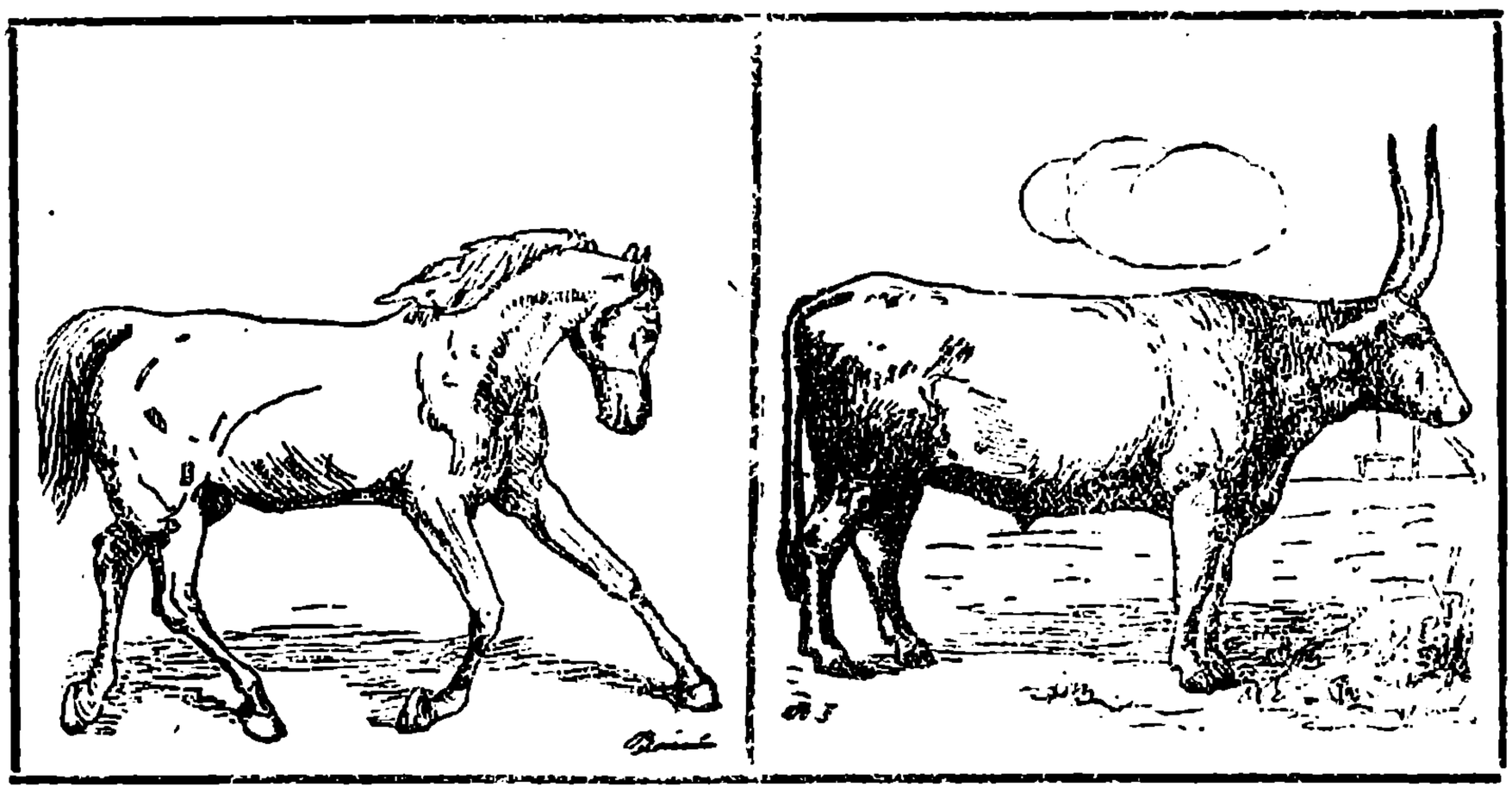 l

losa vol

l, losa, vol, holova,

lada, loboda, dolото, l,

l

l, la, lo, ale, losa, vol, holova, lopata, pelena, polova, salata, povala, holod, pole, lahoda, trava.

losa holodno. holova vola dolha. olena posla na pole. anna podperla vorota. volna tepla.

petro posov na pole
olena po... na pole.

ho†ova do†oto.

http://rusyns-library.org – «Русинська Библіотека - ИИФ въ Ужгородѣ» - "Библіотека Стефана Бендаса", 03.2016

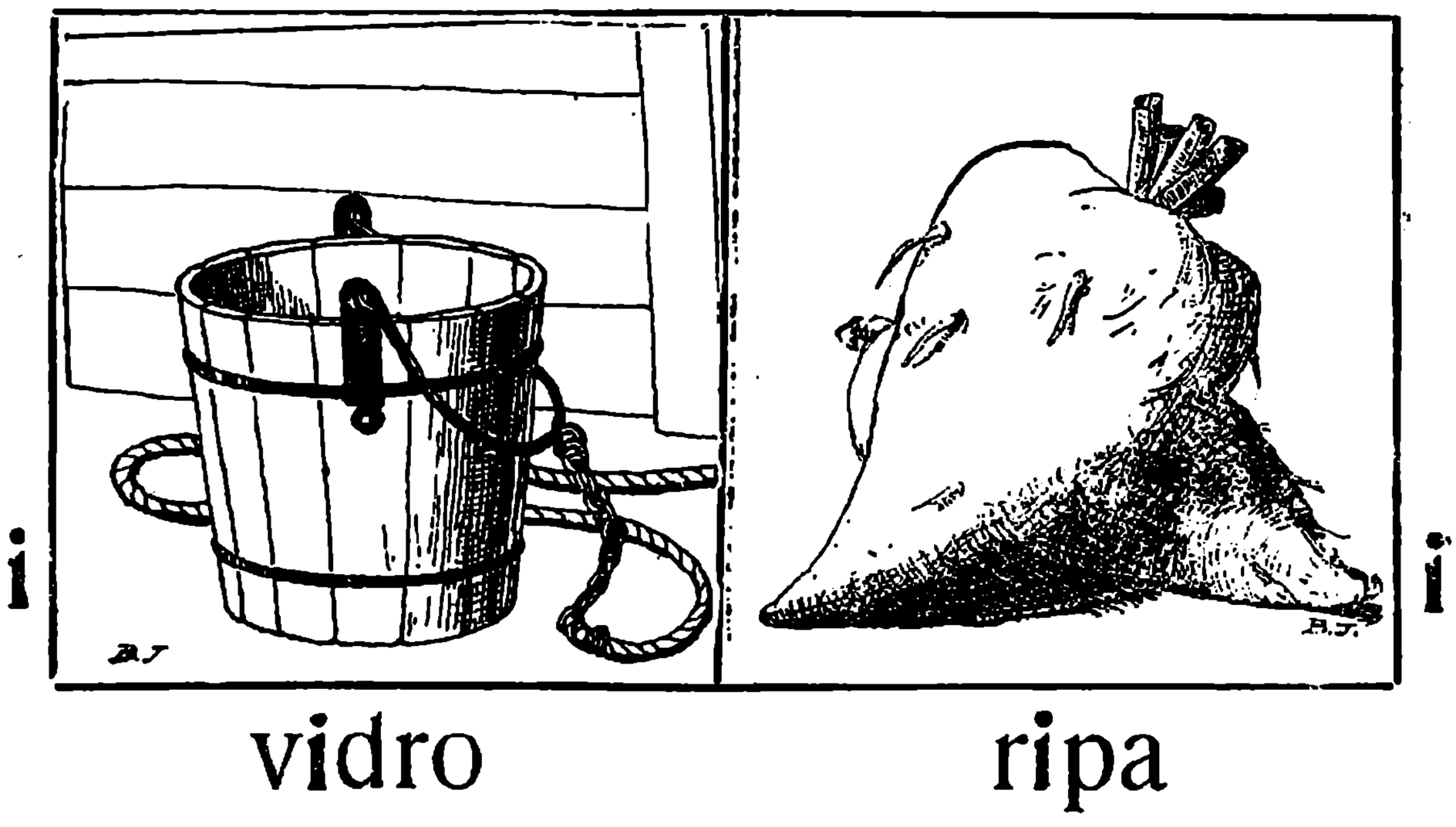

i, vidro, ripa, viter,

bida, vira, pelena, bila,

i

i, vidro, vira, viter, ripa, bida, voda, holova, rot, vorota, reseto, doloto, povala, petro holoden.

nasa vira tverda. vovna barana tepla. toto vidro polno. pan boh na nebi. nase losa bilo.

on dav *on darovav*

ona dala *ona daro....*

v†dro e-i-v-t-r

vi†a a-i-b-d

http://rusyns-library.org – «Русинська Библіотека - ИИФ въ Ужгородѣ» - "Библіотека Стефана Бендаса", 03.2016

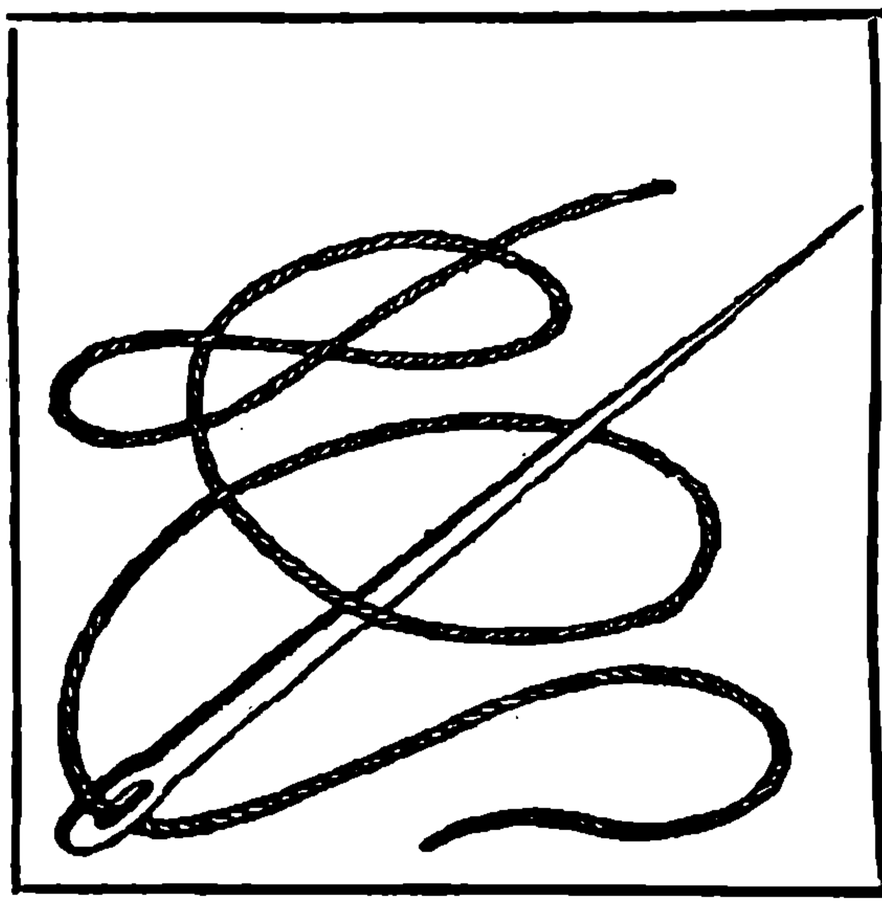

ī

īhla

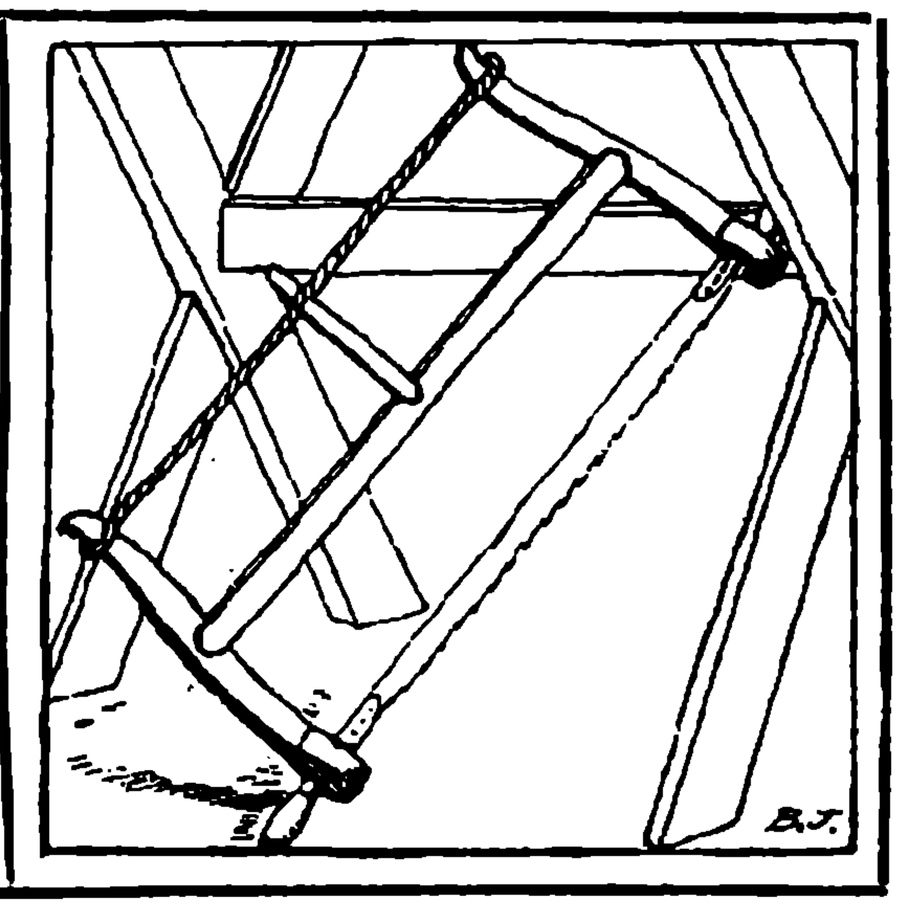

ī

pīla

ī, īd, īhla, pīla, pīpa,

līpa, drabīna, plita, tī,

ī

ı, tī, īhla, pīla, pīpa, līpa, drabīna, dolīna, tīsīna, satīna, pītī, sītī, īdti, īvan, īrīna

tota drabīna ne vasa. anna otvorīla vorota. vapno palīt. sto robīs īvane? ne porosī pavle! ırino ne īdī na dvor! petre īdī oratī na pole!

oratī	*sītī*	*pratī*
on orav	*on sīv*	*on prav*
ona orala	*ona ?*	*ona ?*
onī oralī	*onī ?*	*oni ?*

†hla a-ī-l-p

p†la t-l-p-ī-a.

http://rusyns-library.org – «Русинська Библіотека - ИИФ въ Ужгородѣ» - "Библіотека Стефана Бендаса", 03.2016

u 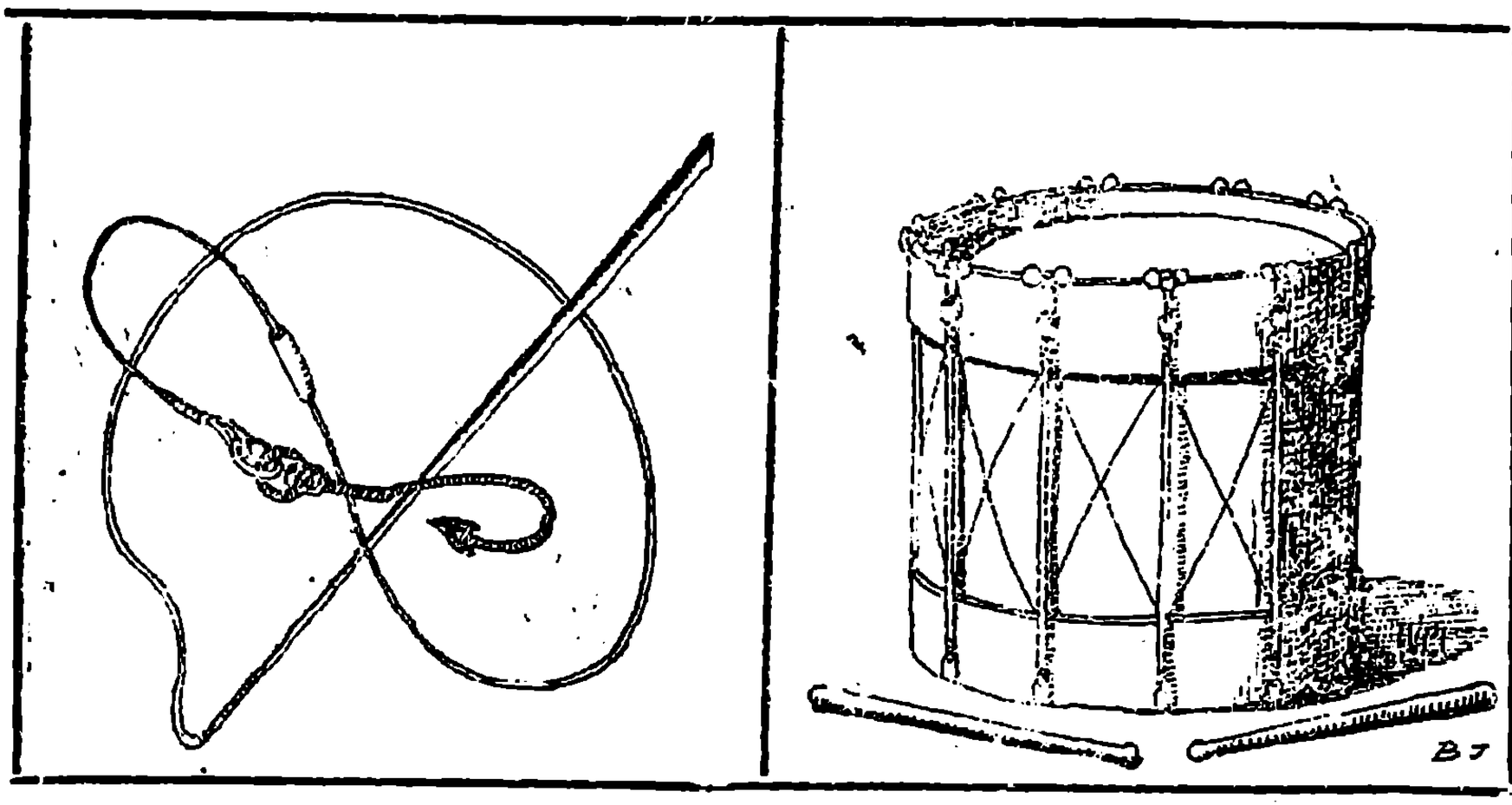 u

uda buben

u, uda, buben, dub,

luna, lupina, ruda, uda,

u

u, uda, buben, puto, holub, pluh, urda, rudīna, natura.

u īvana durna natura. īdī do pana drova rubatī! ne robī durnotu! u poludne teplo. rano bude padatī. tupa u tebe pīla. holub letīt.

īdu,	*īdes,*	*īde*	*sopa,*	*sopu*
pīsu,	*pīs..*	*pis.*	*ropa*	*?*
peru,	*per..*	*per.*	*rudīna*	*?*

†da a-u l-n

d†b u-o-h-l-b

http://rusyns-library.org – «Русинська Библіотека - ИИФ въ Ужгородѣ» - "Библіотека Стефана Бендаса", 03.2016

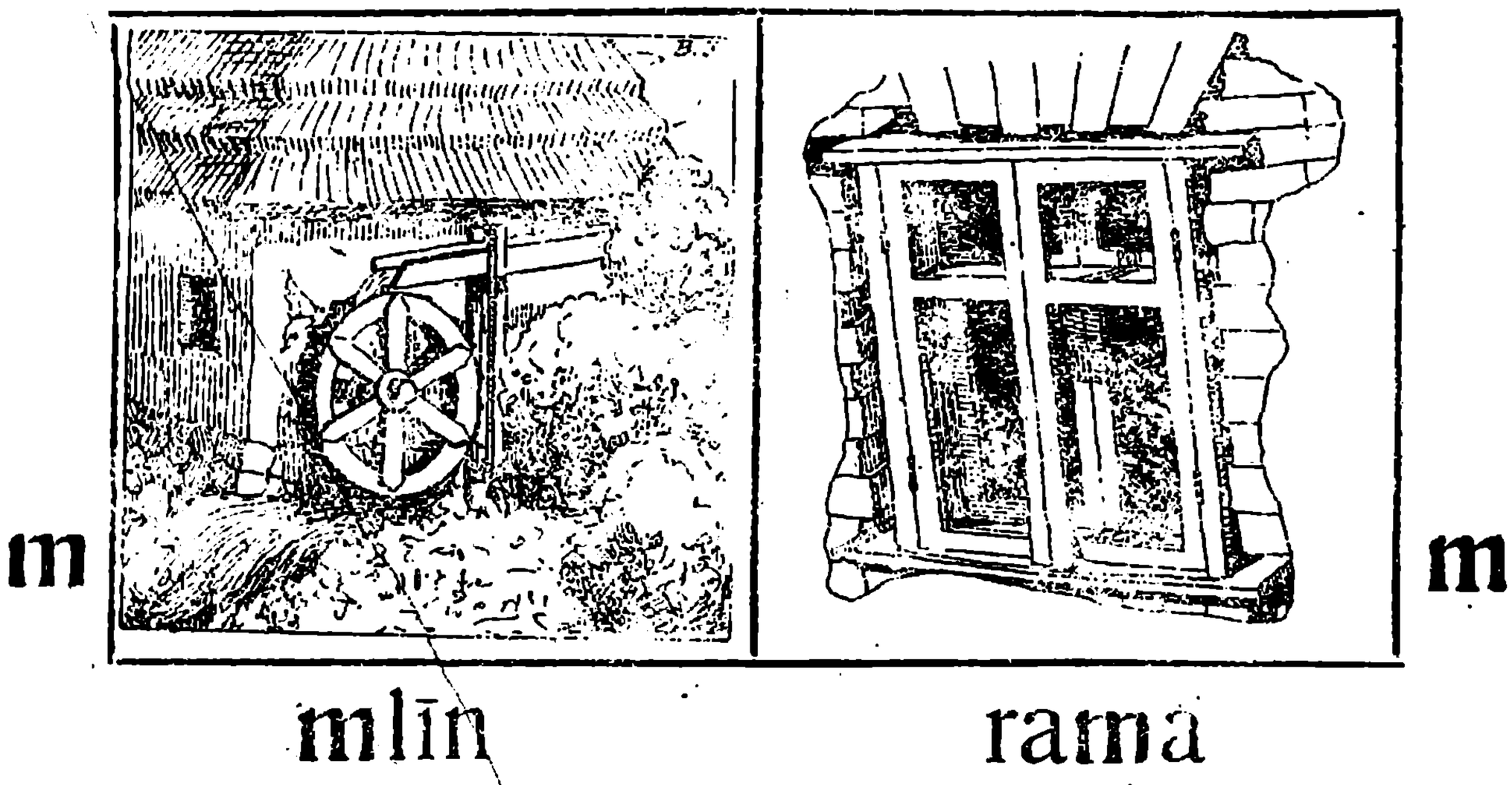

m, me, mama,

rama, mlīn, more,

m

m, me, mlīn, rama, mama, malīna, melana, mīso, mīter, mitla, masīna,

marta moloda. u petra doroha masīna. molitva materī tepla. matī mene porodīla ī pītala. ona mīla. mītre ne molotī! nas mlīn ne mele, bo voda mala. olena polamala vereteno.

īdu	*pīsu*	*tesu*	*pletu*
īdeme	*pī . . . .*	*te . . . .*	*plet . . .*

ml†n	a-ī-a-m-l-n
ra†a	l-ī-m-t-a

http://rusyns-library.org – «Русинська Библіотека - ИИФ въ Ужгородѣ» - "Библіотека Стефана Бендаса", 03.2016

k 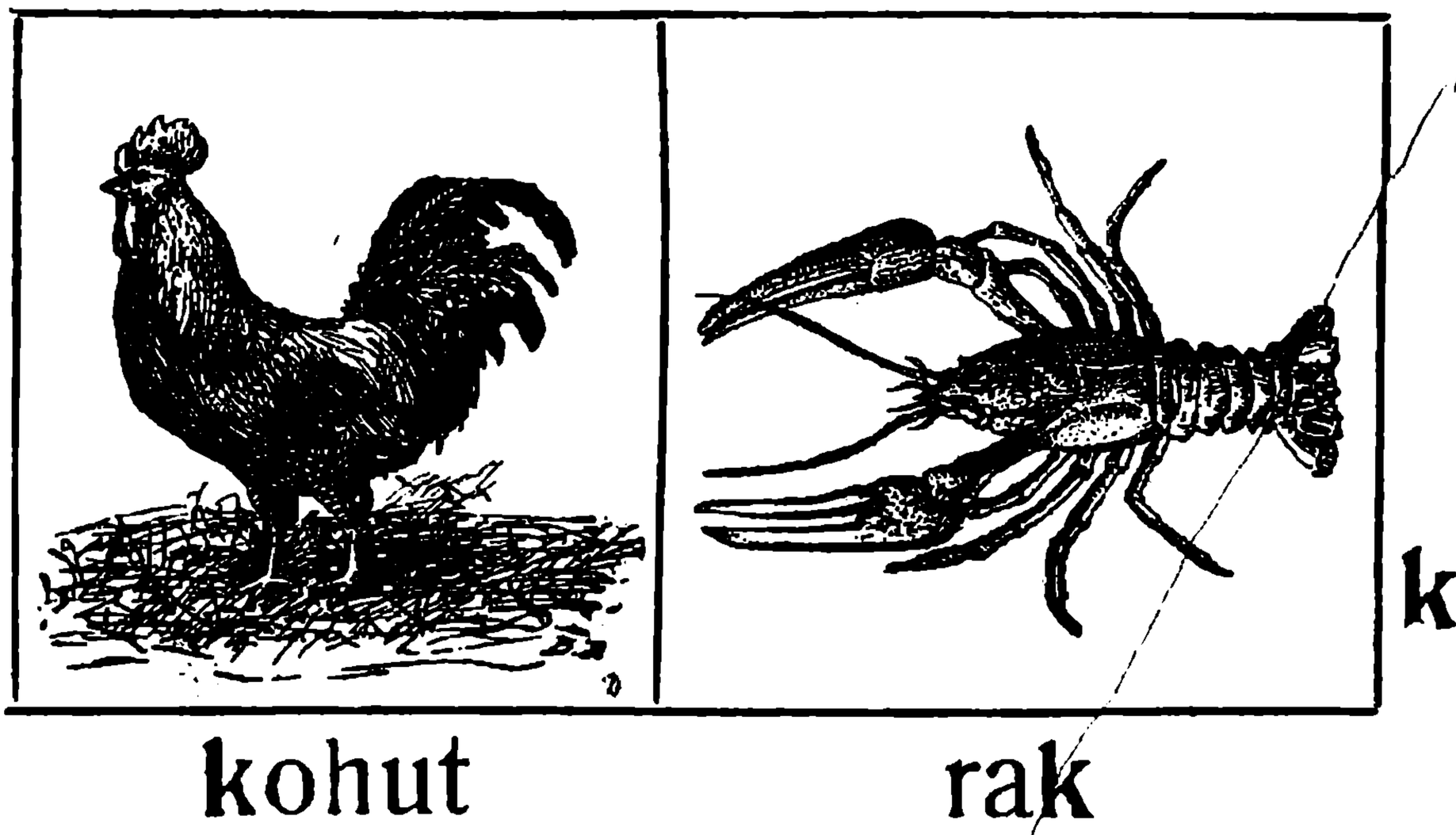 k

kohut rak

k, ko, kohut, rak, ko,

korova, kavka, pauk, oko,

k

k, ko, oko, okno, kohut, kurī, rak, korova, moloko, sīrīnka, ruka, kotel,

kurka mala. korova velīka. kasa dobra. nasa skola murovana. kum kupīv dva losata. īvan īde vo mlīn kupovatī muku. nasa rodīna mīla nam.

ruka *muka* *kurka* *rak*
ruku *mu . .* *kur . .* *ra . .*

o†no a-m-k
†ohut k-o-o
†ak a-o-o-k-r-v

http://rusyns-library.org – «Русинська Библіотека - ИИФ въ Ужгородѣ» - "Библіотека Стефана Бендаса", 03.2016

dobra olenka.

olenka īsla v skolu. na putī nasla sīrīnku. vernula do domu ī zvidala ot materī:

— sto robītī?

— toto ne nasa sīrīnka — otpovila matī, treba peredatī panu bīrovovī.

tak ī robīla olenka.

mudro ī dobro ona robīla, bo ne treba rusatī to, sto ne nase.

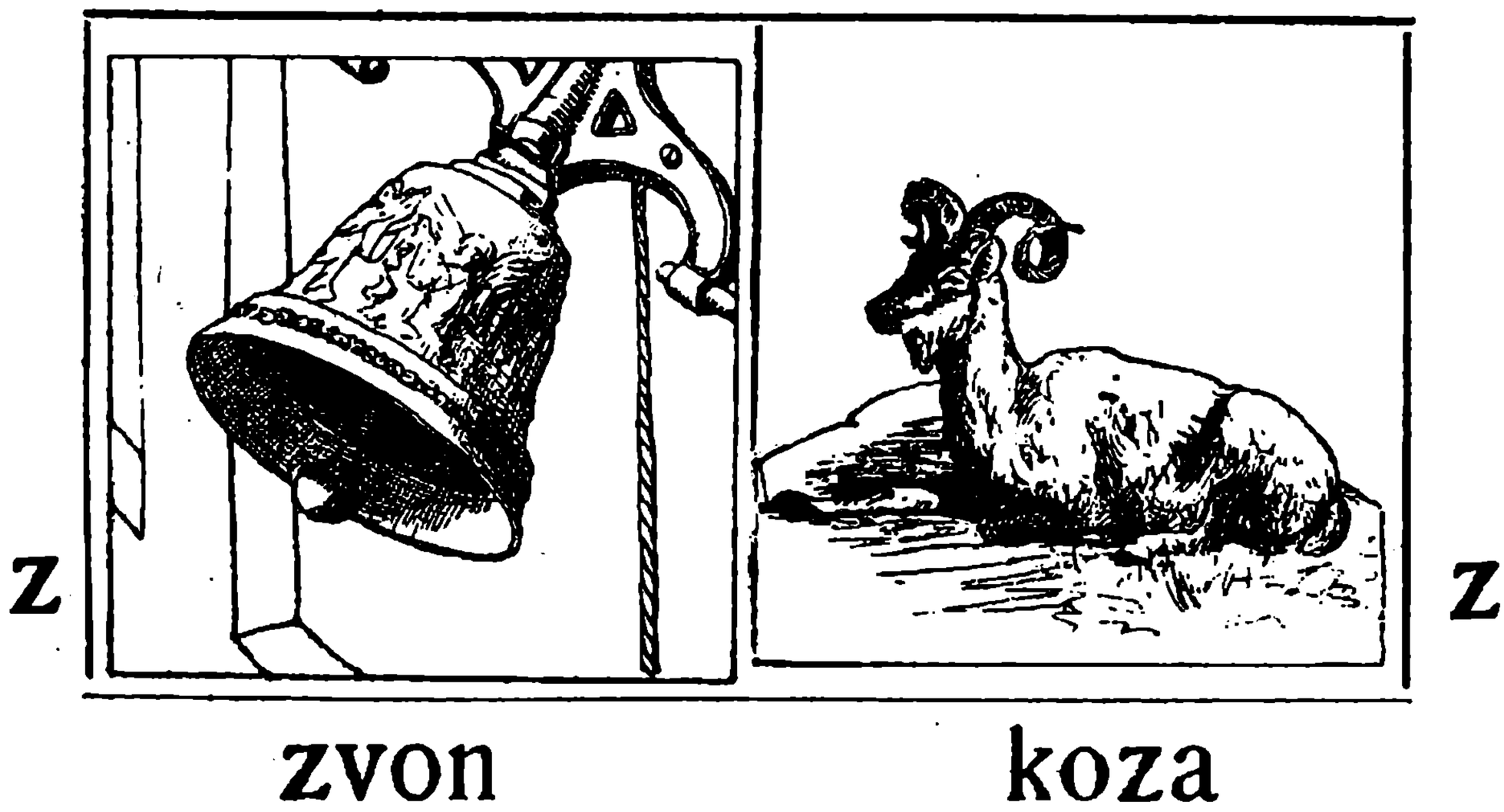

z, īz, za, zvon, koza,

zub, zima, moroz, zerno,

z

z, īz, za, zvon, koza, zvizda, lazīvo, loza, zato, zavtra, zamok, hvozd.

http://rusyns-library.org – «Русинська Библіотека - ИИФ въ Ужгородѣ» - "Библіотека Стефана Бендаса", 03.2016

na nasom berehu trava zelena. toto ozero hluboko, zīma morozīt. zavtra prazdnik bude, ne budeme robītī.

īdes	*vezes*	*zoves*
īdete	*veze* . .	*zove* . .
īdut	*vez*	*zov* . .

ko†a	u-z-b
ze†no	n-v-z-o
†īma	n-e-z-r-o

danīlo ī koza.

danīlo posov na pole. tam matī kopala. raz nadbihla velīka koza ī napudīla danila.

— mamo, koza bode! — revav danīlo.

— ne bode, otpovila matī. koza holodna. anu naberī u ruku zelenu travu ī koza doraz blaha īd tobi bude.

danlīo narvav travu ī kazav:

mek-mek-mek,
bu-bu-bu
dam ti travu
zelenu!

koza pribihla ī za travov polīzala ī ruku danīla.

http://rusyns-library.org – «Русинська Библіотека - ИИФ въ Ужгородѣ» - "Библіотека Стефана Бендаса", 03.2016

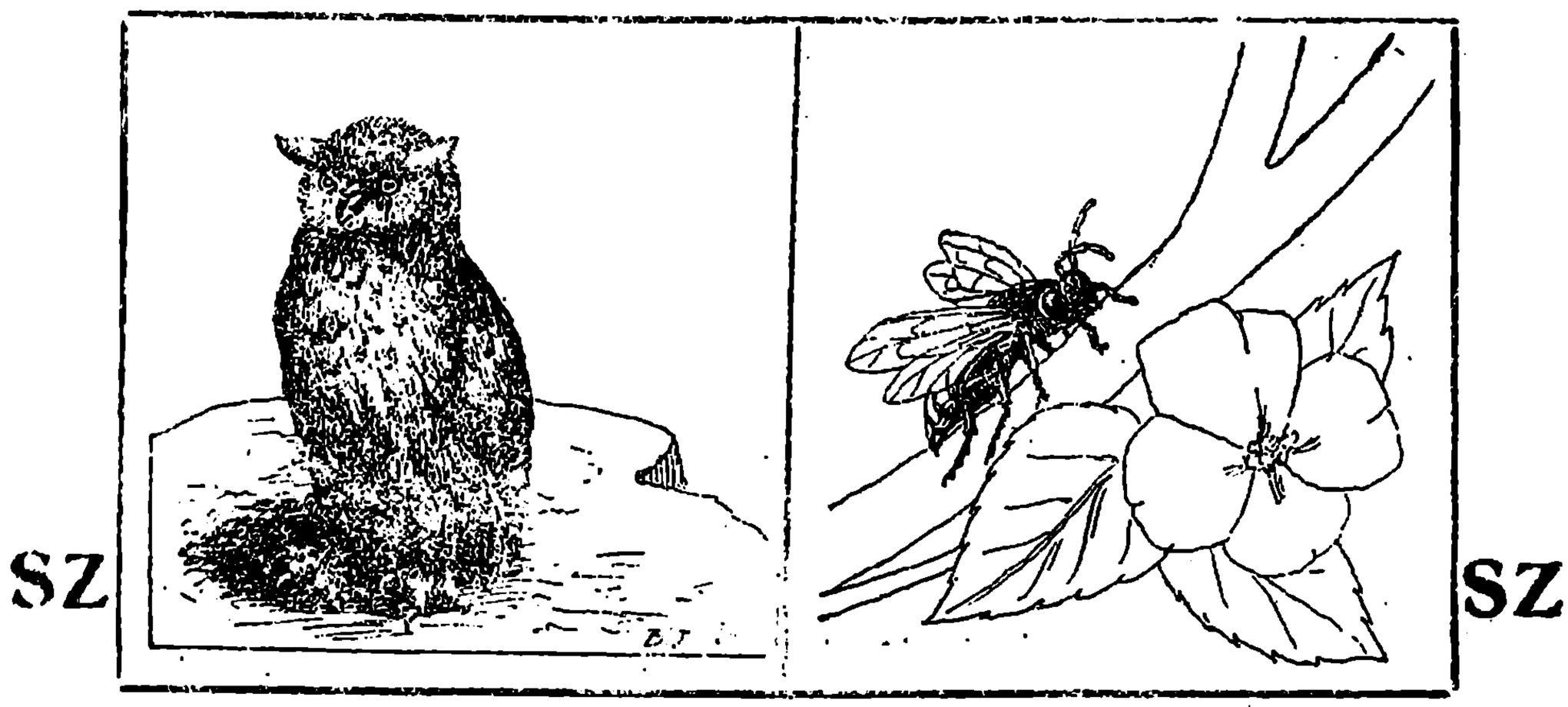

szova osza

sz, szova, osza, pesz,

huszi, szani, szliva, sztol,

sz

sz, szo, szova, pesz, osza, huszi, korova, sztado, usza, oszel, szolonīna,

korova pasze. pesz brese, vīter nesze. nasztupīla zīma, vonka sztudeno. ne peszti psza! sztarsa szesztra kupīla szukno.

do rana szpī,
a dnem robī!

szam on pīszatī — pīsu
szama on teszatī — te . .
szamo on proszītī — pro . . .

hutī a-o-sz-v
szatī a-o-k-sz

http://rusyns-library.org – «Русинська Библіотека - ИИФ въ Ужгородѣ» - "Библіотека Стефана Бендаса", 03.2016

mītro ī szīrota.

dosztav mītro ot materī trī dutkī.

— sto kupīs za hrosī mītre? — zvidala matī.

— szlīvkī — otpoviv mītro ī posov vo szklep.

īde ī vīdīt: kolo szklepa sztīot szīrota. mītro hovorīt szobi:

— szīrota holoden. dam mu hrosī.

tak ī robīv, szunuv hrosī u ruku szīrotkī. doma dosztav mītro dvaraz trī dutkī.

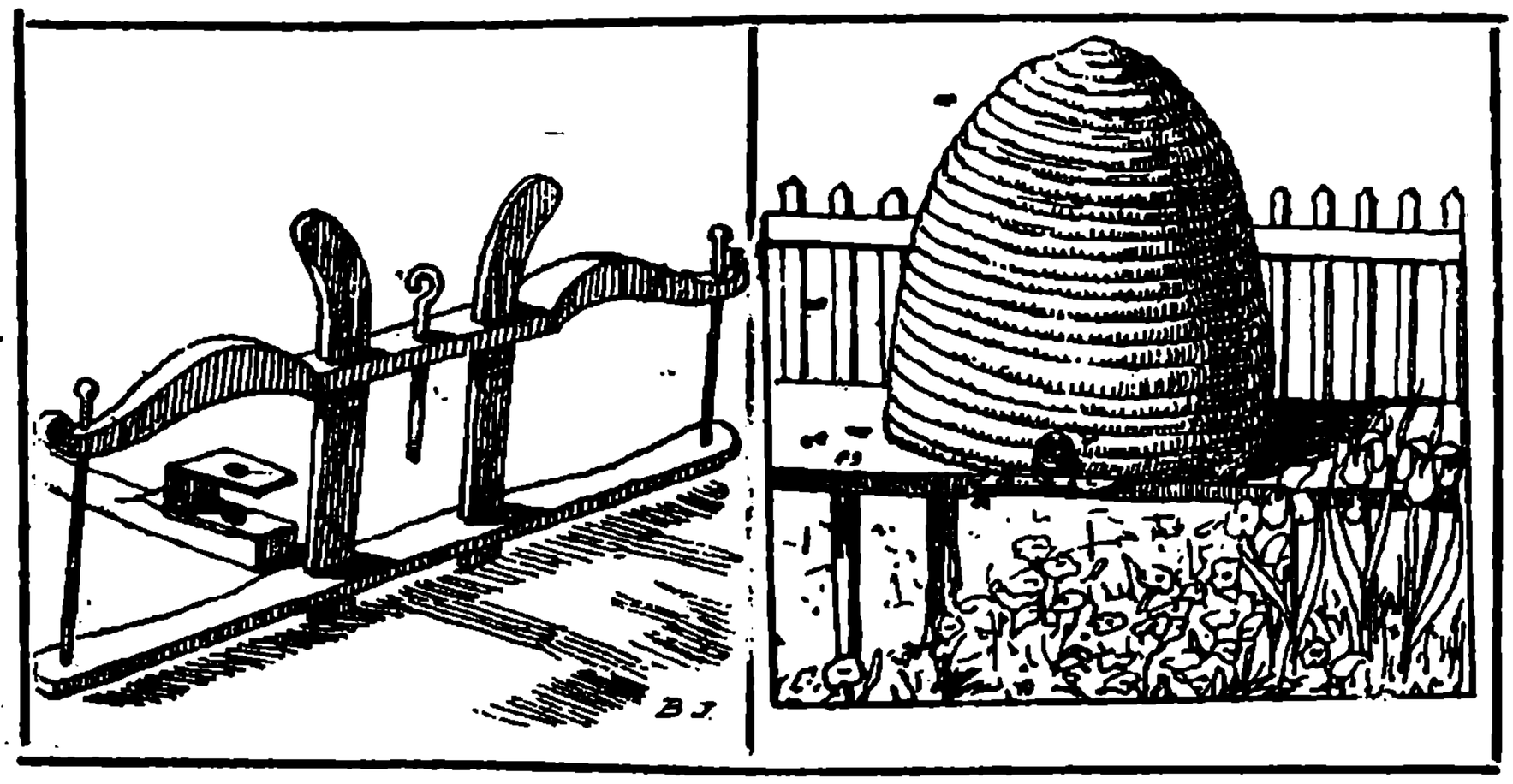

j j

jarmo ulej

j, ja, oj, jarmo, ulej,

raj, melaj, ajno, poj, sztoj,

j

j, oj, aj, ja, ju, ji, jarmo, jaszlī, jama, javor, ulej, seja, jabloko, jarīna, raj,

http://rusyns-library.org – «Русинська Библіотека - ИИФ въ Ужгородѣ» - "Библіотека Стефана Бендаса", 03.2016

ja īdu vo skolu. u jarī budeme oratī. jula molodsa, jak jusztīna. jurko koszīt. szej melaj doszta podrosz. īvan prodaje szolonīnu. marta kupila melaj.

daj sztoj daruj poj
dajte sztoj . . daruj . . poj . .

jarmo jabloko sztado
jarma jablo . . szta . .

jarmo	o-a-j-v-r
szej	a-o-a-j-h-d
sela	a-e-m-l-j

janko.

janko szpravīv batuh ī sztav bītī psza. pesz zahavkav ī ukuszīv janka u nohu. janko zaplakav. tohda marija, sztarsa szesztra jeho kazala jemu: tak tī treba, ne bīj psza, bo ī jemu bolīt to.

kto szkota ne szanuje,
toho nikto ne miluje.

http://rusyns-library.org – «Русинська Библіотека - ИИФ въ Ужгородѣ» - "Библіотека Стефана Бендаса", 03.2016

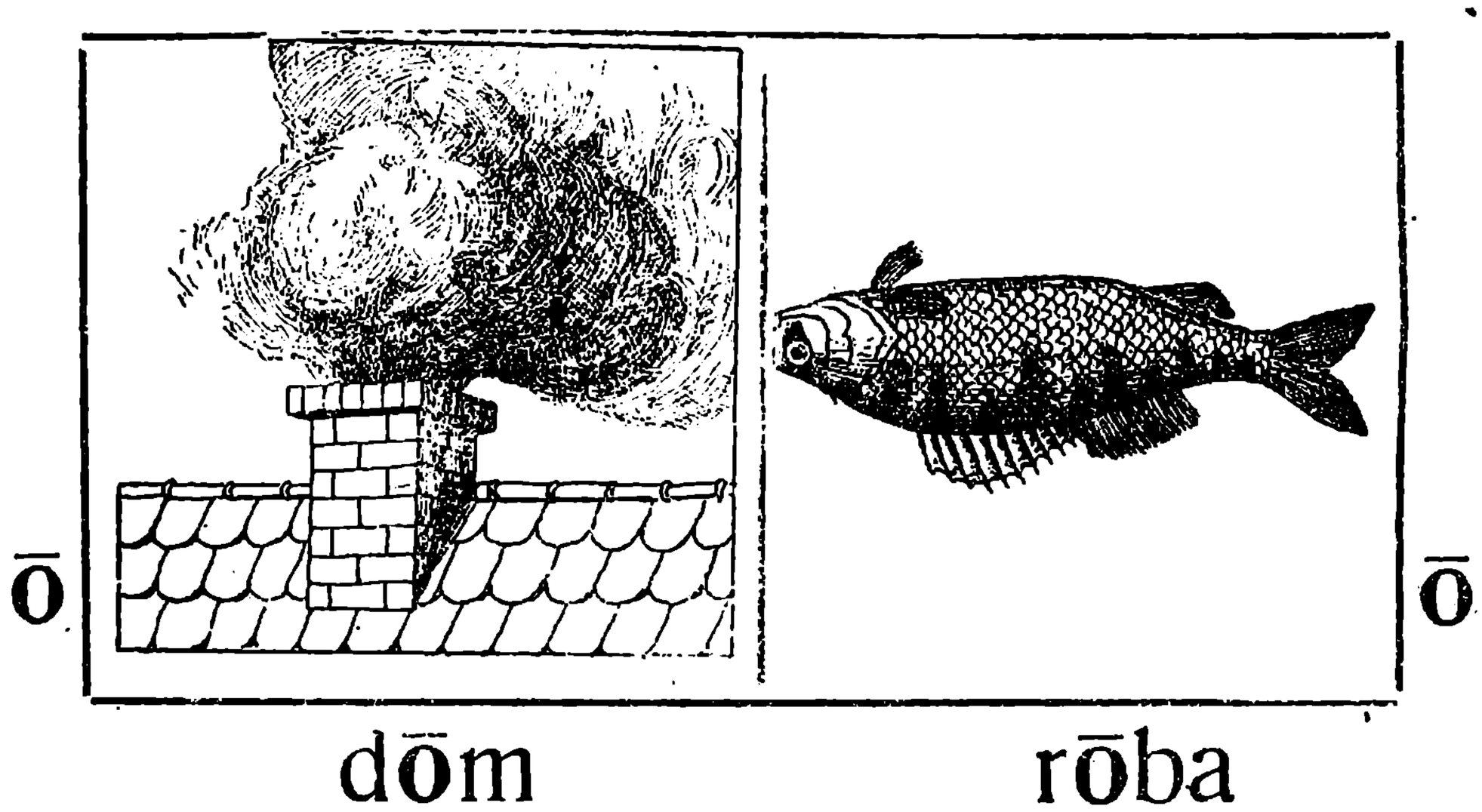

ō, mō, dōm, rōba, tō,

mōlo, szōn, szōtōj, pusztōj.

ō

ō, tō, mō, vō, dōm, rōba, mōlo, malōj, mīlōj, teplōj, sztudenōj, bōv, bōla.

mati umōla szōna. szōne poneszī materī mōlo. dōm teplōj. vovna tepla. moloko teplo. szōtōj holodnomu ne viruje. nas rodnōj kraj mīlōj nam.

dobrōj	*mīlōj*	*tverdōj*
dobra	*mī . .*	*tver . .*
dobro	*mī . .*	*tver . .*
szōn	*kohut*	*korova*
szōnō	*kohu . .*	*koro . .*

d†m a-ō-r-b
m†lo ō-m-s

http://rusyns-library.org – «Русинська Библіотека - ИИФ въ Ужгородѣ» - "Библіотека Стефана Бендаса", 03.2016

anhel.

malōj petro īsov na pole. na putī bōv jedīn mosztok nad hlubokīm potokom. kolī prīsov īd mosztu, peresztala jeho hadīna ī ledva jeho ne ukuszīla. no ko petru naszkoro prīsztupīv jedīn anhel i odhnav hadīnu.

anhelīku mīlōj moj,
vsze tō kolo mene sztoj!
pomahaj mī laszkavo
vedī mene maloho!

c c

cerkov zajac

c, cerkov, zajac, otec,

cap, lice, otec, cvit, cihan,

c

c, cap, cerkov, zajac, szońce, cvit, līce, ulīca, konec, ceruza, jajce, szīce,

http://rusyns-library.org – «Русинська Библіотека - ИИФ въ Ужгородѣ» - "Библіотека Стефана Бендаса", 03.2016

jacko molotīt. cvitō cvītut. īdu do cerkvī. ancka na pjacu prodaje jajca. hrisnīj ne vnijde do carsztva. tuda līs pravednīcō zajdut.

osza kosza ruka muka

oszu ko... ru.. mu..

pja† a-a-z-j-c
cer†ov c-t-o-e

hovorī pravdu!

jacko szokotīv sztado nedaleko od szela. zadumav on napudītī szelo. zahojkav:

— vovcī, vovcī! pomahajte!

prīslī mnohi, no vovka ne bōlo.

potom opravdu nadbihlī vovcī. jacko opjat hojkav, no nīkto ne prījsov a vovcī u sztadu narobīlī velīku skodu.

kto ne pravdu hovorīt
tot szam szebe oszudīt.

http://rusyns-library.org – «Русинська Библіотека - ИИФ въ Ужгородѣ» - "Библіотека Стефана Бендаса", 03.2016

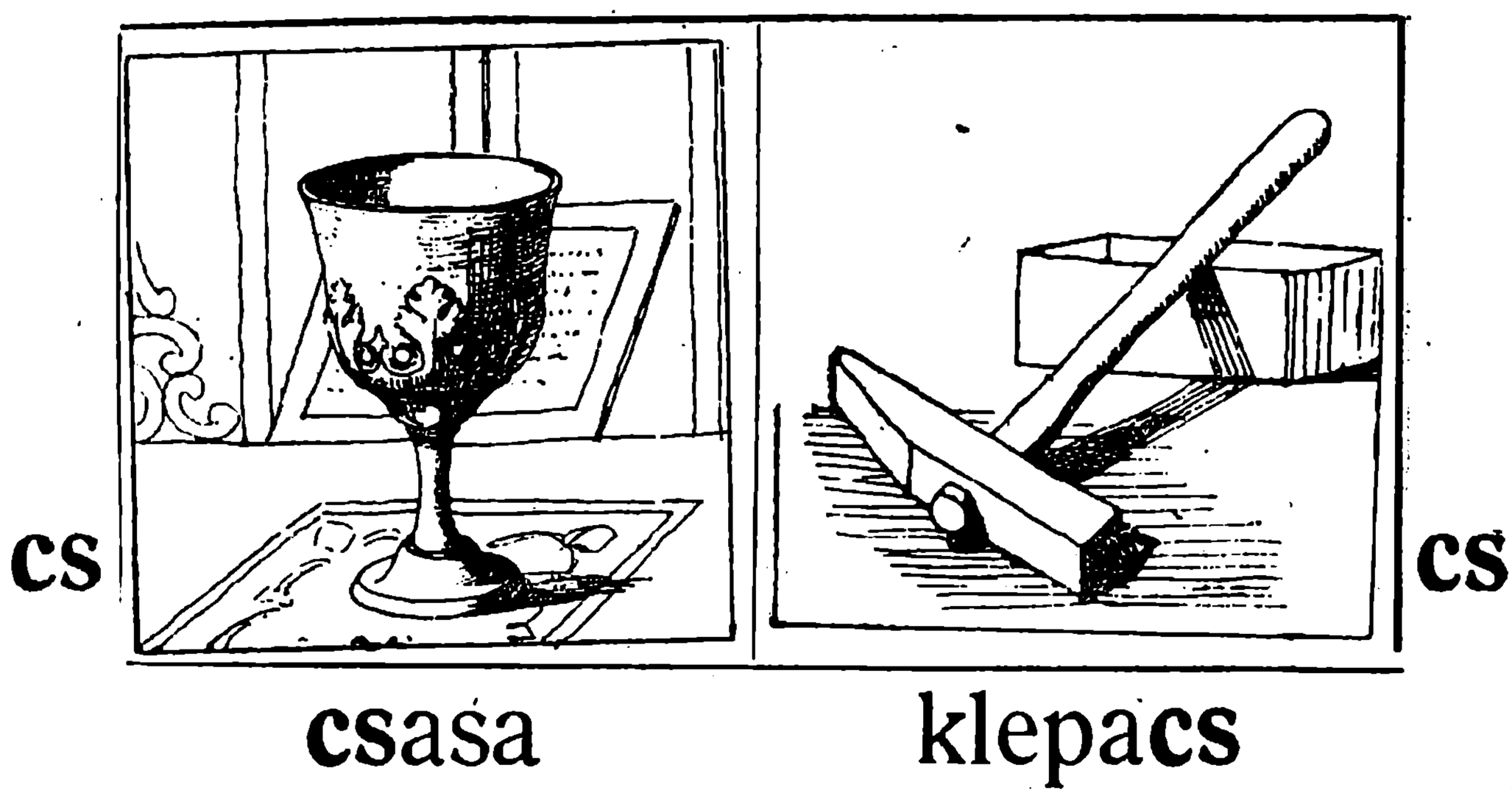

cs csa, csasa, klepacs,

tucsa, kucsa, kolacs, ocsi,

cs

cs, csa, csasa, klepacs, ocsī, vecser, pticska, kvocska, tucsa, csasz, kovacs,

ja csītaju. tō pises. on csīsztīt csobotō. ona cserpaje vodu. csesztuj sztarsoho! tīsza tecse u dunaj, a dunaj u csornoje more. nasa otcsīzna uhorscsīna.

nocs	*kovacs*	*klepacs*	*kolacs*
nocsī	*kova . . .*	*klepa . . .*	*kola . .*
bocska	*kvocska*	*szvicska*	*tocska*
bocsku	*kvocs . .*	*szvics . . .*	*tocs . .*

kvo-t-ka a-a-cs-s

szvi-t-ka a-u-k-cs

http://rusyns-library.org – «Русинська Библіотека - ИИФ въ Ужгородѣ» - "Библіотека Стефана Бендаса", 03.2016

nīkolajcsīk.

nīkolajcsīk neznav nī csītatī, nī pīszatī. sztav on proszīti otca:

— otcsīku zapīsit mene do skolō, ja bō rad znatī csītatī ī pīszatī.

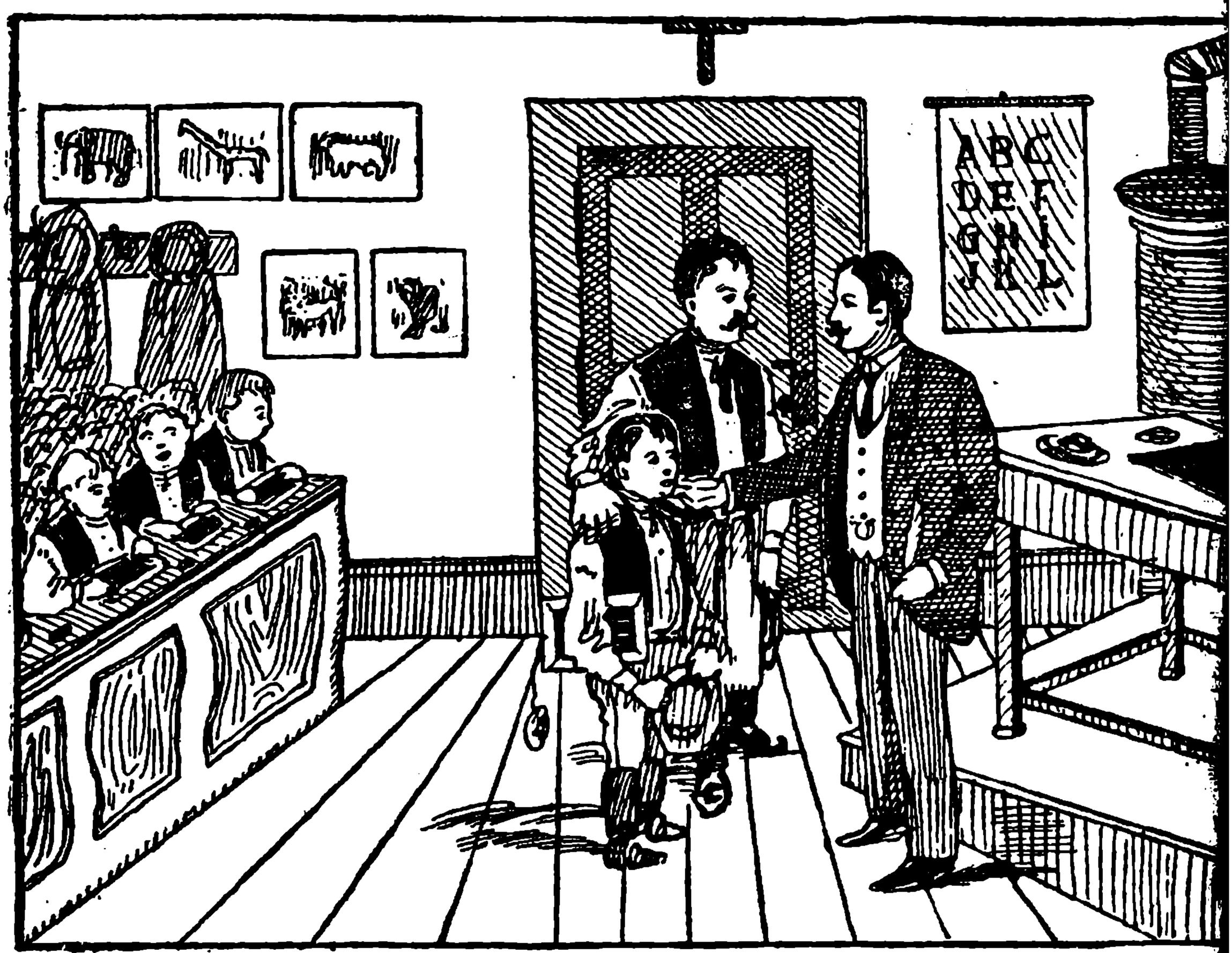

nīkolajcsīka zapīszalī do skolō ī ot toho csaszu nīkolajcsīk nacsav knīsku obertatī.

naucsīlī ho csītatī, pīszatī, csīszlītī, ī szpivatī. tak sztav nīkolajcsīk hramotnōm.

mamko, mamko, kup mī knīsku,
tentu, paper ī tablicsku
bo ja pojdu vo skolu
nacsnu moju nauku.

http://rusyns-library.org – «Русинська Библіотека - ИИФ въ Ужгородѣ» - "Библіотека Стефана Бендаса", 03.2016

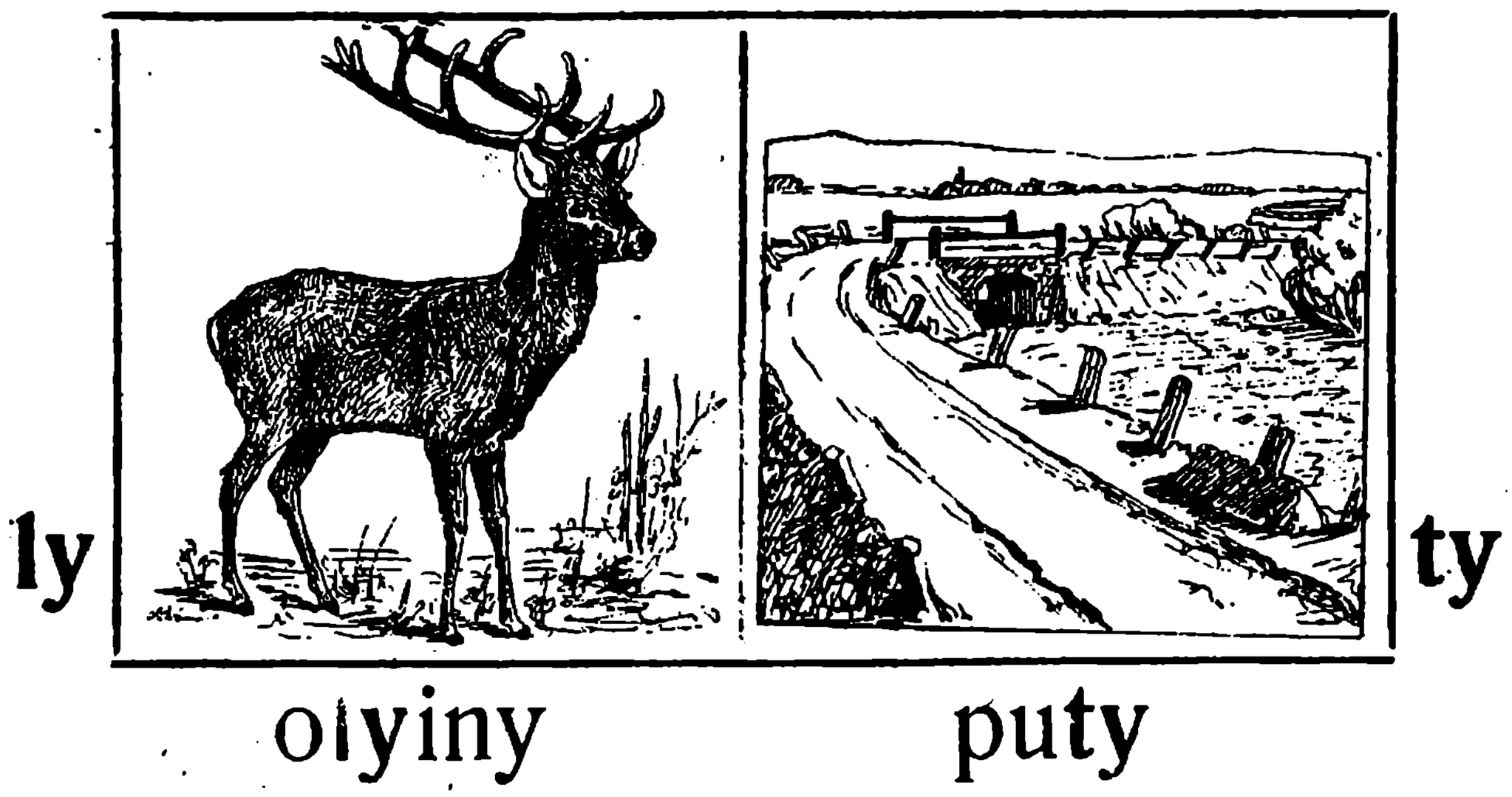

l, ly, n, ny, t, ty, d, gy,

olyiny, puty, gyido.

ly, ny, ty, gy,

l, ly, n, ny, t, ty, lyito dōnya, potya, gyido, lyubītī, tyiszto, nyimōj, lyizu,

lyito teplo. ucsītely ucšīt vo skolyi. kto ne lyubīt robotu, toho nīkto ne mīluje. nas dom īz kamenya murovanōj. vaszīly posov vo lyisz, rubatī drova.

telya	*losa*	*scsenya*
telyata,	*losa . . ,*	*scsenya . .*
kulya	*dōnya*	*szvīnya*
kulyu	*dōny .*	*szvī . . .*

dō†a o-k-ny

olyi† o-i-ly-t

http://rusyns-library.org – «Русинська Библіотека - ИИФ въ Ужгородѣ» - "Библіотека Стефана Бендаса", 03.2016

kohut ī szluhī

koli rano zapiv kohut, pan vsztav ī budīv szluhov. szluhī dumalī szobi: ubjeme kohuta, ta ne bude nasz pan szkoro szhanyatī na robotu. no īm sztalo horse, bo pan mnohoraz ī ranyse szbudīv szluhov.

rano vsztanu, tyilo vmōju
potom otkoncsu molītvu
i tak sztanu u robotu,
bo lyinivōj ja ne budu!

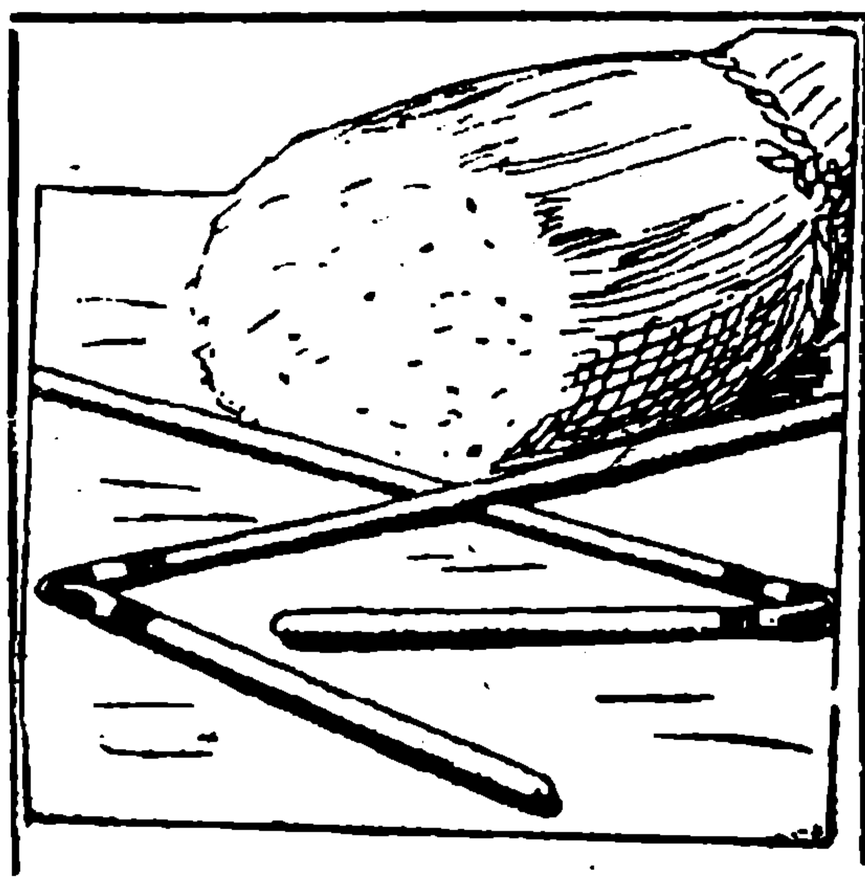

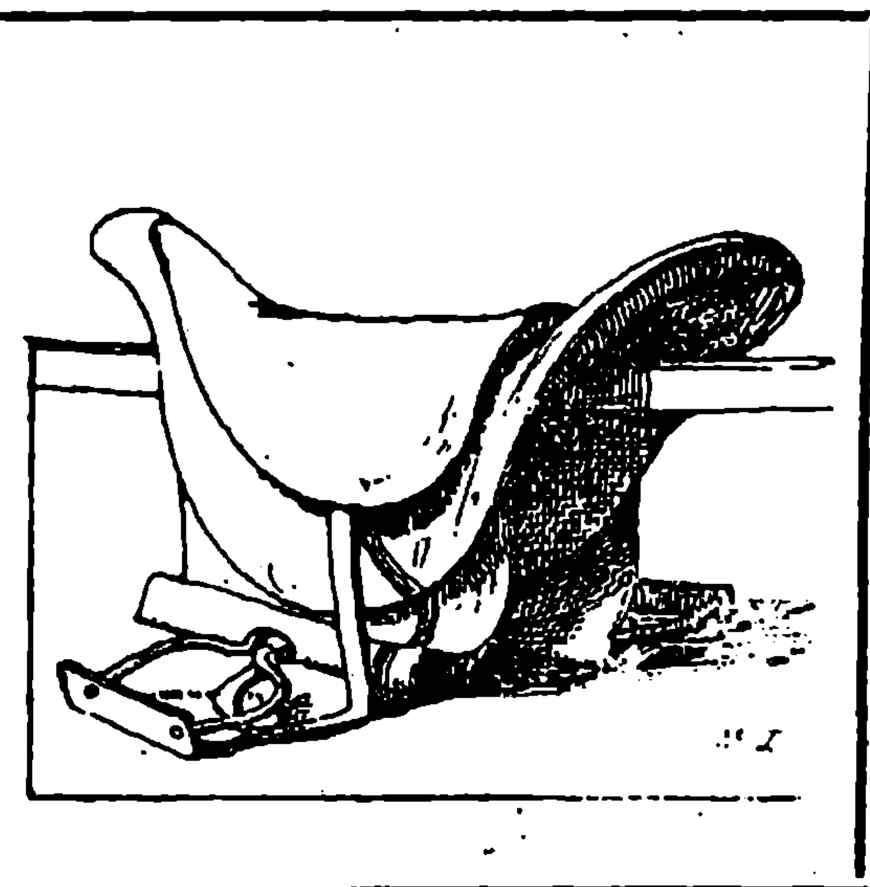

c' sz'

c'ip szidlo

c, c', r, r', k, k', sk, sk',

cip, jar', szidlo, szino,

c', r', sz', z',

c', r', sz', z', jar', jasztrab, szidlo, zvir', pīszmo, dnesz', teper', szadu, szim.

http://rusyns-library.org – «Русинська Библіотека - ИИФ въ Ужгородѣ» - "Библіотека Стефана Бендаса", 03.2016

mama īz kologyaźa prīneszla vodō. maŕko ne lyinīsźa v molītvi! pīszaŕ pīse pīszmo. dnesź, szubbòta, vcsera bōla pjatnīca. zolotaŕ pozolotīv kreszt na cerkvī.

szadu źabu szīju
szades źa . . . szī . . .
szade źa . . szī . . .

gyi†o i-c̄-p
ve†ba o-i-sź-n

ne szmijsźa nad druhīm!

īsov po dorozi jedīn bidnōj gyido, udarīv nohu u kaminy ī upav; uvīgyiv to īz okna andrij ī sztav szmijatīsźa, no uvīgyila to szesztra andrija ī kazala: ne kraszno, no hlupo to szmijatīsźa na bigyi druhoho, oszoblīvo ne szvobodno vōszmivatī sztarsoho.

sztarsomusźa ne hlumī,
nīkomu źlo nerobī!

http://rusyns-library.org – «Русинська Библіотека - ИИФ въ Ужгородѣ» - "Библіотека Стефана Бендаса", 03.2016

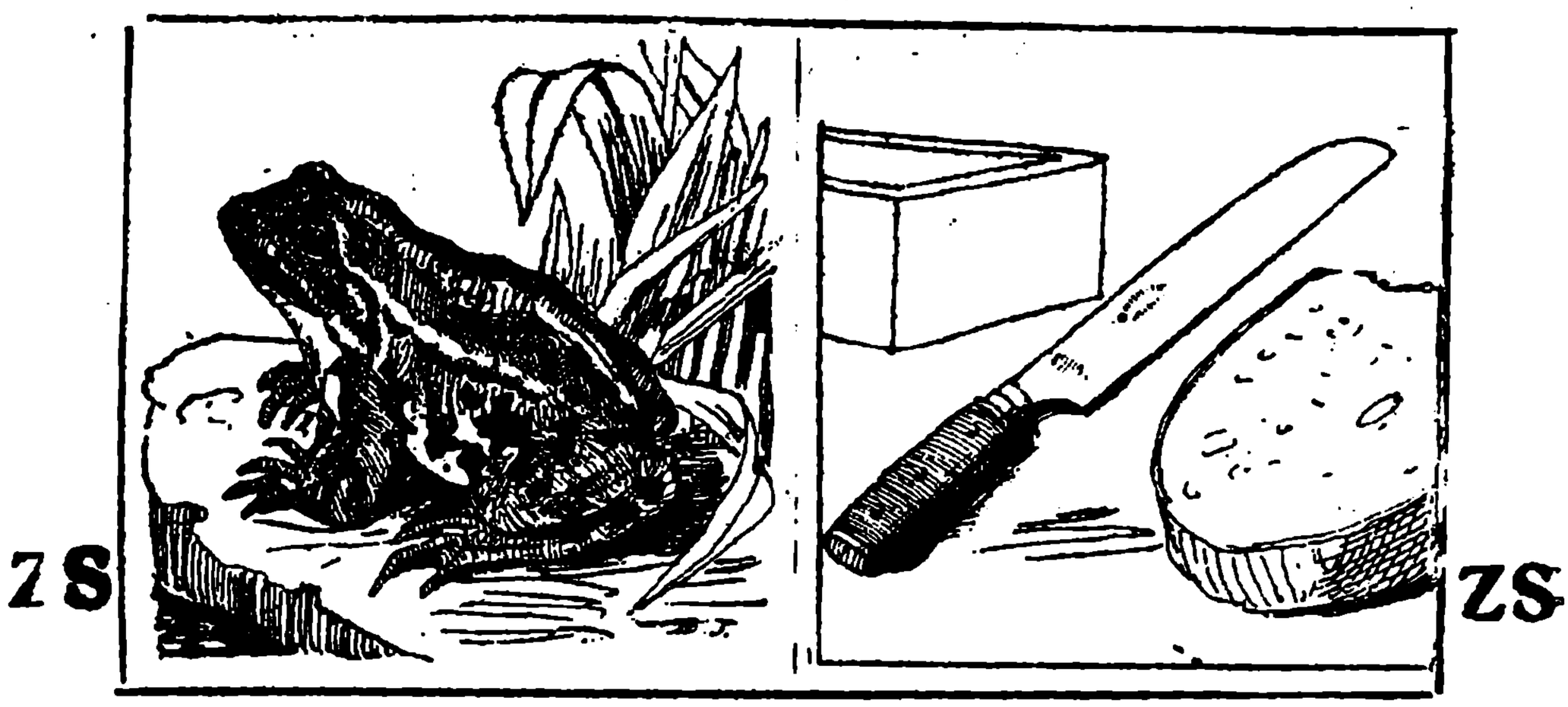

zsaba nozs

zs, zse, zsaba, nozs,

kozsa, zsila, zsona, zsito.

zs

zs, zse, zsaba, zsura, zsalīva, zselyizo, kruzsok, zsenatōj, zsalyitī, derzsatī,

nasztalo zsnīvo, zsīto sz zsalī, pole opusztyilo. zsandarō jimīlī zlogyija. zsīd prodaje zselyizo. vo skolyi szīzsu proszto. anna szluzsīt u zsurata.

szīgyitī *vīgyitī* *horodītī*

szīzsu *vī . .* *horo . .*

kota a-a-zs-b

lotka o-a-zs-k

zsetizo t-ī-zs-o

http://rusyns-library.org – «Русинська Библіотека - ИИФ въ Ужгородѣ» - "Библіотека Стефана Бендаса", 03.2016

zsīd ī dozsgy

isov zsīd īz horoda. uzse ne daleko bōv ot szela, kolī sztav padatī velīkij dozsgy. zsīd sztav uzse zsalovatīsza, no jak zajsov v lyisz, raz lis napav na neho zlogyij ī sztrilīv na neho. no ruzsie ne vōsztrilīlo, ībo dozsgy peremocsīv pusku. tohda zsīd kazse: bozse, bozse, tō najlyipse znajes, kolī nuzsno padatī dozsgyu, kolī nyit, naj bude volya toja!

tō bozse moj, tvorcse neba,
tō vsze znajes, csto mī treba.
tō dav mnyi vsze, csto maju,
tebe molyu ī szlavlyu.

zsnīvo.

otec ī szōn vōslī na pole. otec vzav v ruku jedīn kolosz ī kazav:

— vīdīs szōne, zerno uzse prīsztīhlo, u tozsdeny mozs bude zsatī.

tak ī bōlo. otec, matī, brat ī szesztra vōslī rano na pole ī sztalī robītī. matī ī szesztra zsalī, otec ī brat u sznopō szvjazovalī zsīto, a potom v kresztō szkladovalī. ī ja pomahav īm.

vecserom vszī szolodko'szme zaszpalī.

http://rusyns-library.org – «Русинська Библіотека - ИИФ въ Ужгородѣ» - "Библіотека Стефана Бендаса", 03.2016

ch 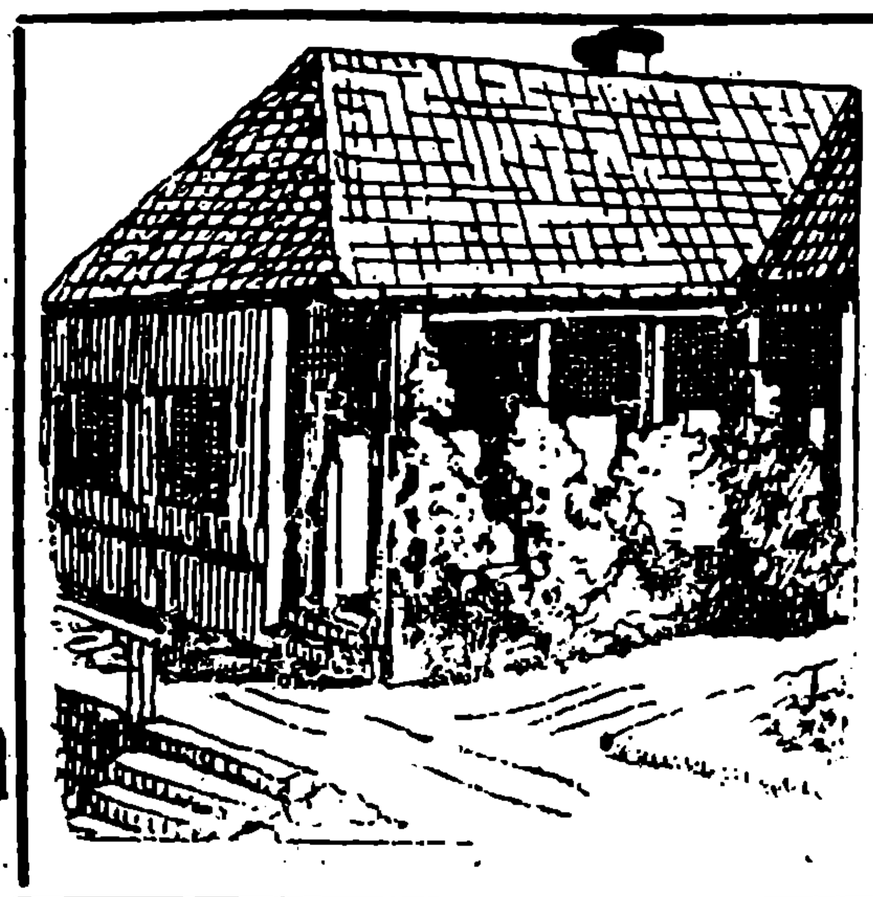 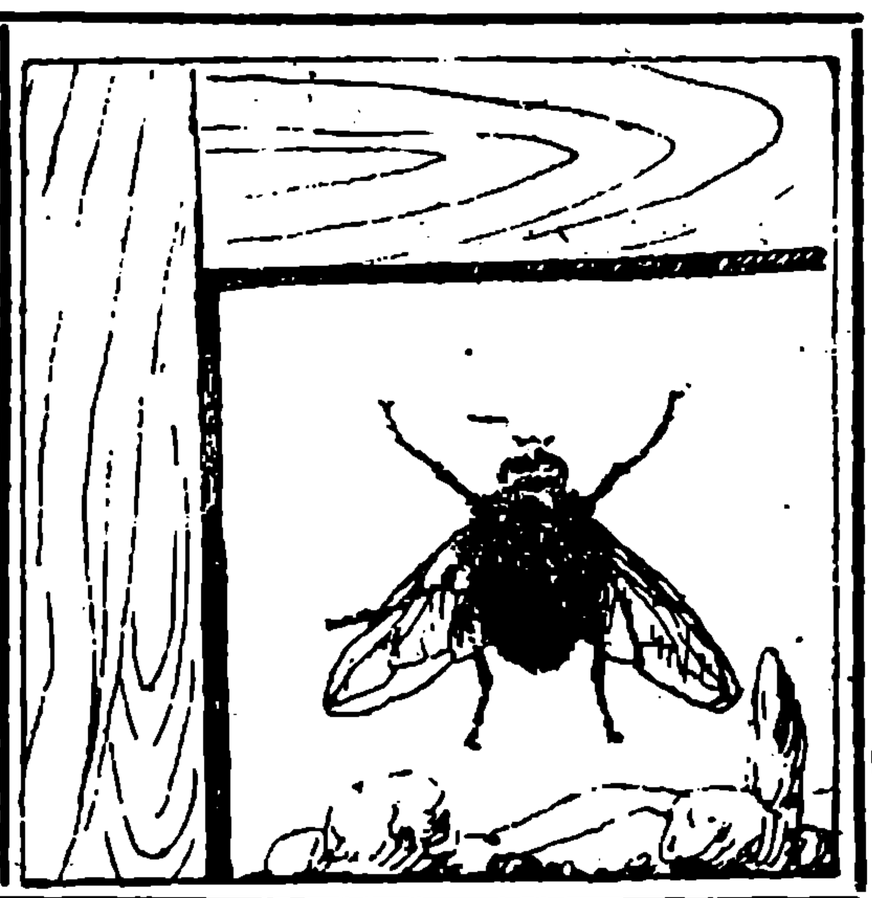 ch

chīzsa mucha

ch, chīzsa, mucha,

ucho, chata, chlyib, duch,

ch

ch, chīzsa, ucho, duch, mucha, orich, pituch, chlyib, poroch, chlyiv, chriny,

gyitīna chvora. chudoba sztoīt v chlyivi. na dorozi velīkij poroch. szesz chlyib ne szolenōj. chriny horkij.

chudōj pesz	*hluchij*	*tīchij*
chuda macska	*hlu* . .	*tīch* .
chudoje telya	*hlu* . . .	*tīch* . . .

†lyib

ori†

chī†a

a-u-m-ch

zs-ī-ch-a

u-i-p-t-ch

http://rusyns-library.org – «Русинська Библіотека - ИИФ въ Ужгородѣ» - "Библіотека Стефана Бендаса", 03.2016

vīnnīca.

otec chotyiv prīszochtovatī szvoīch szōnov id robotyi vo vīnnīci. no szōnō līs chodīlī po ulīci, vīnnīcu zse ne obroblyalī. raz otec vōszelivsza u amerīku. kolī otklonīvsza ot nīch, kazav im: „gyiti, vo vīnnīci cstosz' szpratano, anu pohlyadajte!“ otec posov, szōnō zse perekopalī cilu vīnnīcu, ībo dumalī, csto tam hrosī majut bōtī. hrosej ne najslī, no vīnnīca ot tohdō sztala roditi mnoho bolyse hrozna.

ne hanyba to pracovatī,
zemlyu oratī, kopatī
no jeszty hany'ba, sztōd lezsatī
lem od druhīch vsītkō zsdatī.

choszen ovec.

matī vōsla na pole. sz szoboju povela ī marijku. na polyu uvigyila marijka sztado ovec. ovcsar' pod jednīm derevom szīgyiv ī szmacsno jiv szōr sz chlyibom. marijka poklonīlasza ī zvidala:

— jakij choszen prīnoszat vam szeszī ovcī?

— vīdīs szolodka ī szesz szōr ovcī darovalī mnyi. onī dajut molokō, a iz moloka pravime szōr. īz vovnō ovec hotovītsza hunya, cholosnya ī druha odezsda. a koli zarizsut ovcu, iz mjasza varat szmacsnu polīvku ī pekut dobru pecsenīnu.

— o choszennōj to szkot, ovca, — kazala marka.

— kegy dobra budes, ī tobi kuplyu jednu, kazala matī ī vernulīsza domoj.

http://rusyns-library.org – «Русинська Библіотека - ИИФ въ Ужгородѣ» - "Библіотека Стефана Бендаса", 03.2016

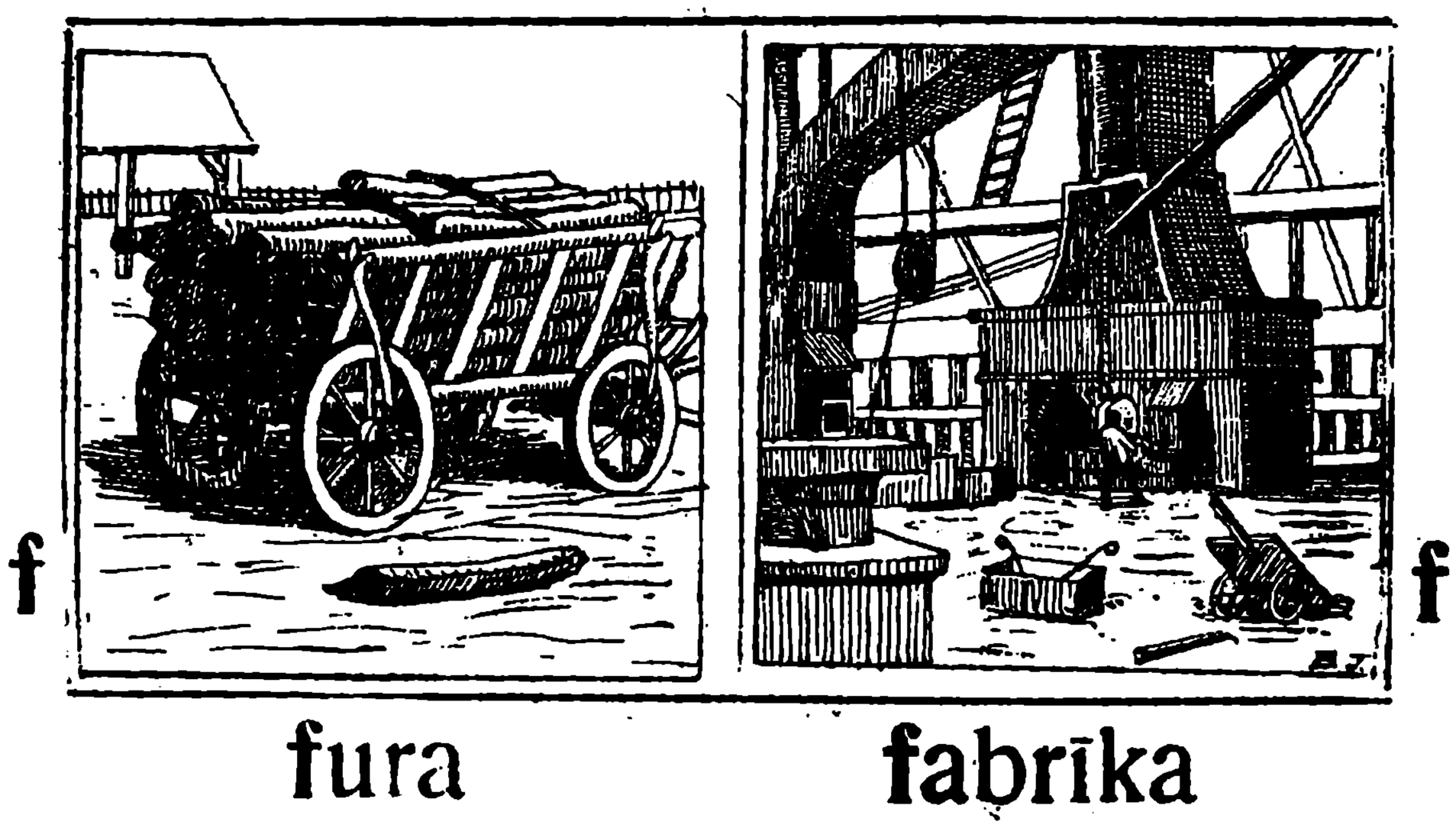

f, fura, fabrika,

fara, fialka, kaftan,

f

f, fara, fura, fabrīka, fialka, faszolya, nafta, farba, flyaska, famīlija, trafītī.

trafīt kosza na kaminy. v fabrīci robīt mnoho lyudej. hafa naszadīla faszolyu. u lampu nalīvajut naftu.

trafītī	*farbītī*	*kormītī*
ja traflyu	*farb . . .*	*korm . . .*

grītely	a-r-f
kaftan	r-u-f-a
fabrīta	a-a-f-r

http://rusyns-library.org – «Русинська Библіотека - ИИФ въ Ужгородѣ» - "Библіотека Стефана Бендаса", 03.2016

fedor ī korova.

fedor dozīrav korovu, kotra nedaleko ot zahorodō paszla. v zahorogyi bōla jedna hrusa; na totu vōlyiz fedor ī szberav hrusok. korova zse bez nadzora zajsla v zahorodu, potoptala tam kapusztu ī faszolyu. „velīku skodu narobīla korova. fedor uvīgyiv tō ī sztav bītī korovu. no prisla ī matī fedora ī pohrozīla fedora. „tō vīnen, kazala, bo ne szokotīv jesz korovu.

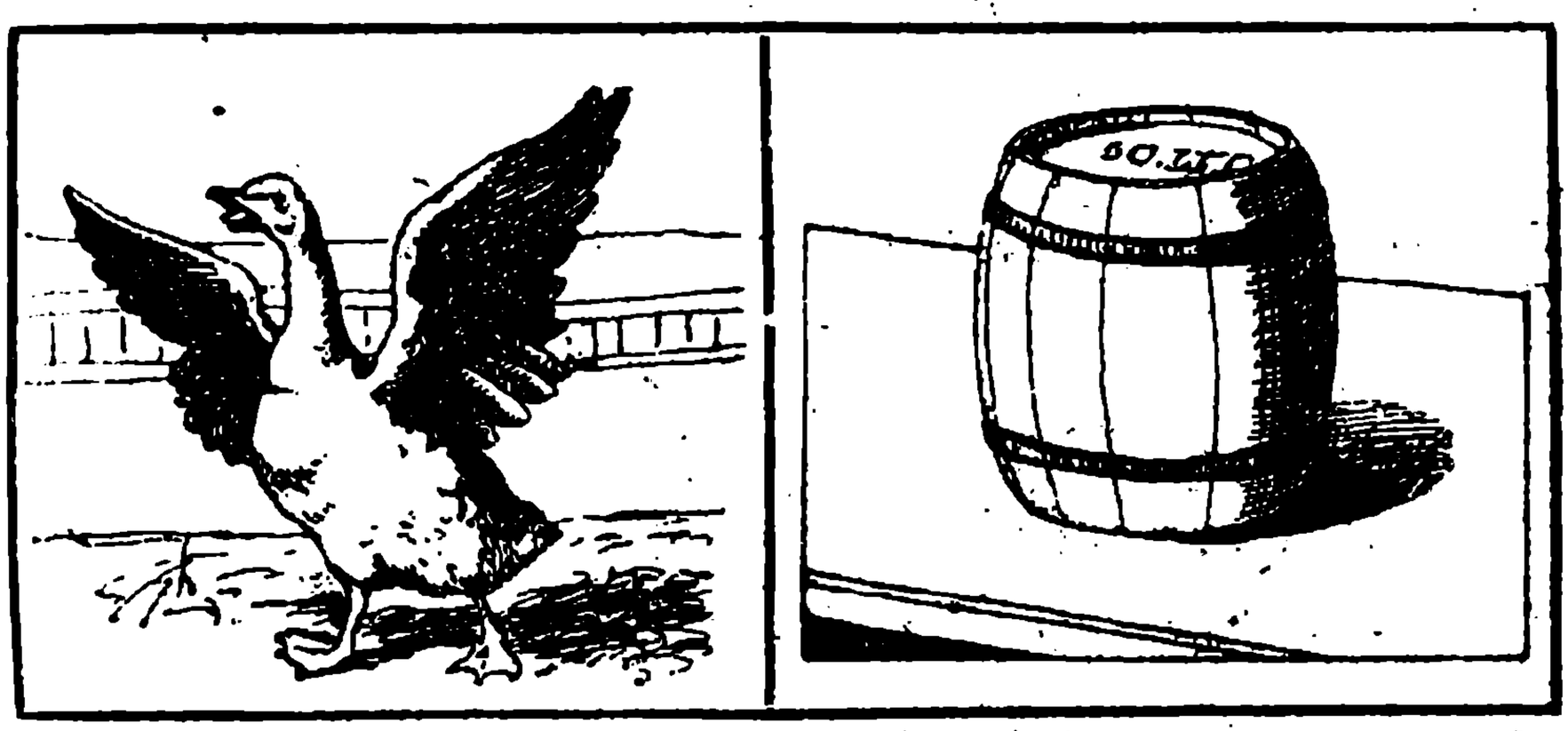

ga-ga-ga geletka

g, ga-ga-ga, geletka,

figura, vagon, tengerica,

g

g, ga-ga-ga, geletka, graf, tengerīca, ugar, tengely, gazdōnya szegelet,

http://rusyns-library.org – «Русинська Библіотека - ИИФ въ Ужгородѣ» - "Библіотека Стефана Бендаса", 03.2016

nasa chīzsa badogom pokrōta. u grafa mnoho zemely. grafszki budīnkī krasznyi. u nasz ne rodītsza tengerīca. nasa zemlya duzse chuda.

ruka muka geletka tengerīca

ruči mu.. gelet.. tengerī..

fī†ura f-r-g-a

va†on d-a-g-z-a

geletka ī ropa.

geletka sztala hovorītī: ropa ot mene dosztaje formu, u mene szīla ropō. na to kazala ropa: forma ī szīla ropō ne u tebe, no u mene, tō pohnies, propades, a tohda mene v druhu geletku perekladut.

kto szam szebe voznoszīt
mnoho takij ne robīt,
bo taka to szlava lis
hlupoho rozveszelīt.

http://rusyns-library.org – «Русинська Библіотека - ИИФ въ Ужгородѣ» - "Библіотека Стефана Бендаса", 03.2016

II.

Velīki bukvō.

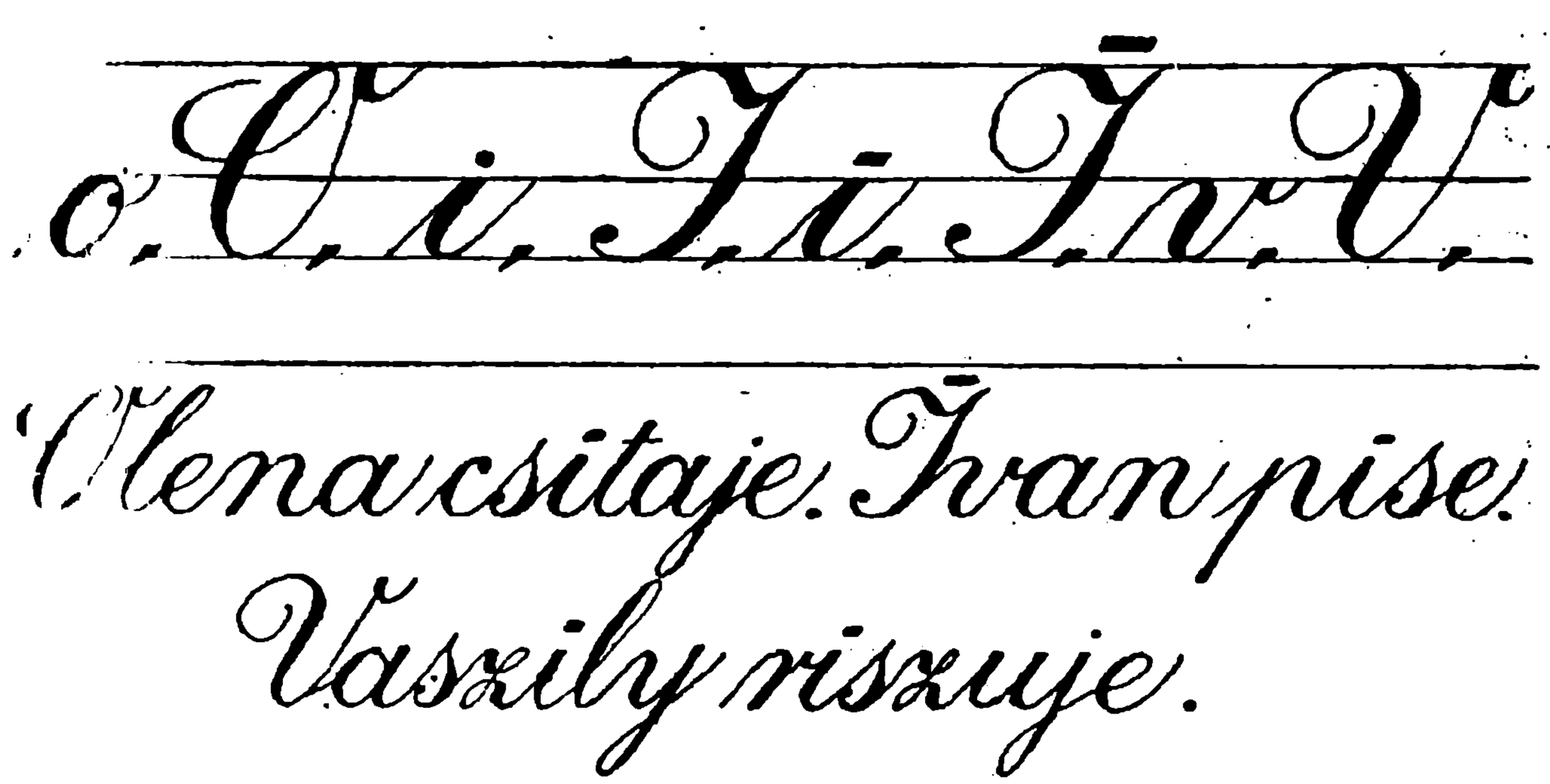

o, O, i, I, ī, Ī, v, V

Oscsīpka chlyib. Veszna kraszna cvilami a oszīny sznopamī. Oszel vsze bude oszlom. Īz īsztocsnīka csiszta toho csiszta voda tecse.

Osztrōj nozs	*Velīkij pesz*
Osztr . . pīla	*Velīk . macska*
Oszt . . . doloto	*Velīk . . losa*

Oko.

Ocsamī vīdīme. Óko treba dozīratī. Ocsam skodit poroch ī dōm. V temnotyi ī v velīkoj zavitloszti ne szvobodno csītatī. Ī na to uvazajte, obō szte knīzsku duzse blīz k ocsam ne derzsati, kolī csītajete.

http://rusyns-library.org – «Русинська Библіотека - ИИФ въ Ужгородѣ» - "Библіотека Стефана Бендаса", 03.2016

Otec ī szōnō.

Otec napomīnav szvoīch szōnov, obō zsīlī mīrno, ne vadīlisźa, no pomahalī odīn druhomu. Onī ne poszluchalī otcā. Vsze szporīlī, dakolī zse ī bīlīsźa sz szoboju. Otec tohda dav prīnesztī vinīk ī kazav: Vīdīte szej vinīk, anu perelomit ho naraz! Vźalī szōnō vinīk ī probovalī, no a nī jeden īz nīch ne moh perelomītī vinīk. Otec rozvjazav vinīk ī tohda po prutīku lehko perelomalī szōnō vesź vinīk.

Ī vō — kazav otec — dokī budete zsītī mīrno, nīkto vasz ne peremozse, no kegy budete vadītīsźa, choty kto vasz pohubīt.

Vozduch.

Vozduch maje csīsztōj bōtī. Ībo podlōj vozduch skodīt zdorovju. V chīzsi csaszto treba roztvorźatī okna ī dverźi ī vpuszcsatī csīsztōj vozduch. V szvobodnoj prirogyi najcsīsztyijsij je vozduch, dlya toho nuzsno csaszto prochozsovatīsźa po polyu, po luhach ī v lyisźi.

http://rusyns-library.org – «Русинська Библіотека - ИИФ въ Ужгородѣ» - "Библіотека Стефана Бендаса", 03.2016

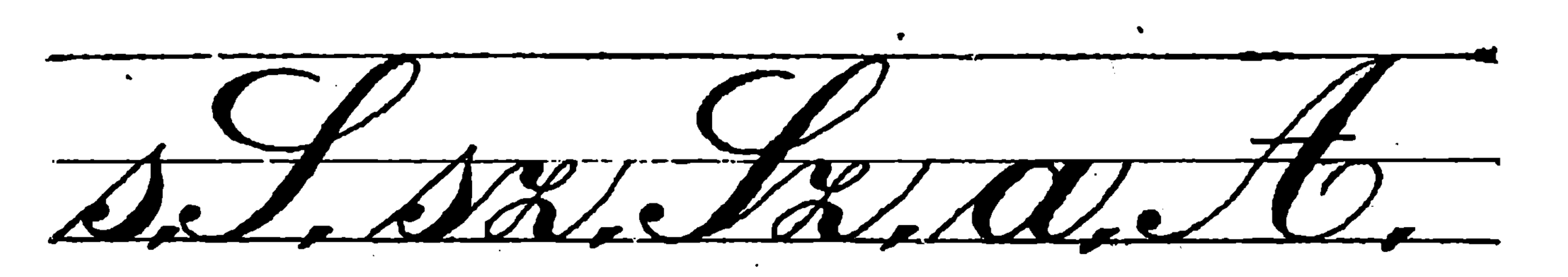

Skola to dom nauki.
Anhelō majut króla.

s, S, sz, Sz, a, A

Skolar' por'adocsno maje do skolō chodītī. Szlava szvjatōm! Azbuka to perva knīzska skolar'a.

Skola	*Szova*	*Sopa*
Skolō	*Szo . .*	*So . .*

Anhelō.

Anhelō blazsennyi duchī. Onī ne majut tyila, jak mō, no dusu majut. Anhelō na nebi szlavjat Otca nebesznoho, na zemlī zse pomahajut lyugyam.

Adam.

Adam bōv pervōj cselovik. On zsīv v raji, v jednoj krasznoj zahorogyi. Sto bōlo najkraszsoje, cvitō, szadō, ptīcō ī zvirī bōlī tam. Adamovī vsze povīnovalosz'a.

http://rusyns-library.org – «Русинська Библіотека - ИИФ въ Ужгородѣ» - "Библіотека Стефана Бендаса", 03.2016

V skolyi.

Otec raz tak hovorīv ko mnyi: „Īgyim szōne v skolu, dam tya zapiszatī!“

Ī ne mnoho csekalī'szme, no poslī. V skolyi pan ucsītely laszkavo mnya prīvītalī ī zapīszalī moje īmja v jednu velīku knīhu.

Szak sztav ja skolarom. V skolyi bōlo uzse mnoho znakomōch mnyi tovarīsov. Szesze duzse mī sza polyubīlo.

Otec posov domu ī mene tam līsīv v skolyi. Sztav ja plakatī, no tovarīsi tak mnyi hovorīlī:

— Īvane, ne placs, dobro tobi bude tuj!

Ī pan ucsītely laszkavo ko mnyi hovorīlī, ukazovalī obrazcsīkī, dalī mnyi ceruzu, vōvelī na dvor ī sz tovarīsamī nacsalīszme bavītīsza.

Opjat zajslīszme v skolu ī komu ruka abo noha ne bōla csīszta, ta doraz tam ī umōvsza. Szilīszme u lavīcu ī pan ucsitely naucsīlī nasz, jak treba sza v skolyi, na dvori, ī na ulīci szpravovatī, jak klanyatīsza panu Otcu duchovnomu, roditelyam ī sztarsīm lyugyam. Ī prī tom pan ucsītely ī prīkazkī nam hovorīlī.

V konec kraszno szklalīszme rukī na molītvu ī za panom ucsītelyom prohovorīlī molītvu. Sztalīszme pak v radō ī po dvoje vōslī īz skolō.

Szakij bōv moj pervōj deny v skolyi!

(A. V.)

http://rusyns-library.org – «Русинська Библіотека - ИИФ въ Ужгородѣ» - "Библіотека Стефана Бендаса", 03.2016

p, P, e, E, u, U

Pravda ocsi kole. Echo-to otholoszok. Ucsenij rodit, a neukij szlyidom brodit.

p, P, e, E, u, U

Ungvar ī Eperjes — jepīszkopszki horodō. Porozsnōj kolosz hori holovu derzsīt. Uvjane ī najkraszsa ruzsa. Patīka to doroha kuchnya.

pōroch	*szlyid*	*nan*
porochu	*szlyi . .*	*na . . .*
pravda	*pochvala*	*skola*
pravgyi	*pochva . .*	*sko . .*

Prīlyizsnōj ucsenīk.

Petro sz velīkoju radosztiju prīsov īz skolō. Pozvidała ho matī, csomusza tak raduje.

— Pan ucsītely, pochvalīlī mnya, bo 'm znav csītatī ī rachovatī.

http://rusyns-library.org – «Русинська Библіотека - ИИФ въ Ужгородѣ» - "Библіотека Стефана Бендаса", 03.2016

Počīlovala ho matī ī obdarīla ho. Petro ī poszemu prīlyizsno ucsīvszá. On ne raz prīcsīnīv māterī takoji radosztī.

Poszlusnoszty.

Īvan raz zahnav szōna szvojeho Vaszīlya, v szoszīdnoje szelo ī kazav mu:

— Szōne, k nocsī vernīszá nazad!

Posov Vaszīly v szoszīdnoje szelo ī poka otkoncsīv robotu, nasztupīv vecser ī javīlaszá velīka burá. Vaszīly sztavszá szobīratī domoj, no tovarīsi kazalī jemu:

— Vīdīs csornyi chmarō? Oj ne īdī, perenocsuj u nasz, budes szá bavīti sz namī!

Vaszīly jednako ne chotyiv osztatīszá tam.

Sztalī ho tohdō tovarīsi ī sztrasītī, sto na putī je potocsok, kotrōj ot dozsgya sztanesza velīkīm, ta jak perejde.

Vaszīly na vsze to tak hovorīv:

— Otec mī rozkazav vernutīszá do vecsera, zato ja dnesz doma musu bōtī; pomozse mī Pan Otec nebesznōj!

Ī sz szimī szlovamī otpravīvszá v puty. Perejsov szcsasztlīvo cserez potok ī k nocsī prībōv v rodnu chatu.

http://rusyns-library.org – «Русинська Библіотека - ИИФ въ Ужгородѣ» - "Библіотека Стефана Бендаса", 03.2016

l, L, m, M, n, N

Lucsse pozdno, jak nikoli. Mudrōj vszakdō pridaszlsza. Nikolaj.

l, L, m, M, n, N

Lehko druhoho oszudītī, no tyazsko szamoho szebe upoznatī. Szvjatōj Metodij bōv aposztol Moraviī. He csīnī druhomu, csto tobi ne dobro!

tverdōj	*kaminy*	*mjachkij*	*chlyib*
tverd . .	*zemlya*	*mjach . .*	*hlīna*
tverdo . .	*derevo*	*mjach . . . .*	*tyilo*

Moja knīzsocska.

Azbuka — to moja perva knīzsocska. Matī mī kupīla szeszu knīzsku, kolī dala mnya zapīszatī v skolu; tohdō ja scse neznav csītatī, teper uzse znaju, ī duzse lyublyu īz Azbukī csītatī. Mnoho kazok je v nej.

http://rusyns-library.org – «Русинська Библіотека - ИИФ въ Ужгородѣ» - "Библіотека Стефана Бендаса", 03.2016

Mala gazdōnya.

Marījka mnohoraz proszīla szvoju matī, cstobō v zahorogyi dala jej maloje mīsztocsko zemlyi. Mati poszluchala proszbu Marii. V jarī Maria *pokopala* szvoju zemlyu ī narobīla *hrадkī*. Potom rozbila *hrudkī* ī sz hrablyamī pohladīla. *Naszijala* rītyku, ripu, paszulyu, horoch, *naszadīla* kapusztu, kalarab, a po krajach hrадok cvitō. Marijka pdrадocsno vōpolola burанov. Ona mala jednu malu konovu, nácsīrала v nyu vodō ī *polīvala* szvoj kertīk. Luka ī Misa, bratya, csaszto pomahalī jej. Onī rado trudīlīszа, no najlyipse tohdō radovalīszа, kolī v īch zahorogyi vsze kraszno vōroszlo ī prīsztīhlo!

Līszīcska ta orel.

Mala lıszīcska proszīla orla:
— Naucsī mene, orle, lyitatī!
Otkazav orel:
— U tebe ne je krōl, upades.
— Ne upadu, kazse līszīcska, tō vōneszī mene vōszoko ī tam pusztī.

Orel zabrav līszīcsku v lapō ī ponesz v horu. Vōnesz vōszoko ī kazse: — Letī!

Ī pusztīv līszīcsku.

Upala līszīcska vo vodu ī zatopīlaszа.

http://rusyns-library.org – «Русинська Библіотека - ИИФ въ Ужгородѣ» - "Библіотека Стефана Бендаса", 03.2016

c, C, cs, Cs, r, R

Critō critut. Cseszty roditelej. Rodnōj krajto zemnōj raj.

c, C, cs, Cs, r, R

Cerkov to dom bozsij. Cseszty szokotī, jak szokotīs ocsī! Robītī ne hanyba! Rozpescsenna macska ne jimaje mōsej.

csītaju	*sztavaju*	*csesztuju*
csītajes	*sztava . . .*	*csesztu . . .*
csītaje	*sztava . .*	*csesztu . .*

Rano.

Minula tyma nocsī. Ne blesztyat zvizdō. Szijaje zorȧ. Na polyu tīcho. Mrak prīkrōvaje vszė. Rosza blesztīt na cvitach. Probudīlīszȧ ptīcō ī sztada. Īz husztōch lyiszov vōchodīt pervoj lucs szolnȧ ī ozolotīt nebo. Prosznuvszȧ deny, vsztavaj ī tō!

http://rusyns-library.org – «Русинська Библіотека - ИИФ въ Ужгородѣ» - "Библіотека Стефана Бендаса", 03.2016

Roditelyszka chizsa.

Csto gyakujeme roditelyam?

— *Mamka* pecse nam chlyiba, kolacsa i varit nam jiszti. Ona nasz naucsila oblyikatisza, molitisza, csiszto vochoditi. Rodna nasa mati vszehda szokotila i kormila nasz. Ona sije nam i platya. Ona naucsila nasz molitisza. No i lyubime mo nasu mamku!

— *Nyanyko* mnoho truditsza. Csto majeme hde bovati i csto pojisztī, vsze to zarobit nam nas rodnoj otec. On hoova nasoho roditelyszkoho szemejsztva. Proto vszi jemu povinujemesza.

Szcsasztlivo mo, csto majeme roditelej! No tyazsko *szirotam*, ibo oni ne majut takij roditelyszkij kruh. Ich lis Otec Nebesznoj dozirajesz dobromi lyugymi.

Ucsisz szone csesztovati
Roditelej: otca, mati!
I sztarsoho vsze szluchaj,
Cseszti kazsdomu otdaj!

http://rusyns-library.org – «Русинська Библіотека - ИИФ въ Ужгородѣ» - "Библіотека Стефана Бендаса", 03.2016

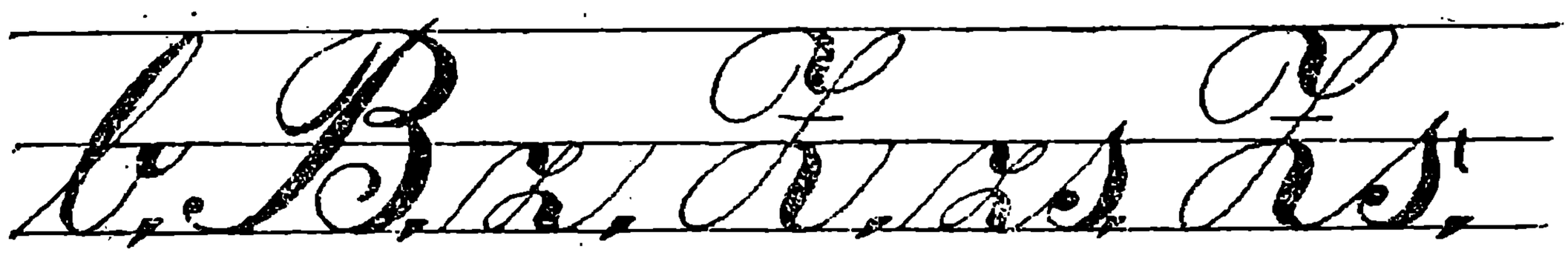

Boh szotvoriv szvit.
Zsaly-hnyivu konec.
Zdorovje persoje.

b, B, z, Z, zs, Zs

Bidnoszty ucsīt a szcsastye hubīt. Zernom napolnennōj kolosz holovu dolyi szpusztīt. Zdorovje persoje ot bohatsztva. Zsijme po chrīsztianszkī!

zsatī	— *zsnu*	*bratī*	— *beru*
zsratī	— *zs* . .	*dratī*	— *d* . . .
zsdatī	— *zs* . .	*pratī*	— *p* . . .

Boh.

Boh jeszty nas Otec ī Szotvorītely. Mō vszī jeho gyitī. Boh jeszty vszemohuscsij, premudrōj, najlucssij. On szotvorīv szvit ī vszīch nasz. On daruje nam zsīvot ī zdorovje. Boha vīgyitī

http://rusyns-library.org – «Русинська Библіотека - ИИФ въ Ужгородѣ» - "Библіотека Стефана Бендаса", 03.2016

ne mozseme, no gyila jeho vīdīme na zemlī ī na nebi. Boh jedīn znae vsze, csto bōlo, jeszty ī bude. On znaje, csto gyijeszʼa na nebi ī na zemlī. On vīdīt dusu nasu ī znaje, csto dumajeme ī zselajeme. Szokotyimszʼa ot hricha, bo rhichom prohnyivajeme Boha na szebe, Boh

podaszty nam szvoju laszku, choronīt nasz ot zloho ī napravlyaje nasz na dobro. Mō dolzsnö molītīszʼa k Bohu.

Boha lyublyu, Boha znaju,
Vszehda jeho v szerdči maju,
Sz Bohom budu vszehda zsītī,
Volyu jeho vsze tvorītī.

http://rusyns-library.org – «Русинська Библіотека - ИИФ въ Ужгородѣ» - "Библіотека Стефана Бендаса", 03.2016

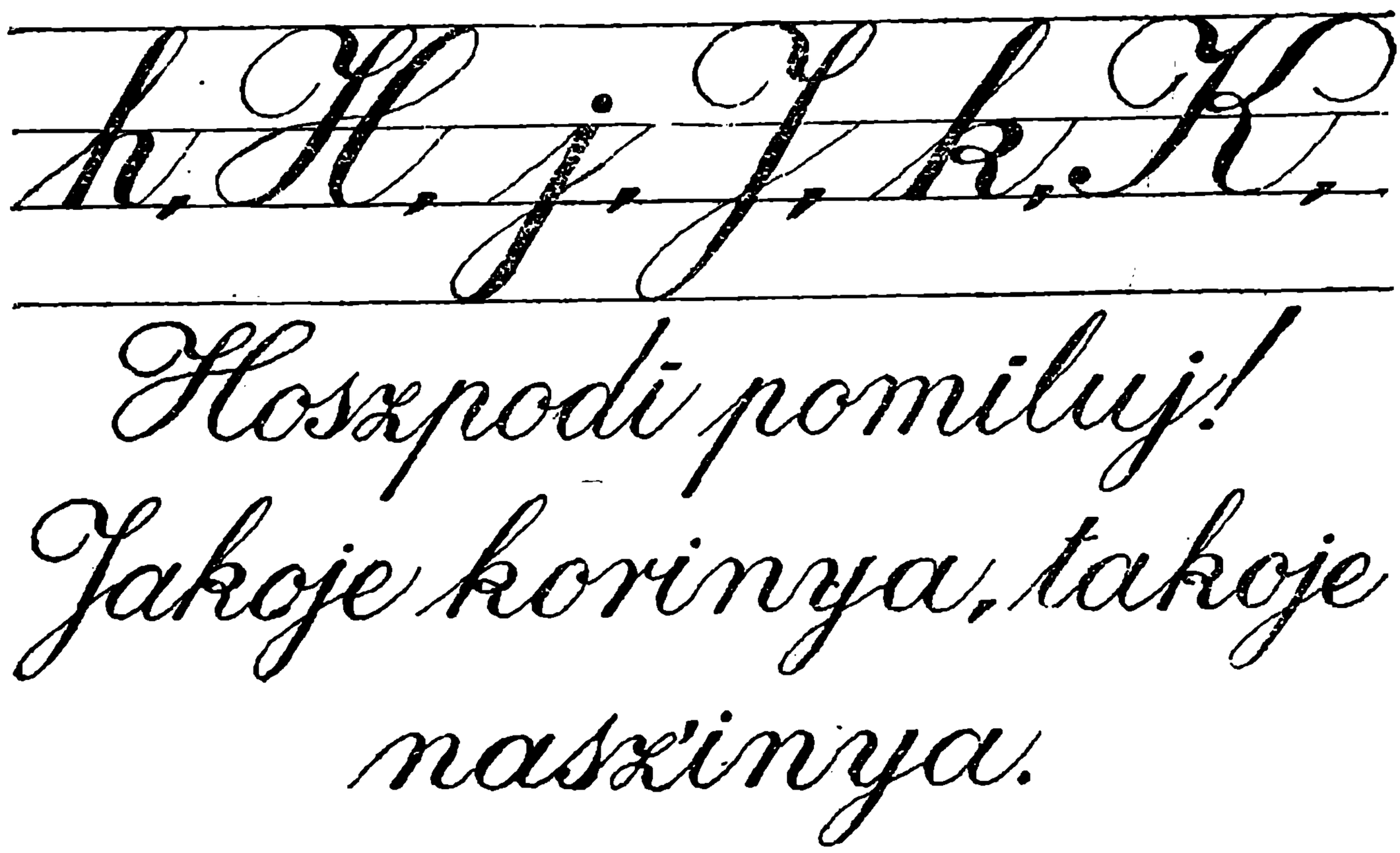

h, H, j, J, k, K

Hde neje, tam ne hlyadaj! Hrichī prīcsīnyat szmichī. Junij — to sesztōj miszać. Juda prodav Szpaszītelya. Īvan Kresztītely kresztīv Īszusza vo Jordanyi. Mō zsīeme pod Karpatamī.

kovatī — kuju, *chotyitī — chocsu*
kupovatī — kupu.... *plakatī — pla...*
vojevatī — vo.... *vertyitī — ver...*

Huszar pobozsnōj.

Huszarī poslō v vojnu. Vītyazno borolīsza onī za rodīnu. Ī Kosztyo bōv huszarom. On vo vojnu ponesz sz szobov ī szvoj molītvennīk. V

http://rusyns-library.org – «Русинська Библіотека - ИИФ въ Ужгородѣ» - "Библіотека Стефана Бендаса", 03.2016

pazuchi noszīv jeho vszehda. Kolī szpocsīvalī, Kosztyo vźav molītvennīk ī molīvsza. Raz vo jednoj bītvi jedna kulya udarīla Kosztya ī on upav sz konya. Jeho tovarīsi dumalī, csto Kosztyo umer. No kulya trafīla pravo na molītvennīk ī ne mohla perejtī cserez neho. Molītvennīk szochranīv Kosztya ot szmertī. Ot tohdō Kosztyo jescse pobozsnyijsij böv.

Molītvennīk moj lyubīī,
Ī vszehda sz szobov noszītī
Boha scsīro umolyatī
Naucsīla mene matī.

Hnyizdo potyat.

Najslī gyitī v szadu hnyīzdo potyat. V nem szīgyilī dva potyata, onī bōlī jescse duzse malenyki. Vźalī gyitī malenykich potyat ī prīneszlī domoj. A otec kazav im:

— Ne dobro vō to gyitocskī robīlī, tagy potyatka u vasz zdochnuty, a matī īch bude za nīmī plakatī! Otneszte nazad, ībo potyata kegy vōrosztut, ta budut hubīlī cservakov ī szak prīneszuty szadu velīkij choszen!

Pozsalovalī gyitī malōch potyat ī otneszlī īch v hnyizdo.

http://rusyns-library.org – «Русинська Библіотека - ИИФ въ Ужгородѣ» - "Библіотека Стефана Бендаса", 03.2016

d, D, t, T, f, F

Domazrjadōjmerlōrōje
pusetōj. Frēlīt kosza
na kamirzy.

d, D, t, T, f, F

Dusa nasa bezszmertna jeszty. Tyilo nase umre. Felon īlī rīza, to szvjascsennicseszka odezsda. Tisza velīka rika.

hovorīu	*udarīu*	*tvorīu*
hovorīs	*udar . .*	*tvor . .*
hovorīt	*udar . .*	*tvor . .*

lyubītī —	*lyublyu,*	*lyubīs,*	*lyubīt*
terpitī —	*terp . . .,*	*terp . .,*	*terp . .*
szpatī —	*szp . . .,*	*szp . .,*	*szp . .*

Dobroszerdecsnōj chlopeč.

Danīlo bōv dobroszerdecsnōj chlopec. Ochotno pomahav chudobnōm. Kolī raz u negyilyu īsov do cerkvī, sztritīvsza sz jednōm

http://rusyns-library.org – «Русинська Библіотека - ИИФ въ Ужгородѣ» - "Библіотека Стефана Бендаса", 03.2016

chudobnōm chlopcem, kotrōj proszīv ot neho almuzsnu. Danīlo dosztav bōv ot materī 10 fīllīrov na jabloka. Pomīlovav bidnoho ī vszi szvoī hrosi otdav jemu.

Fedor ī echo.

Maloj Fedor posov vo lyisz szoberatī hrībō. Duzse mu veszelo bōlo za hrībamī choditī. Tak ī ne utyamīv, csto zajsov v husztu csaszty lyisza. Prīblīzsīvszia vecser, sztalosza temnyitī. „Īdu ja uzse domoj“ — dumav szobi Fedor, no nijak ne moh vōjti na dorohu, kotra vela v szelo. Sztav Fedor hojkatī: „Lyudī!“ A ktosz īz daleka otvitīv: — „dī“. Fedor zahojkav: „Kto to?“ Dosztav v otvit: — „to“. Napudīvszia Fedor, sztav szkorse ītī, na konec najsov dorohu ī pobih domoj! Druhoho dnya rozpoviv on panu ucsītelyu, csto ktosz to puzsav jeho v lyiszi. Ucsītely potolkovav, csto ne treba bōlo bojatīszia, bo to bōv līs otholoszok, kotrōj īnsak zovesza: *echo.*

http://rusyns-library.org – «Русинська Библіотека - ИИФ въ Ужгородѣ» - "Библіотека Стефана Бендаса", 03.2016

g. G. ch. Ch. ō. Ō.

Seletku iz derevа prav-
jat. Chrisztosz voszkresz
iz mertvöch.

g, G, ch, Ch, ō, Ō

Gazdōnya rano vsztavaje. Chudob-
noho ne prezrīvaj! Chvalīte otrocō
Hoszpoda!

Duncsī, Chvosztun ī kony.

Pesz Duncsī najsov jedīn kuszok mjasza ī chotyiv ho pojisztī. No uvīgyiv to Chvosztun, posov k nemu ī kazse: „Pan tya zove, īdī szkoro! ja poszokocsu mjaszo!“ Duncsī posov, no jak sza vernuv, Chvosztun uzse pojīv mjaszo ī szmijavsza o hluposztī Duncsīja ī chvalīvsza szvojeju mudrosztiju.

No ucsuv to mudrōj kony, kotrōj nedaleko sztojav ot nīch ī kazav: „Chvalīsza, chvalī, no znaj, csto mjaszo otrovanoe bōlo ī tō doraz pohīnes!“

http://rusyns-library.org – «Русинська Библіотека - ИИФ въ Ужгородѣ» - "Библіотека Стефана Бендаса", 03.2016

Tak ī bōlo. Chvosztun īzdoch pro jedīn kuszok mjasza, ībo ne bōlo mu na rozumu, csto *ne szvobodno csuzsoje rusatī!*

Oszel ī kony.

Oszel ī kony vezlī jedīn tyazsko nakladenōj voz.

Oszel hovorīt konevī:

— Mnyi tyazsko szamómu tyahnutī vesz' ter'ch, pomahaj ī tō, ne bavsza!

Kony ne chotyiv vezlī, no ī dale lis na lehko brav robotu.

Raz na putī oszel upav ī dalyse ne moh īdu. Tohda prīslo vesz' ter'ch szamomu konevī lyahnutī.

Teper' kazav kony:

— Volyiv ja pomahatī oszlu, teper' zse vsza robota na mene upala.

AZBUKA.

a, A, b, B, c, C, ć, Ć, cs, Cs, d, D, e, E, f, F, g, G, gy, Gy, h, H, i, I, ī, Ī, j, J, k, K, l, L, ly, Ly, m, M, n, N, ny, Ny, o, O, ō, Ō, p, P, r, R, r', R', s, S, sz, Sz, sz', Sz', t, T, ty, Ty, u, U, v, V, x, X, ch, Ch, y, z, Z, z', Z', zs, Zs.

http://rusyns-library.org – «Русинська Библіотека - ИИФ въ Ужгородѣ» - "Библіотека Стефана Бендаса", 03.2016

III.

CSTENIJA.

1. Nasa skola.

Nasa skola pomiscsajeszʼa v bolysom budōnku. V nasej skolyi jeszty podloha īlī padīment, potolok (podʼ) ī csetōre sztyinō. Sztyinō vōbilenō. V sztyinach progyilanō dverī ī okna īlī vōzorō. Cserez okna prīchodīt szvitlo, a cserez dverī vchogyat ī vōchogyat lyudī.

Na perednej sztyinyi nasej skolō vīszīt obraz raszpjatija Hoszpodʼa Boha naseho Īszusza Chrīszta ī obraz Jeho velīcsesztva aposztolszkoho korolya. V jednom uhlu sztoīt kalyha (pecska), v druhom zse tabla. Na szeredīnyi skolō sztojat szkamejkī īlī lavocskī (lovgusī) dlya ucsenīkov. Pered lavocskamī sztoīt sztol ī sztolec dlya pana ussītelya.

Kazsdōj ucsenīk prīnoszīt v skolu knīhu, papir, perō, tīntu ī ceruzu. Īz knīh csītajeme; perom ī ceruzoju pīseme na bilom paperī īlī v pīszankī. Pered ucsenijem molīmeszʼa Bohu, cstobō proszvitīv nas rozum, a po ucsenii blahodarime Boha, csto pomoh nam ucsītīszʼa, vnīmatī ī to, csto pan ucsītely tolkovalī, pochopītī.

http://rusyns-library.org – «Русинська Библіотека - ИИФ въ Ужгородѣ» - "Библіотека Стефана Бендаса", 03.2016

2. Īdu v skolu.

Rano vsztanu pomolyusza
Ī do skolō hotovlyusza,
Naucsusza lekciju
Ī vōhvarʼu tīcho ju.

Tak īzvjazsu szvoju knīzsku
Prosu chlyiba na zakuszku,
Kolī zvonyat persij raz
Uzs maju ītī doraz.

No kohda do skolō prījdu
Do lavocski szobi szadu
A na miszto, na onō,
Csto mī opregyileno.

Tam szvoī ricsī rozlozsu
Kazsdu na miszto polozsu.
Papirʼ, knīzsku ī tīntu
Ī ko tīntyi porochu.

*

Ne majes tō nīcs na szvityi
Lem uszīlujsza ucsītī,
Jeszty csasz vecser ī rano:
Ucssza dobra gyitīno!

A. Duchnovīcs.

3. Molītva.

Mō molīmesza Bohu, cstobō 'szme proszlavlyalī Jeho. Mō molīmesza Bohu, cstobō 'szme blahodarīlī za Jeho dobrogyijanija ī mīlosztī; ībo mō vsze csto majeme, ot Boha polucsime. Mō molīmesza Bohu, cstobō 'szme

http://rusyns-library.org – «Русинська Библіотека - ИИФ въ Ужгородѣ» - "Библіотека Стефана Бендаса", 03.2016

proszīlī Jeho pomocs, ībo mō majeme vszaki nuzsdō ī bez pomocsī Boha nīcs ne mozseme dosztīhnutī.

Sz molītvamī obrascsajemesza ī ko Preszvjatoj Bohorodīcī Marīī Materī Bozsoj, ko szvjatōm anhelam ī ko szvjatōm uhodnīkam Bozsiīm ī proszīme īch, cstobō onī zasztupalī nasz pered Bohom.

Molītīsza treba nepresztanno; no oszoblīvo treba molītīsza *rano*, kolī vsztaneme ot szna; v *prodolzseniī dnya*, kolī nacsīnajeme ī koncsīme szvoju robotu, pered ucsenijem ī po ucseniī, pered jadenijem, po jadeniī *ī vecser*.

4. Molītva skolara pred ucsenijem.

Prijdī o nebesznōj caru,
Ī daruj nam tvoju laszku,
Rozum ī mōszly proszvitī,
Szerdce laszkoj napolnī!

Daj nam Bozse dobroj volī,
Bō'szmesza ucsītī mohlī,
Um ko nauci szklonī
Vsze szkoro pochopītī!

5. Polīvka.

— Polīvka dnesz ne dobra — hovorīla Nasztya prī obigyi ī polozsīla lozsku.

— No, ta mnyi teper ne je kolī druhu tī polīvku varītī, na vecseru dosztanes lyipsu — otpovila matī.

http://rusyns-library.org – «Русинська Библіотека - ИИФ въ Ужгородѣ» - "Библіотека Стефана Бендаса", 03.2016

Po obigyi matī ī Nasztya poslī na zahorodu, matī kopala krumplej (kartofely), a Nasztya szoberala v misok. Tak robīlī onī do vecsera. Na vecser'u matī posztavīla na sztol polīvku. Nasztya kazse:

— O to īzovszim druha, lyipsa polīvka — ī szmacsno pojila vszu. Matī zaszmijalasza ī kazala:

— Szesza polīvka bōla tazse szama, kotru tō na obid ne chotyila jiszti. No teper robīlasz ī proholodalasz, proto ona tobi tak szmakovala.

6. Uprazsnenije.

Ja csitaju — Mō csīta . . .
T'ō szluchajes — Vō szlucha . .
On dōchaje — Onī dōcha . . .

7. Gyitī ī lasztovka.

Lasztovocsko, scsebetusko,
Hde'zs tō ot nasz, ptīcsko, īdes?
Csto'zs tō nam sz csuzsoho szvita
Z teplōch krajev prīneszes?

— Prīneszu vam vesznu krasznu
Prīneszu vam novōj cvit.
Līs ucsitsza, lyubō gyitī
Oj prīlyizsno sza ucsit!

8. Ucsītely ī ucsenīk.

Pochvorivsza Jurko, jedīn īz najlyipsīch ucsenīkov. Tovarīsī szanovalī ho, ibo Jurko, kolī

http://rusyns-library.org – «Русинська Библіотека - ИИФ въ Ужгородѣ» - "Библіотека Стефана Бендаса", 03.2016

v skolu chodīv, vszehda īm hovorīv krasznyi kazkī. Ne tokmo tovarīsī, poszanovav jeho ī ucsītely ī proto raz szobravszȧ ī posov naszcsīvītī Jurka. Jak szȧ zradovav dobrōj Jurko, kolī uvīgyiv ucsitelya v chīzsi rodītelej szvoīch. Szkocsīv īz poszteli prīnesz sztolec ī ponukav pana ucsītelya misztom. A potom nacsav hovorītī, jak mu szmutno, ozs ne hoden vīgyitī szvoich druhov. No oto ho peklo jescse najhorse, csto ne mozse szluchatī mudri szlova dobroho ucsītelya. Ucsītely potyisiv ho, csto to volya Bozsa, no kto lyubīt Boha, tomu vszȧ obernesza na dobro; roszpoviv Jurkovī, csto szȧ ucsīlī v skolyi ī posov. Jurka duzse bolyilo, csto ne hoden bōv vōprovadītī pana ucsītelya. No nedolho derzsalo to tak. Jurko neudolha potom vōzdorovivszȧ ī opjat hoden bōv vīgyitī druhov szvoīch ī szluchatī mudru nauku lyubīmoho pana ucsītelya.

9. Uprazsnenije.

Ja pīszav — ona pīszala.
Ja chodīv — ona chodi..
Ona varīla — on var..
Onī hovorilī — ona hovo....

10. Chīzsa.

Kazsda chīzsa maje csotorī sztyinō. Nad sztyinamī sztoīt verch. Sztyinō chīzsō szuty abo

http://rusyns-library.org – «Русинська Библіотека - ИИФ въ Ужгородѣ» - "Библіотека Стефана Бендаса", 03.2016

īz kamenya ī tohdō ona kaminna ilī murovana, abo zse īz cīhol ī tohdō ona cchlyana, abo zse īz dereva kolī derevjana.

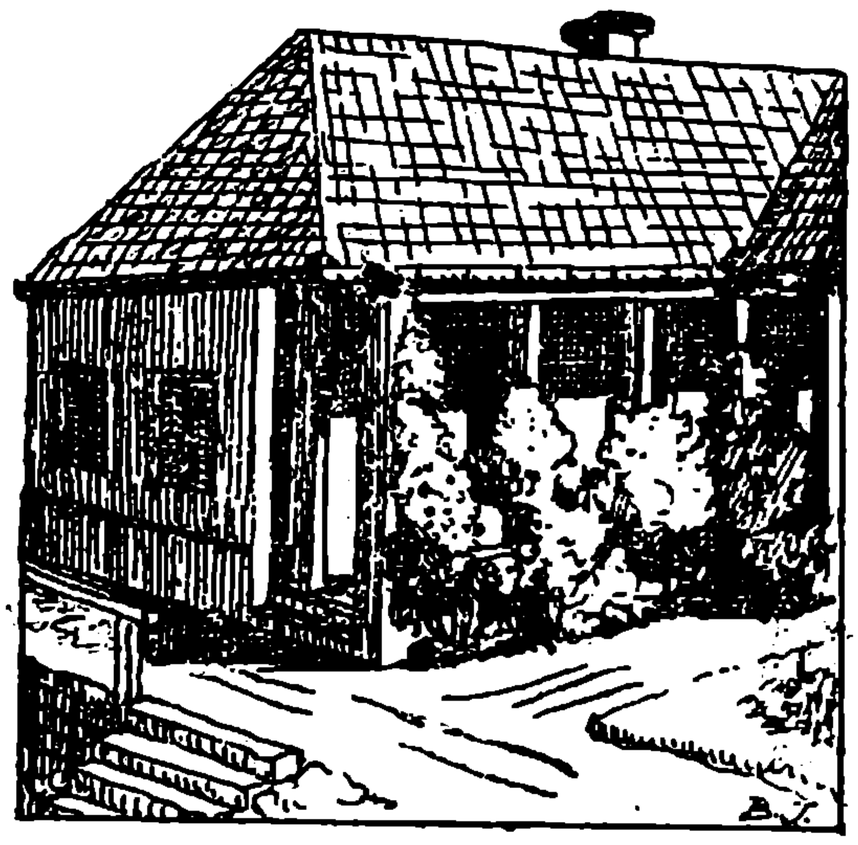

Verch chīzsī abo krovlyu īz gerend pravlyat. Szej verch treba dacsīm ī pokrōtī. Verchī pokrōvajut cserepom, sīnglamī, badogom, doskamī ī szolomoj. U bidnōch chizsu szolomoj pokrōvajut, a u bohatōch pobīvajut. Ī trosztnīkom pokrōvajut verchī. Chīzsō protīv szlotō ī sztudenī pravlyatsza. U potyat nyit chīzs, no zato Hoszpogy Boh maje na nīch zsuru.

11. Szīrotīna.

Ne toj szīrotīna
Koho rod ne znaje
Kotrōj chatīnō,
Chudobō ne maje;
Ne toj szīrotīna,
Kto chodī y zsebratī
Konu uzs ne je csto
Ī na szebe bratī.

Kegy maje on dobru
Holovu ta rukī,
Ochotu do truda
Viō ī naukī,
On ne szīrotīna,
On rodīcsov maje
On Bozsa gyitīna
Ī Boh jeho znaje.

http://rusyns-library.org – «Русинська Библіотека - ИИФ въ Ужгородѣ» - "Библіотека Стефана Бендаса", 03.2016

12. Uprazsnenije.

Miszka upala. — Miszki upali.
Szoroka szkakala. — Szoroki szka . . . .
Robotnik jiszty. — Robotniki ji . . .
Korova paszla. — Korovö pasz . .

13. Csisztöj kotik.

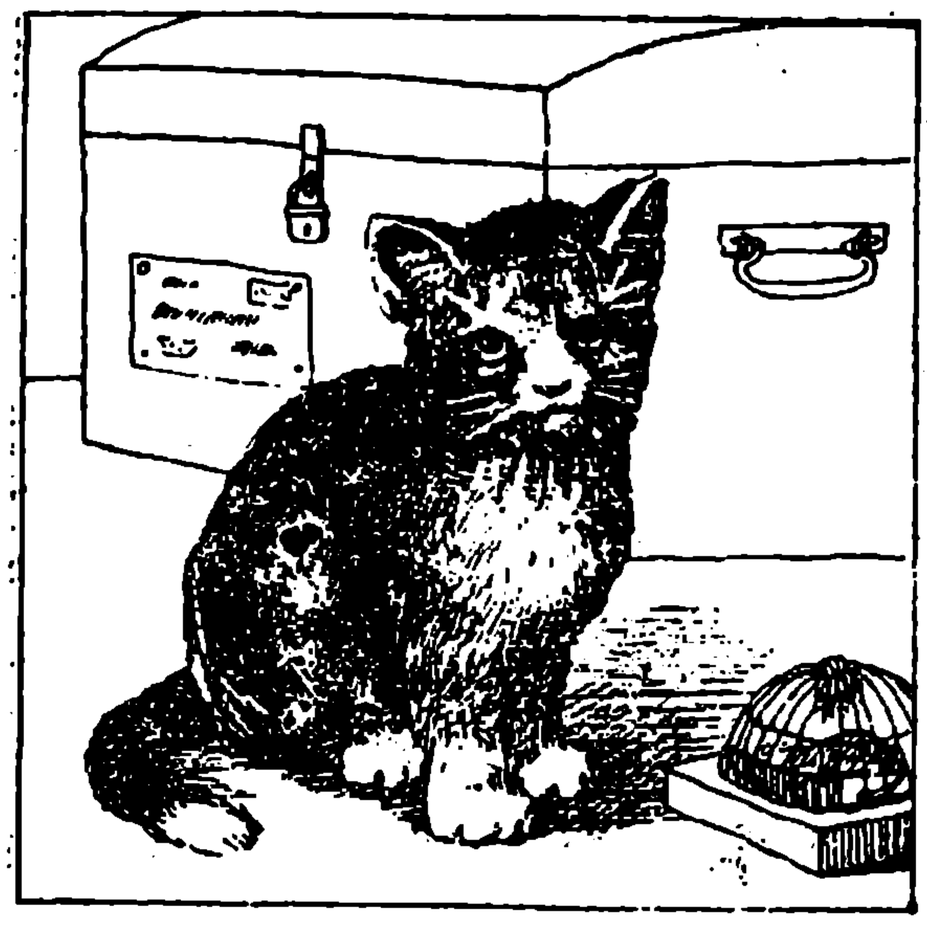

Kazsdöj kotik lyubit csaszto
Möliszla lapkami.
— Mozse on vorozsit hosztej . . .
Movit szön do mamö.

— Nyit moj szönku, — mamka kazse,
— Kot ne hoden znati,
Ci kto chocse zahoszti i
Do gazdovszkoj chatö.

Kotik lizsesza i möje
Bo csisztotu lyubit . . .
Kto poradnöj, toho rado
Kazsdöj priholubit.

http://rusyns-library.org – «Русинська Библіотека - ИИФ въ Ужгородѣ» - "Библіотека Стефана Бендаса", 03.2016

14. Szluchaj sztarsīch!

Prī dorozi sztojala vöszoka ī sztara cseresnya. Sīroko rozroszlīsza konarō, a kolī nacsalī dozrivalī cseresnyi, gyitī, jak roj pcsol, szobīralīsza pod nīmī. Sztarsi lazīlī na derevo ī szamī najidalīsza ī davalī molod-īm. Līs na jedīn konar gyitī ne lazīlī, bo jakosz duzse ot dereva otklonyavsza, dlya toho bojalī-za, csto ulomitsza. Tak ī osztalī na nem cseresnyi, kolī uzse na cilom derevi īch ne bölo. Īvan iducsī raz po-prī derevo, zamitiv toje ī podumav: skoda, cstobō kosztohrōzō objidalī taki szmacsnyi cseresnyi; polyizu ja ī oborvu īch. Ī polyiz. Uvīgyila to sztara Nasztunya, podsztupila pod derevo ī kazse:

— Chlopcse, ne lyiz na toj konar, bo zlomītsza! Ne vīdīs, jak ho roztocsīlī uzse cservakī?

Īvan odnako ne poszluchav sztarusku, jescse vöszse polyiz ī kazse:

— On ne zlomītsza.

Ledva sztaruska otojsla malo, jak ucsula treszk, a obernuvsīsz, uvīgyila otlomannōj konar ī lezsacsoho na zemlī bez pamjatī Īvana.

http://rusyns-library.org – «Русинська Библіотека - ИИФ въ Ужгородѣ» - "Библіотека Стефана Бендаса", 03.2016

Īvana posztīhla zaszluzsena kara, bo neszluchav sztarsīch.

Ī v pīszmi szvjatom szkazanno:

Junii, povīnujtesza sztarcem!

15. Gyid ī szmerty.

Gyid, jak vjazku drov īzvīv,
To pod neju azs prīszīv.
— Dole moja — kazse k szobi —
Lyipse b bolo v temnom hrobi,
Jak na szvityi bidovatī,
Vesz vik tyazsko pracovatī . . . ,
Kegy bō Boh dav mnyi umertī,
Prijdī, prijdī, moja szmerte!“

Raz v lyiszi cstosz selesztit!
Szmerty sz koszoju uzs tam sztoit.
— Csoho chocses nebozse?
Szmerty vszim rado pomozse! —
Gyid pohlyanuv, — napudivsza
Nizenyko jej poklonivsza!
— Zrobit, — kazse — mnyi tu laszku,
Ta zavdajte szich drov vjazku!

16. Anhel Chranītely.

Prī szvjatom krescsenii kazsdomu īz nasz dajesza ot Boha Anhel Chranītely.

http://rusyns-library.org – «Русинська Библіотека - ИИФ въ Ужгородѣ» - "Библіотека Стефана Бендаса", 03.2016

Anhel Chranitely nahvaraje nasz na vsze dobroje, ī otklonyaje ot vszeho zloho. On radujesza, jeszlī mō zsīveme po zapovigyam Bozsiīm ī ne lyubīt, jeszlī hrisīme. Proto mō dolzsnō szokotītīsza ot hrichov ī proszītī Anhela Chranītelya nasoho, cstobō pomahav nam vo vszakom dobrom gyilyi.

17. Dvor.

— Petre, kazse Hrīć szvojemu tovarīsu, cī znajes tō oto, csto pan ucsītely nam prīkazalī popozīratī vsītko na nasom dvori? Pojme teper ī poobzīrajme vsze!

Onī vōjslī na dvor ī tam Īvan, sztarsij brat Hrīća sztav ukazovatī:

Oto tuj horodīna, a tam szuty vorota (kapura). Tam sztojat chlyivō. U chlyivach sztojat korovō, volō, ovći ī konyi. Tut sztoīt ī szvīnnōj chlyiv; na jednom boći majut szvoje miszto hodovnīkī, a na druhom szvoje okreme polyovi. Pīlya szvīnnoho chlyiva jeszty chlyiv dlya huszej, kurok ī kacsok. Tam sztoīt sopa, pod nej sztojat vozō, szanī, pluh ī borona. Na zadnyom

http://rusyns-library.org – «Русинська Библіотека - ИИФ въ Ужгородѣ» - "Библіотека Стефана Бендаса", 03.2016

misztyi dvora sztoit csur (sztodolya), v nem derzsitsza szino. Na szeredinyi dvora jeszty kologyaz (sztudnya), iz szeho tyahnut vedrom vodō.

Petro i Hrić, pogyakovali Ivanu i kazali:

— No teper mozseme povisztī v skolyi; csto obozrilīszme dvor!

(Po Azbuči Gōncija.)

18. Īhrō.

Īhra szerdce rozveszelit,
Sztrasztī ducha upokoit,
Veszeloszty duch ukripit
Udō tyila potverdit.

Tak gyitocski vsze veszelo
Szpisno csinyte vase gyilo,
Ī jak ono szkoncsite
Tak sza poveszelite.

Bo to perse povinnoszti
Dokoncsiti i dolzsnoszti
Gyilati vsze dosztojno
Tak ihrati pokojno.

No vo ihrach dolzsno znati
Cseszti i na rad vnimati
Nikoho ne kvilti
Ī sz nikim sza ne biti.

Ne treba sza naderati,
Tovarisa zbōtkovati,
Druhoho prozōvati
Abo rozhnyivovati,

http://rusyns-library.org – «Русинська Библіотека - ИИФ въ Ужгородѣ» - "Библіотека Стефана Бендаса", 03.2016

Anī zlo nicsto tvorītī,
Anī brīdko hovorītī,
Anī ne szvavolītī
Nī pakosztī csīnītī.

Ne rusatī nīcs csuzsoje
Ne szhubītī dacsto szvoje,
Kazsdomu pokoj datī
Kraszno szа zabavlyatī.

Bo kto v īhrach ne pokojnōj,
Ne īnsoho jeszty dosztojnōj,
Lem obō ho othnatī,
Do īhrō ne prījatī.

A. Duchnovīcs.

19. Csto jeszty?

Kony—domasnoje zsīvotnoje. Vovk—dīkij zvir. Korova—? Līszīca—? Szvīnya—? Medvigy—? Macska—?

Pero—ucsebnōj predmet. Nohavīci—odezsda. Knīzska—? Kozsuch—?

20. Korovō ī ovci.

Zaszkrīpnulī rano dveri; vōjsla matī a sz neju ī gyivka; zdojmīla sz kola dojnīci ī pojslī do sztajnyi: matī mezsī *korovō*, gyivka mezsī *ovci*.

Matī verhla korovam v jaszlyi malo travō, obmōla dojkī vodoju ī nacsalī doītī. Moloko

http://rusyns-library.org – «Русинська Библіотека - ИИФ въ Ужгородѣ» - "Библіотека Стефана Бендаса", 03.2016

bōsztro llyalosza do dojnīci za kozsdōm potyahom dojok; *vōmja*, csto bōlo z razu polnoje, tovsztoje, sztavalosza vsze chudse, mjahse ī sztalo opadatī; a dojnīca vsze lyipse napolnīlasza *molokom*. Korova csaszom ficne nohoju, īlī porusīt holovoju, kolī ju ukuszīt *mucha*.

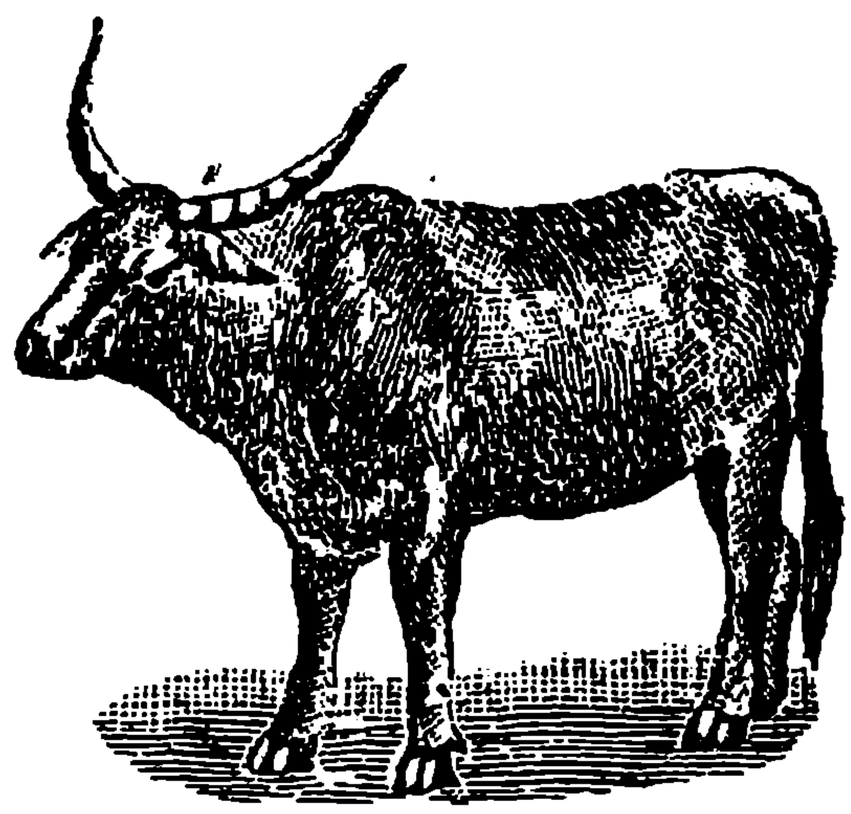

Gyivka pozerala robotu Mamkī ī pohadala szobi:

— Hoszpodī! jak to csudno zrobleno, csto korova jiszty travu abo szino, abo szolomu, a zato daje nam moloko, īz csoho majeme *szmetanu*, *szōr*, *maszlo*, kotrōch sz chlyibom szmacsno jime ī do roznōch sztrav upotreblyajeme.

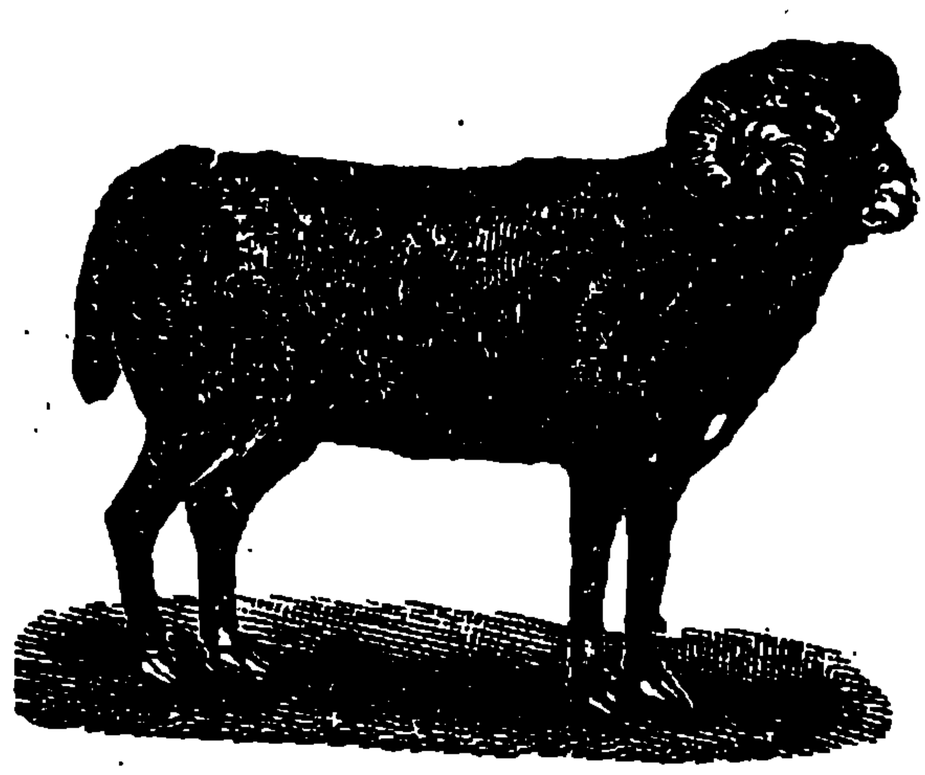

Potom gyivka vōpusztīla ovci īz ovecsoho chlyiva; bōlī tam *sztari* ī *mologyi*, *ovecskī* ī krutorohī *buranō*. Lyubo pozerav īch malōj Vaszīlyko, jemu najlyipse lyubīlīsza *jarkī*, mologyi ovecskī. On vtīsznuvsza pomezs nīch, bo īz sztrachu zbīlīsza do kupō; pesztīv īch, hladīv īch, davav īm szolī polizatī, cserez csto onī cszvolīlisza sz nīm. Potom pasztuch pohnav īch na *toloku* paszī, razom sz korovamī ī szvī-

http://rusyns-library.org – «Русинська Библіотека - ИИФ въ Ужгородѣ» - "Библіотека Стефана Бендаса", 03.2016

nyamī, za kotrōmī takozs bihlī malyi *poroszata*. Na ulīci podneszla sza huszta chmara porocha; ledva mozs bōlo rozpoznatī *szvīnej* ot *ovec*, īlī *konīnu* ot *oszlyatī*, īlī *korovu* ot *vola*; a szered nīch csutī rōk korov, blejanye ovec, chrunykanye szvīnej, īrzsanye konej.

21. Csto hovorat szkotō.

Pesz hovorit: hav-hav hav
Ī zlogyija pokuszav.

Macska kazse: mjava — mjava,
Pojim ja szmetanu szama.

Mocsīt: mu-mu korova
Ssszī telyatko moloka!

Losa krīcsīt: nyihe-nyihe,
Uzse trava zelenyije.

Mek-mek-mek kazse koza
Oj dobra to kapuszta!

Huszka kazse: ga-ga-ga
Pasztusko merkuj na nya!

Kvocska vodīty: kva-kva-kva
Pojte jiszti kurʼatka!

Rip-csip piscsaty kurʼata,
Bojatsza ot jaszirʼaba.

Pesola kazse: zum-zum-zum
Hoduj mene do Īvana dobröj kum!

22. Csto gyilaje?

Kony rzse. Korova—. Szvīnya—. Macska—. Zsaba—. Kurīca—.

http://rusyns-library.org – «Русинська Библіотека - ИИФ въ Ужгородѣ» - "Библіотека Стефана Бендаса", 03.2016

23. Kohut ī kurī.

Kohut ī kurī na dvorī hrebut zemlyu. Kvocska kvocsucsī vodīt kuřata. Kolī kuřata napugyatszża abo īzzabnut, ona roz-sīrīt krōla ī szpřacse ich pod szebe.

Paradno sztupaje na dvori kohut. Na oboch nohach maje sarkantyovō. Hrebiny mu szża cserlenyije, a chvoszt īd hori sztoīt. Kazsdoje pero mu szża szvitīt ī blesztīt, hī zoloto. Oj bo ī kohut pan na szvojem szmityu!

Na szeredīnyi szmityanoho hrunocska sztane, pocsne hrebsztī ī kegy najde dejakoho cservaka, sztane szklikovatī kurīči. A szeszži jedna za druhoj bizsaty īd nemu. Kohut rozdrobīt cservaka na darabcsīkī (falatcsīkī) ī pogyilīt mezsī kurīčamī. Kolī kohut dokoncsīv hosztīnu, vōletīt na vorota, potreple krōlamī, zazsmurīt ocsī ī zapije: ku-ku-ri-ku!

A cī znajete vō gyitocskī, csomu zazsmuřaje kohut ocsī, kolī pije?

Ta za toto, bo vzse na pamjaty znaje pitī.

No kegy chocseme, obō kurī bōlī velīki ī obō īz nīch bōla dobra polīvka ī pecsenīna, ta treba īch hodovatī.

http://rusyns-library.org – «Русинська Библіотека - ИИФ въ Ужгородѣ» - "Библіотека Стефана Бендаса", 03.2016

Na prīzov gazdōnyi doraz īzōjdutszа pered dverми ī ony bjutszа, tak szberajuty verzsennoje īm zerno!

Kolī szolnce nad zapadom, kurī idut szpatī. Doraz ī zasznut. U polnocsī zapije kohut. U zorach pak csaszto pije.

Kazsut lyude, ozs to pije:

Kto rano vsztaje
Tomu Boh daje.

(Po Azbuči Göncija.)

24. Molotyba.

Dva kohutō, dva kohutō
Zsīto molotīlī,
Dvi kurīči, dvi kurīči
Do mlīna noszīlī.

A vorobcsīk, mudrōj chlopcsīk
Kolo nīch szkakaje,
Vorobcsīcha kraszna ptıcska,
Chatu zamitaje.

A voronō, dobri zsonō
Poslī tančovatī . . . .
Prīscv pesz, zahavkav,
Sztav īch rozhanyati.

25. Kto csto gyilaje?

Ucsītely ucsīty. Ucsenik—. Voīn—. Zemlegyileč—. Kupeč—. Pasztuch—. Melynīk—. Robotnīk—.

http://rusyns-library.org – «Русинська Библіотека - ИИФ въ Ужгородѣ» - "Библіотека Стефана Бендаса", 03.2016

26. Cseszty.

Cseszty najdorozssa na szvityi
Pacse szrebra ī zlata,
Znaj kraszno szochranītī,
Obō tī ne otnyata.

Kto o cseszti malo zbaje,
Szej ī ne mnoho jej maje,
A kto cseszti ne poznaje,
Szkotovī sza rovnyaje.

A. Duchnovīcs.

27. Kony.

Mezsdu domasnōmī szkotamī najvōszsij ī najkraszsij je kony. Pravda, csto kony līs tohda krasznōj ī mocnōj, jeszlī ho csīszto derzsīme ī dobri kormīme.

Kony hordo ī malo īd hori derzsīt holovu. Na holovi vīdno velīkīch ī mudrōch jeho ocsej. Ucha to navpered, to na zad obertaje ī na gazdu vnīmaje. Na seji vīszīt hrīva.

Nohī konya tonki ī lehki. Na kazsdoj nozi jedno *kopōto* maje ī zato *jednokopōtnōm zsīvotnōm* zovesza. Szerszty konya korotka, ī jeszlī ju mōjuty ī csīsztyaty, bude hladka ī szvitla. Farba szersztī mozse bōtī: bila, csorna, zsolta, szivá ī tarkaszta.

http://rusyns-library.org – «Русинська Библіотека - ИИФ въ Ужгородѣ» - "Библіотека Стефана Бендаса", 03.2016

Kony pomahaje nam perevozsovatīsza, oratī, boronītī zemlyu, vozītī sznopō sz polya, drova īz lyisza ī t. d. Na chrebtyi konya mozs ī jichatī ī perenosovatī tovarō.

28. Csto?

Szolnce szvitīty — ? — padaje ? — tecse ? — plavle ? — lyitaje? — bizsīty? — havkaje.

29. Zahoroda.

Kazsdōj poradocsnōj gazda maje zahorodu. Ī mō majeme. Nasu zahorodu nyanyko v jarī pokople, a mama rozgyilīt na hradkī. U hradkī naszije paradīcskī, petrusku, ogurkī, szalatu, morkov ī t. d.

Prī chīzsi majeme jescse jednu menysu zahorodu, hde naszije szesztra rozlīcsnoje *szimja*, īz kotroho narosztut krasznyi koszīci, *cvitō*.

Nīzse zahorodō je prekrasznōj *szad*, hde nyanyo csīsztīty, szkipīty, obvīvaje plodovi dereva, mō zse zabavlyajemesza, a kolī prīsztīhne ovocs, jime szmacsno rozlīcsnyi plodō: szlīvō, jabloka, hrusī, cseresnyi ī t. d.

Vsze to Vszemohuscsij Boh daruje lyugyam.

30. Csto gyilajuty ?

Kupci torhujuty. Vojakī—. Tkacsī—. Doktorō—. Szluhī—. Koszari—.

http://rusyns-library.org – «Русинська Библіотека - ИИФ въ Ужгородѣ» - "Библіотека Стефана Бендаса", 03.2016

31. Veszna.

Prijsla veszna,
Raj prineszla
Uzs vsze zacvilo,
Luhī vkraszīlo —
Radoszty v polyach,
Piszni v lyiszach.

32. Csto csim gyilajuty?

Toporom rubajuty. Pīloju—. Īhloju—. Perom—. Boronoju—. Hrablyamī—. Koszoju—. Nozsom—. Rukamī—. Nohamī—. Ocsamī—.

33. Klyatva.

Kto na Boha hrisīty, laje,
Kameny na nebo metaje,
Kotrōj pade na zemlyu,
Provalīty mu holovu!

A. Duchnovīcs.

34. Rozumnōj otvit.

Jedīn rozumnōj chlopcsīk, vsze sztaravsza chorosenyko obdumatī to, csto hovorīv. Raz chotyiv nad nīm posutīti sztarsij uzse no daleko ne tak umnōj chlopeć ī kazse:

— Csujes Īvane, vszi tebe zovut rozumnōm chlopcem, tozs szkazsī mnyi, hgyi jeszty Boh, a ja dam tobi velīkoje jabloko!

— A ja tī dam trī jabloka, jeszli szkazses mnyi, hgyi Boha ne jeszty!

http://rusyns-library.org – «Русинська Библіотека - ИИФ въ Ужгородѣ» - "Библіотека Стефана Бендаса", 03.2016

— Mudro, kazav ucsītely, kotrōj prīszluchovavszа tomu rozhovorovī, ī podarovav Īvanovī za umnōj otvīt pjaty jablok.

Prī tom bōv ī druhij chlopcsīk, kotrōj ne moh uhanutī, za csto ucsītely chvalīty Ivana. Tomu potolkovav ucsitely, csto ne jeszty takoho miszta, hde bō ne bōlo Boha.

35. Īz csoho?

Sīlo — īz zselyiza. Jarmo — īz?. Csobotō — īz?. Szorocska — īz?. Csasa — īz?. Sztakan (pohar) — īz?.

36. Cerkov.

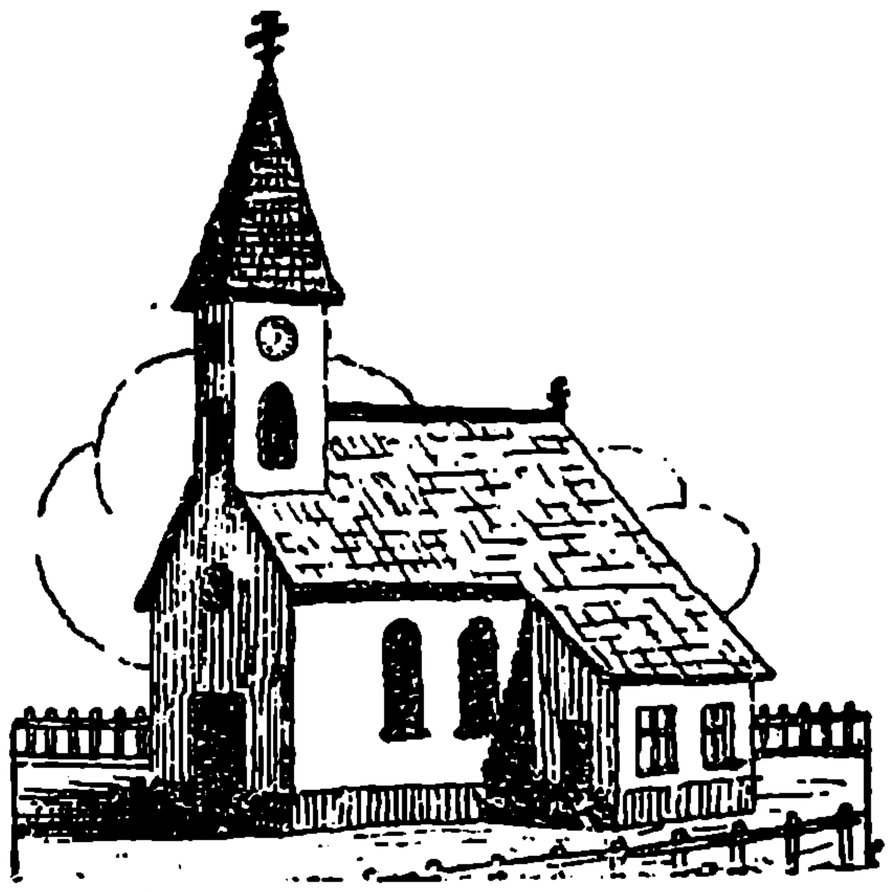

Kolī zachodīs v szelo, prezsde vszeho uvīdīs cerkov. Ona vōszsa ot vszīch procsīch domov.

Cerkov — to dom Bozsij, ībo tam nevīdīmo bōvaje szam Boh.

V cerkvī szvjascsennīk koncsīty szvjatoje bohoszluzsenije, virnīki zse szpivajuty ī molyatszа.

V cerkov mozse zajtī choty kto ī sztarōj, ī molodōj, bohatōj ī bidnōj, zdorovōj ī chvorōj.

Molītīszа mozs na kazsdom misztyi, ī doma,

http://rusyns-library.org – «Русинська Библіотека - ИИФ въ Ужгородѣ» - "Библіотека Стефана Бендаса", 03.2016

i v dorozi ī na polyu, no oszoblīvōm misztom molītvō jeszty cerkov.

Dobrōj chrīsztijanīn lyubo chodīty v cerkov.

37. Cerkov.

Boh, neba, zemlī sztvorītely
Vszemohuscsij, vszederzsītely,
Bez konča nevmisztīmōj,
V kazsdom misztyi prītomnōj.

On vo szvojej velīkosztī
Vo mozsesztvi ī blahosztī
Jeszty na nebi, na szvityi
Vszahdō na kazsdom mīsztyi.

No jednako v szvojīch cerkvach
Ī na oszvjascsennōch misztach
Dom dlya szebe īzobrav
Obō vo nem prebōvav.

Tazse v cerkvī Boh bōvaje
Tam vo szvjatōch pocsīvaje,
Tam molītvō szluchaje
Ī proszbō prījimaje.

Tam Boh zsīvōj vo szvjatosztī,
Jeszty prītomnōj vsze na īsztyi
Tam jeszty Jeho Krov, Tyilo
Ī to tak szpravedlīvo!

Tam lyudije csaszto chogyaty,
Tam Bohu sza scsīro molyaty,
Tam pobozsno szpivajuty
Bohu szebe vrucsajuty.

http://rusyns-library.org – «Русинська Библіотека - ИИФ въ Ужгородѣ» - "Библіотека Стефана Бендаса", 03.2016

Znaj tazse ī tō gyitīno,
Zse tam jeszty tvoj Boh īsztīnno,
O tam szpisno prībihaj,
Molyszʼa scsīro ī szpivaj!

A. Duchnovīcs.

38. Sztranō szvita.

— Dozsgy bude padatī — kazse kohut kurʼom — pojme szkorse v kurnīk, budu vam hovorītī o sztranach szvita!

Po pravgyi neudolho kazsda kurīca na szvojem misztyī bōla, a kohut na szeredīnyi proholoszīv:

— Rano, kolī szolnce voszchodīty, jeszlī sztanеme līcem k szolncu, tohda pered namī jeszty *vosztok*, pozad namī *zapad*, na lyīvo *szʼiver*, napravo *juh*. Vosztok, zapad, szʼiver ī juh zovutszʼa sztranamī szvita.

Kazsdōj deny szolnce ot vosztoka pocsne szvoju puty ī do poludnya podnīmajeszʼa po nebu, po poludnyu zse pocsne szpuszčsatīszʼa ī na poszlyid szovszīm szkrōjeszʼa, zakatītszʼa na druhoj sztoronyi, pri csem szeszʼa sztorona neba pocservenyijeszʼa; sze jeszty *vecsernya zorʼa*.

Kohut jescse bolyse chotyiv hovorītī, no kurī ot velīkoho szluchanya zaszpalī. Tak ī on prīnuzsden bōv zapertī ocsī ī zasznutī.

http://rusyns-library.org – «Русинська Библіотека - ИИФ въ Ужгородѣ» - "Библіотека Стефана Бендаса", 03.2016

39. Jakij?

Połe pusztoje. — Pasa pusz . .
Gyido szlyipōj. — Baba szlyi . .
Psenīca prīsztīhla. Ovesz prīsz . . .

40. Szelo.

V szelyi daleko jedna chīzsa ot druhoj. V szeredīnyi szela na jednom berehu sztoīt cer-

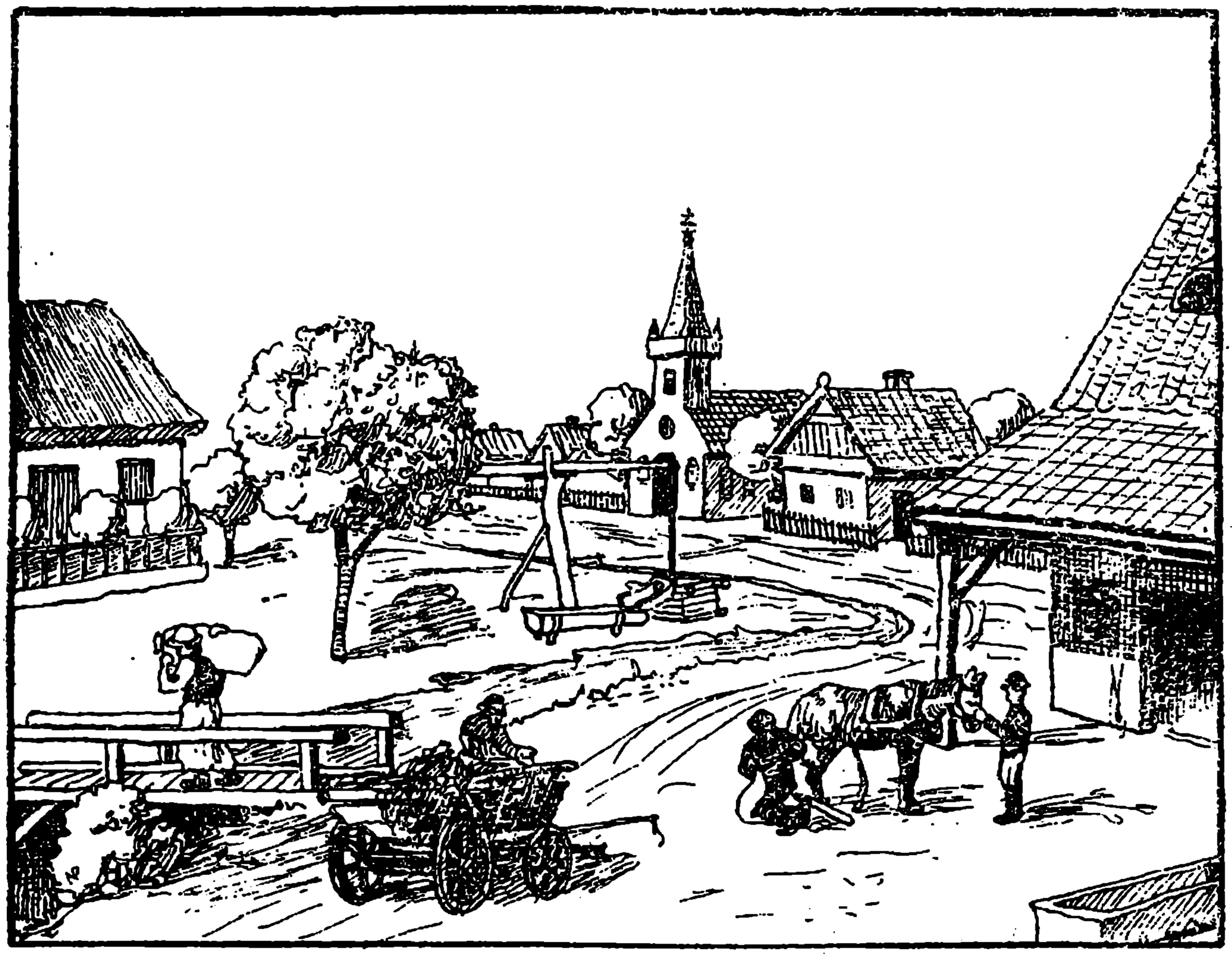

kov, a kolo nej fara ī skola. Mezsī chīzsamī tyahnutsza sīroki ulīci. Kolo chizs zahorodō, a za nīmī luhī, kotri v lyityi pesztrijut cvitamī. Podalyse tyahnutsza polya. Szelo okruzseno polyamī szo vszich sztoron. V polyach szijut

http://rusyns-library.org – «Русинська Библіотека - ИИФ въ Ужгородѣ» - "Библіотека Стефана Бендаса", 03.2016

zsīto, psenīďu, ovesz. Majzse vszi zsītelyi zemlegyilyďi, līs malo remeszelnīkov. V szelyi kazsda chīzsa sīrokij dvor maje. Kolo chīzs dereva rosztut, a pīlya vorot trepetō szunut szvoī verski k nebu.

41. Jakij, jaka, jakoje?

Zemlya csorna. Trava —. Sznyih —. Līsztye derev —. Tabla —. Nebo —. Voda csīszta. Namul —. Szklo prozřacsnoje. Derevo —. Szerp krīvōj. Palīďa —. Kony velīkij. Macska —. Led sztudenōj. Tyilo zsīvoho cselovika —. Vozduch v zīmi —, a v lyītyi —. Chriny horkij. Med —. Maszlo mjahkoe. Kaminy —.

42. Csto najmīlyijse?

Najmīlyijsa rodna chata,
Otcsīna szvjata menyi:
V kazsdom vizsu szvoho brata,
V dorohoj mnyi otcsīnyi.

Chocsu zsītī ī umertī
V nasoj mīloj rodīnyi,
Ī toj zvon pri szmertī csutī,
Csto ja csuv vesz vik v szelyi!

43. Błahodarna gyitīna.

Anna szīgyacsī raz pered dvermī, rozmōslyala o dobrotyi roditelej szvoīch.

http://rusyns-library.org – «Русинська Библіотека - ИИФ въ Ужгородѣ» - "Библіотека Стефана Бендаса", 03.2016

— Bozse, Bozse, jak dobri moī rodītelyi, jiszti mī dajut, knīhī ī platya mī kupujut, a ja neznaju nīcsim navernutī dobrotu īch!

No v szej csasz prījslo jej v rozum, csto nedavno vīgyila prī lyiszu cvisztī jahodō. Pobihla k materī ī proszīla ju, cstobō ju pusztīla projtisza malo v lyiszi.

Matī pusztīla ju, a ona nabrala jahodō, kotri uzse prīsztīhlī bōlī ī poneszla domoj.

Rodītelyi pered dvermī szīgyilī, kolī sza Anna vernula. Radosztnōm līcem poklonīlasza īm ī peredala jahodō.

Anna szīm ukazala *blahodarnoszty* szvoju k rodītelyam.

Taki bugyte ī vō gyitocskī!

44. Szīrota.

Na Velikdeny, kolo chatō
Protīv szolnca, gyitī
Hralisz szobi, na szolomi
Taj sztalisz chvalītī:
— Menyi novi csobotenykī
V horogyi kupilī!
— Menyi tato novu sapku
Īz szukna posilī!
— Ja dosztav ot gyida knīhu,
Szorocsku ot babō!
— A na mene na Velīkdeny
Natyahlī nadragī!

http://rusyns-library.org – «Русинська Библіотека - ИИФ въ Ужгородѣ» - "Библіотека Стефана Бендаса", 03.2016

Odna szidīty bez darunka
Szīrotka, ta kazse:
— A ja v popa obidala,
Zaplatī mu Bozse!

(Po Sevcsenku.)

45. Uprazsnenije.

Kosza osztra.	Szerp osztrijsij.
Veszna tepla.	Lyito tep...
Vecser temnōj.	Nocs tem...
Szesztra mīla.	Matī mīl...

46. Horod.

V horogyi chīzsō blīz sztojaty jedna kolo druhōj. Mnoho chīzs na kondīgnaciu zbudovano. Szuty chīzsō na dvi, na trī, csetore ī na bolyse kondīgnacij (poverchov.) Dvorō v horogyi duzse uzki, a dagde ī ne jeszty dvora.

Ulīci prosztō, ī kaminyom ukladenō. Szuty v horogyi miszta, hde ulīca roz-sīrena, szakoje miszto zovesza pjacom. V horogyi jeszty ī bolyse pjacov. Ī cerkvī na szakīch sīrokīch misztach sztojaty. V szeredīnyi horoda jeszty horodszka chīzsa. V horodszkoj chīzsi majut szvoi kancellarīī horodszki panō. V horogyi jeszty mnoho skol, pocsta ī druhi budīnkī. V dakotrōch horodach jeszty kaszarnya dlya vojakov, ī spītaly (bolynīca) dlya chvorōch.

Bovtō (lavkī) v horogyi na ulīcu majut

http://rusyns-library.org – «Русинська Библіотека - ИИФ въ Ужгородѣ» - "Библіотека Стефана Бендаса", 03.2016

szvoī dveřī. Vōszʼ-se bovtovōch dverej velīkīmī bukvamī jeszty napīszano, ozs csij jeszty bovt ī csto prodajeszʼa v bovtyi.

V horogyi mnoho remeszelnīkov, jak: sztolyari, lakatosō, kovacsī, szabovō, vargī, susztrō, malyari, murnīkī ī t. d. Szuty chīzsō, v kotrōch mnoho remeszelnīkov robīt jednu robotu.

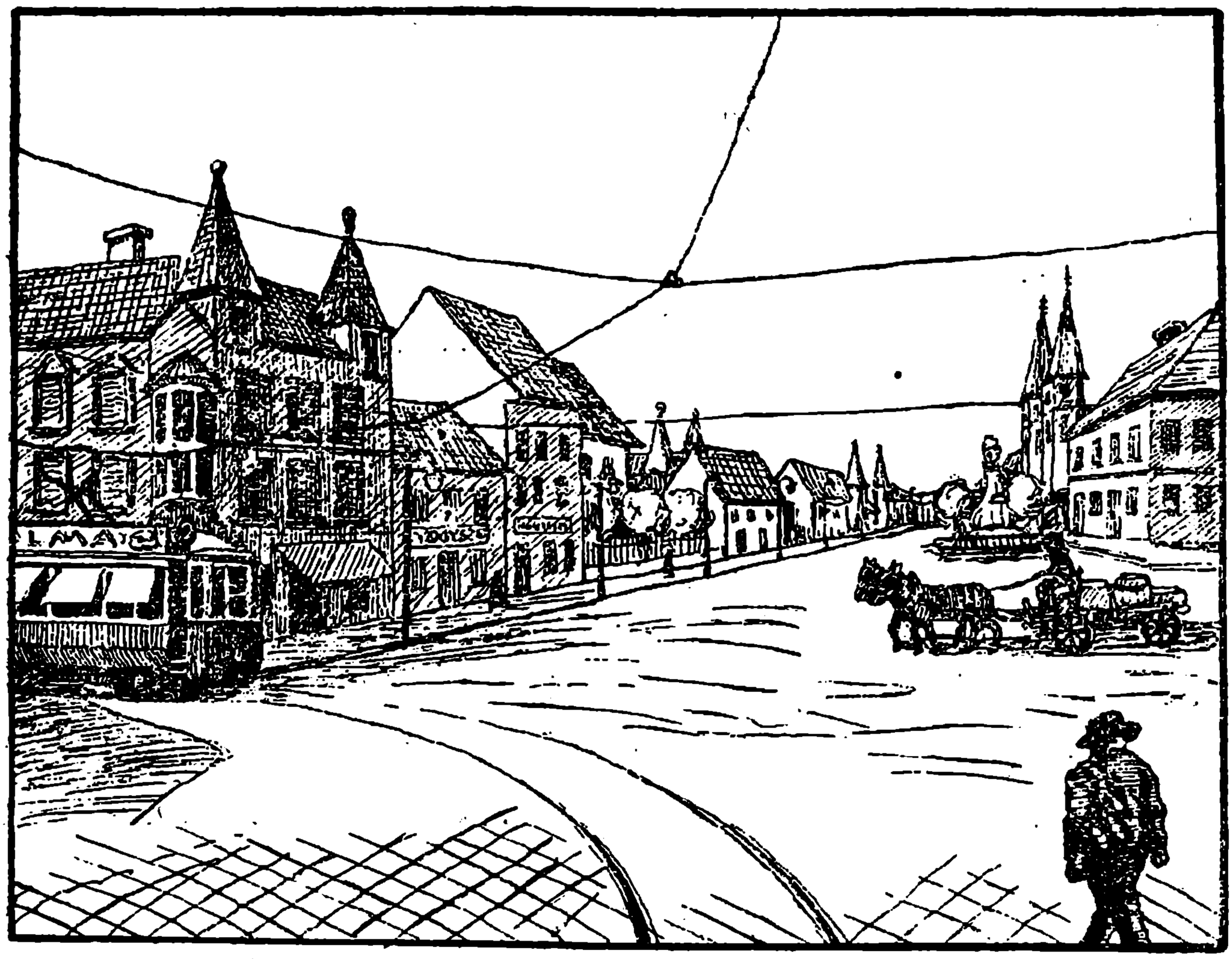

Szeszʼi chizso fabrīkamī sza zovut. V fabrīci pravlyat biloje polotno, szukno, kartun, svablīkī, ī t. d.

Kromi bovtov szuty ī hosztinnīci, hde prichogyascsi dosztajut kvartīr ī koszt.

Po horodszʼkīch ulīcach vszʼe mnoho naroda. Voz za vozom bizsīty. Kazsdōj cselovik zmahajeszʼa dacsto prodatī, abo kupītī.

http://rusyns-library.org – «Русинська Библіотека - ИИФ въ Ужгородѣ» - "Библіотека Стефана Бендаса", 03.2016

Prī horogyi jeszty ī zseliznīca (zselyizna doroha). Po zselyiznoj dorozi parovi masīnō chogyaty. Hde cserez horod velīka rika tecse, po nej parovi korablyi plavajut.

(Po Azbuci Gōncīja.)

47. Kolyko?

Kurīca maje dvi nohī. Kony kolyko? Pcsola? Mucha? Zajac? Līszīca? Medvigy? Koza? Lasztovka?

Kolyko dverej v szej skolyi? Kolyko vōzorov (okon)? Kolyko bje hodīnka u poludne?

48. Kolī dolzsnō mō ītī v chram Bozsij?

Hoszpogy Boh povelyiv nam, cstobō mō v kazsdom tozsdnyu siszty dnej trudīlīsza, szemōj zse deny, t. j. negyilyu poszvjatīlī Bohu. Kromi negyilī dolzsnō poszvjatītī Bohu ī prazdnīcsnōj deny.

V negyilyu ī szvjato kazsdōj chrīsztianīn dolzsen poszīscsatī Chram Bozsij ī tam szvjatoje Bohoszluzsenije bohobojno szluchatī.

V chrami dolzsnō mō sztojatī csesztno; ne szvobodno tam beszidovatī ī szuda tuda obzeratīsza. Ne treba zabōtī, csto mō v chrami Bozsijem jeszme pered līcem szamoho Boha. A Boh vīdīt ne līs to, csto robīme, no ī to, csto dumajeme.

http://rusyns-library.org – «Русинська Библіотека - ИИФ въ Ужгородѣ» - "Библіотека Стефана Бендаса", 03.2016

49. Pole, luh, lyisz.

Fedor duzse lyubīv sz szvoīm otcom chodītī. Poproszīv raz otca, obō ho otprovadıv ī na pole.

— Ja bōch rad vōjtī sz toboju na pole, ajbo bojusźa, zse duzse sźa zmucsīs.

— Oj hoden ja piso ītī nyanyku, hoden, — otpoviv Fedor.

Ī tak onī poslī; ledva vōjslī īz szela, uźse pered nīmī sztojalo zelenoje pole. Na polyu vozvōsavsźa ī jedīn hrunok.

— Pojme szōnku, na hrunok! Īz hrunka poobzerajeme okolīću, — kazav otec!

Ī vōjslī na hrunok. Popozeralī vsze. Jescse dobri vīdko bōlo turnyu na cerkvī, taj skolu.

Ráz zakrīcsīt Fedor:

— Nyanyku, tam sztoīt nasa chīzsa. Vīzsu ī velīku trepetu, csto kolo nej jeszty!

Jak lehlī na travu, Fedor nanovo zakrīcsav:

— Csto oto nyanyku? Cī csujete, jak kraszno pīscsīt tuj jakojesź potya?

— Toto szōnku zsavoronok szpivaje?

— Pozerajte lem nyanyku, jak machaty krōlamī ī vsze vōsz se ī vōsz-se podnīmajesźa! A sto oto tam za dereva pod horoj?

— Toto szonku lyisz! — otvitīv otec!

— Īgyim nyanku u lyisz!

Poslī. Na putī īslī kolo oranīći. Fedor to

http://rusyns-library.org – «Русинська Библіотека - ИИФ въ Ужгородѣ» - "Библіотека Стефана Бендаса", 03.2016

kolo pseníči, to kolo zsīta, to kolo jacsmenya sztav. Pozvidavszа, jak zovut kazsdoje. Duzse mu szа lyubīlo to, kolī viter pokolōszav kolo-szāmī.

Pod lyiszom prosztīravszа krasznōj luh. Na nem bōlo boloto (ozero). Okolo ozera cvilī nezabugykī.

Fedor chotyiv īzorvatī daszkolyko sztebel nezabugyok, no ledva szа prītulīv īd nīm, vō-szkocsīla īz korcsa zsaba.

Fedor napudīvszа, no kolī vīgyiv, csto zsaba ot neho boītszа, sztav szpokojno rvatī koszīcskī.

V lyiszī Fedor ne moh szа doszta nacsudovatī nad zelenōmī derevamī. Lyubovavszа ī potyatkamī, csto po derevach szkakalī. Pod derevamī tek malōj potocsok, nad potocskom na berezī mnoho bōlo koszīč! Na koszīčach motōlykī lyitalī, a pcsolō īz nīch med bralī. Na jednoj koszīči ucsīnīv ī pauk szvoju szīty ī tak csekav dobōcsu.

Mnoho kvitok nazberav Fedor ī sz nīmī chotyiv mamu szvoju ī szesztrō podarovatī. Jescse jednu prekrasznu koszīcsku najsov pod korcsom ī totu chotyiv zorvatī. Ajbo koszīcska tak mīlo pozerala na neho, hī bō mu kazatī chotyila: „ne zorvī mnya!“ Fedor ī ne zorvav, aj vōkopav ju sz zemleju, ponesz domoj ī poszadīv v szvojej zahorogyi.

(Po Azbučī Gönczija.)

http://rusyns-library.org – «Русинська Библіотека - ИИФ въ Ужгородѣ» - "Библіотека Стефана Бендаса", 03.2016

50. Ne hanyba robītī.

Ne hanyba to pracovatī,
Zemlyu oratī, kopatī,
Po kupetsztvi chodītī
Ī remeszlo robītī.

Ne hanyba lyugyam szluzsītī,
Īz szvojeho truda zsītī,
Ne hanyba torhovatī
Nī horskī drotovatī.

No jeszty hanyha, sztöd — lczsatī,
Lem ot druhich vsitko zsdatī,
Lyinītīszża, zsebratī,
Ot lyudej vöderatī.

A. Duchnovīcs.

51. Szokotī zdorovje!

Poszmotrim macskū v oszenī! Padaje īz neji sztara szerszty, a na mīszto toji roszte huscsa ī teplyijsa. No ne līs macska dosztane szżaku szerszty. Dosztanut ī druhi szkotō ot najmenysoho do najbolysoho, ībo Vszemohuscsij Boh sztarajeszża o nīch, cstobō ot velīkoji zīmō ne pomerlī, abo pochvorilī.

Ī o nasz szża sztaraje Boh. Dav nam *rozum* ī zato mō pravīme szobi chīzsō i hotovīme platye ī obuv. V chīzsach bōvajeme, a jeszlī īdeme dahde, vozżmeme na szża teploje platye, sapku ī obujemeszża v csobotō abo topankī,

http://rusyns-library.org – «Русинська Библіотека - ИИФ въ Ужгородѣ» - "Библіотека Стефана Бендаса", 03.2016

cstobō 'szme ne žablī, ībo ot prosztuda proīszchodīt najbolyse chvorot.

Vsze csīszto treba vōchodītī, umirenno jisztī ī pītī ī jeszlī rozhrijemesza, doraž vodō ne pītī, bo ot toho uzse mnohi umerlī.

Csīsztota, poradok, umirennoszty — to pervoje uszlovije zdorovja.

52 Ne chvalīsza!

Oj chvalīlasza berezonyka
— U mene kora ta bilenyka,
U mene līsztye to sīroke,
U mene peny sztrunkij, vōszokij! —
— Oj ne chvalīsza tō berezonyko,
Ne tō szvoju koru vōbilīla,
Ne tō tī līsztye sīrocsīla,
Ne tō szvoj sztrunkij peny vōszocsīla...
Hoszpodnya szīla tebe rozvīvala,
Bilu koru, sīrokij līszt
Ta sztrunkij peny na tobī prībrala!

53. Otcsīzna!

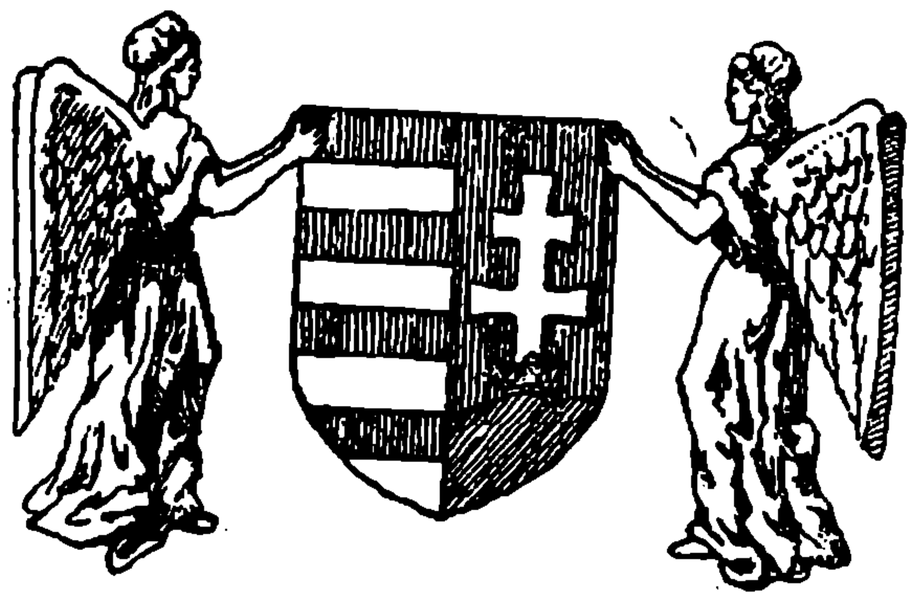

Otcsīzna īlī otecsesztvo jeszty rodna zemlya nasa, hde zsīlī otcō ī gyidō nasī, hde rodīlīsza ī zsīveme ī mō szamī.

Nasa otcsīzna — Uhorscsīna. Mō rodīlīsza v Uhorcsīnyi, ona nasa rodna zemlya, nasa rodīna.

http://rusyns-library.org – «Русинська Библіотека - ИИФ въ Ужгородѣ» - "Библіотека Стефана Бендаса", 03.2016

Komu zse ne lyuba zemlya otcov ī gyidov, komu ne mīla rodna zemlya! Jak matī, ona vszkormīla nasz szvoīm chlyibom ī vszpoīla nasz szvoīmī vodamī. Dlya toho ī mīla nam Uhorscsīna!

54. Uhorscsīna.

Nasa kraszna Uhorscsina
Lyubeznaja otcsīznīna
Zaszluzsīla to ot nasz:
Lyubim ju na kazsdój csasz!

55. Burʼa.

V jedīn dusnōj deny vōjsov Ivan sz szvoīm otcem na pole. Otečʼ szʼino zberav, a chlopečʼ na zarubi lyisza jahodō hlyadav; razʼ lem podnyavszʼa velīkij viter, nasztalī csornyi chmarō ī zasztelīli szolnce. Pomalō pocsalo hremitī ī blīszkatī. Chmarō vsze blīzse letyilī, bleszk ī hrom horsij.

Viter duzse porosiv, poperevertovav navīlkī ī kopīčī. A dereva malo 'z korene ne ulamav. Pocsav uzse ī dozsgy čapkatī.

Otečʼ i szōn pobihlī pod jedno roszochatoje derevo. A dozsgy ony llyeszʼa. Bleszkaje, hremīt, csto ony zemlya szʼa trʼasze.

Raz prijde u rozum Īvanovī, ozs csto csuv on ot pana ucsītelya. Duzse proszīt otčʼa, obō īslī 'z pod dereva, bo mozsesʼa bida sztatī. Otečʼ poszluchav Īvana.

http://rusyns-library.org – «Русинська Библіотека - ИИФ въ Ужгородѣ» - "Библіотека Стефана Бендаса", 03.2016

Ledva otōjslī ot dereva, jak hrom udarīv u derevo ī rozkolov ho ony do korenya.

Oteč chvalu panu Bohu dav, csto szpasz ho ot napasztī, a szöna, csto mu taku dobru poradu dav, pochvalīv, počilovav ī kazav:

— Szlava Bohu, cstosz chodīv vo skolu ī tam takoje naucsīvsza.

No bura jak szkoro sza podnyala, tak szkoro sza ī mīnula, — szolnce sznova pocsalo szvitītī, potyatka sznova pocsalī pitī; a na nebi pojavīlasza kraszna *duha*.

Oteč ī szōn choty ī īzmoknuto, no szcsasztlīvo vernulīsza domoj.

(Po Azbuči Gönczija.)

56. Nasa zemlya.

Kolī vōjdeme v lyityi v deny jasznōj na horbok ī poobzerajemesza dookola szebe, ta uvidīme nad szoboju szīnij szvod neba, jak bō jaka polkruhla velīka sapka nad nīmī rozposztīralasza. Na szej szijaje dnīnoju jasznoje, ohnīsztoje szolnce a v nocsī szribnōj miszač mezsī szesztrīcskamī szvoīmī zvizdamī.

Na zemlī vīdīme horbō ī horō, dolīnō ī rovnīnō. Dolīnō zvōcsajno pererizanō potokamī ī rīkamī, kotri vlīvajutsza v ozera abo v mora a szeszī nasu zemlyu oblīvajut dookola.

http://rusyns-library.org – «Русинська Библіотека - ИИФ въ Ужгородѣ» - "Библіотека Стефана Бендаса", 03.2016

Na rovnīnach szuty polya, nīvō, luhī ī paszovīszka.

Szuty takozs pusztyī prosztorō, hde ne roszte anī derevīna, anī korcsī, anī trava; szīī zovutsźa pusztōnyamī.

Na horach zvōcsajno rosztut lyiszō ī korcsī; no ī horō hdejaki bōvajut szkalīsztō, hde ne roszte nijaka roszlīna.

V lyiszach zsīje dīcsīna, t. j. dīki zviŕi, jak zajać, szerna, oleny. Mjaszo szīch duzse szmacsnoje na pecsenīnu, dlya toho ochotnīkī rado sztrilyajut īch.

Īnsi zviŕi szuty chīscsnyi, jak volk, medvigy, līszīća. V lyiszach szuty takozs ī dīki ptachī, jak orel, jasztŕab.

Vo vozduszi lyitajut ptachī, īz kotrōch mnohi szpivajut, jak szolovej, zsavoronok, csīzs.

Vo vodach zsījut rōbō, jak szlīzs, karasz, korop.

Na zemlī zsījut zviŕata, csto majut cservenu krov, jak nas rohatoj szkot, — īlī bilu krov, jak muchī, komarō, sztonohī, chrobakī.

Csolovik najlyipse lyubīt szobi bōvatī kolo rikī. Tuj posztroīt on szvoju chatu (chīzsu), tuj povsztajut szela ī horodō.

Szela ī horodō szvjazanō vozovōmī ī zselyiznōmī dorohamī, telegrafamī ī telefonamī.

http://rusyns-library.org – «Русинська Библіотека - ИИФ въ Ужгородѣ» - "Библіотека Стефана Бендаса", 03.2016

Po velīkīch rikach, ozerach ī po moṙu plavajut lodkī ī korablyi. Nīmī perevoẓat kupḑi do druhīch krajev chudobu, tkanīnō, metallō, szukno ī vszaki tovarō ī prodadut za dobri hrosī; szak sztanovītsza torhovlya.

57. Utrennya molītva skolaṙa.

Rano vsztanu, perekrescsusza,
Roditelem poklonyusza;
Daj Bozse vam deny dobrōj,
Scsasztlīvōj ī pokojnōj.

Ī tak kraszno oblecsusza,
Prīklyaknu taj pomolyusza,
Īz szerdenyka vozdōchnu,
Duch ko Bohu vozdvīhnu.

Ī reku: O Bozse szvjatōj,
Sztvorītelyu moj preblahij,
Kotrōj sztvorīv szvit toj vesz
Ī vozdvīhnuv mene dnesz

Budī tebi Otcse szlava,
Cseszty ī poklon, szīla, chvala,
Zse sz nya v nocsī szochranīv,
Ot szna na deny vozbudīv.

Proto tebi blahodaṙu,
Cseszty, chvalu īz szerdca daju
Gyakuju tī Bozse moj,
Bidnōj szluha ī rab tvoj.

http://rusyns-library.org – «Русинська Библіотека - ИИФ въ Ужгородѣ» - "Библіотека Стефана Бендаса", 03.2016

Bozse pod ochranu tvoju
Vrucsaju dnesz dusu moju,
Vrucsaju duch, szerdce, moszly,
Vo tvoju Bozse promoszly!

O Bozse moj daj szcsasztlīvo
Sztupītī do dnya biloho,
Obō'm moh bez hricha zsītī
Tebi virno vsze szluzsītī.

Duse szvjatōj um proszvitī,
Bō'm sza hoden naucsītī
Vsitko vo szlavu tvoju,
Vo cseszty ī polyzu moju.

Pomīluj ī roditelej,
Moīch dobrōch ucsītelej,
Szesztru, brata ī vesz rod
Ī chrīsztianszkij narod.

A. Duchnovīcs.

58. Zemlya ī voda.

Pozerajte lem, pane ucsītelyu, — tak hovorit Ferko szvojemu ucsītelyu, csto tuj za prekraszna trava roszte īz zemlyi.

— Pravdu majes, otvicsaje ucsītely, īz zemlyi rosztut ī koszīci ī dereva.

Ferko: Jak sza oto mozse sztatī, obō īz zemlyi roszlī ī dereva ta ī trava?

Ucsitely: Tak szōne moj, csto īch naszinya pade v zemlyu, tam szobi najde kormu, ta īzōjde, naberc sza vodō ī voroszte na velīkoje.

http://rusyns-library.org – «Русинська Библіотека - ИИФ въ Ужгородѣ» - "Библіотека Стефана Бендаса", 03.2016

Ferko: Ta jeszty ī voda v zemlyi?

Ucsitely: A tō jescse ne vīgyiv? Vigy ī v kologyaž īz zemlyi tecse voda.

Ferko: A ja toto vīgyiv, ajbo teper' jem ne hadav na to.

Ucsitely: V zemlyi vsze protekaje voda ī kegy dagde vōtecse von, īsztocsnīkom zovesza.

Ferko: Szesze uzse znaju, bo īz īsztocsnīka sztajesza potok, a z' potoka rika.

Ucsitely: Horazd. Kegy na zemlī dagde sztane voda na jednom misztyi, ucsīnīt boloto (ozero.) Na zemlī jeszty mnoho vodō. Najbolysa sztojacsa voda morem sza zove.

Ferko: Cī tak pane ucsitelyu, csto ī pod travoj jeszty zemlya?

Ucsitely: Pravdu hovorīs. Ajbo zemlya ne vszahdō jednaka; na jednom misztyi cserlenīca, na druhom piszkovata. Ī horō īz zemlī szuty; ajbo tota zemlya tverda ī kaminyom zovesza. Je piszkovōj, hlīnīsztōj, vapnīsztōj i t. d. kaminy.

Mezsī kaminyamī nachozsujesza zoloto, szribro, migy ī zselyizo. Īz zemlyi koplyut szoly ī kaminnoje uhlya.

Ferko: Na zemlī zsīvut ī zvirata. Pri domi zsīvucsi szkotō domasnōmī sza zovut. Nasīm domasnōm szkotam zemlya daje kormu.

Ucsitely: Vigy ī mō īz urozsaja zemlī zsīveme.

http://rusyns-library.org – «Русинська Библіотека - ИИФ въ Ужгородѣ» - "Библіотека Стефана Бендаса", 03.2016

Ferko: No kto vsze to tak premudro prī-sztroīv?

Ucsitely: Vīdīs, vsze to Hoszpogy Boh vszemohuscsij szotvorīv tak. Boh daruje pohodu; dozsgy.

Boh blahoszlovlyaje trudō lyudej. Za vsze to dolzsnō mō nepresztanno gyakovatī Bohovī, umolyatī Jeho vszemohuscsesztvo, poderzsatī zapovidī.

(Po Azbuči Gönczija.)

59. Vecsernya molītva skolarа.

Prijde vecser, tohda matī
Daszty mı dacsto vecserатī,
Lem malo jisztī budu.
Ī tīcho szpatī pojdu.

No na pered pozberaju
Szvoī ricsī, vövteraju,
Pod sztol hlavu priklonyu
Ī tak szа tam pomolyu.

Dokoncsīv ja gyilo moje,
Da szlavītszа īmja tvoje!
O tō Otcse! szej nocsī
Otdaly ot mnya nemoscsī!

Bo ja uzse idu szpatī,
Īdu sz Bohom szpocsīvatī,
Otcse pod laszku tvoju
Vrucsaju dusu moju.

http://rusyns-library.org – «Русинська Библіотека - ИИФ въ Ужгородѣ» - "Библіотека Стефана Бендаса", 03.2016

Daj mnyi Bozse dobri szpatī,
Ī sz Anhelom pocsīvatī,
Daj mī Bozse rano vsztatī
Ī veszelo pracovatī.

Daj Bozse ī roditelem,
Moīm dobrōm ucsītelem,
Daj īm Bozse dobru nocs,
Ī Anhela na pomocs!

Szon pokojnōj podaj vszīm nam
Ī moīm kresztnōm nanaskam,
Daj nam Bozse dobru nocs,
Chranītelya na pomocs!

A. Duchnovīcs.

60. Ot palenkī umer.

Petrovī, kolī jescse malōj bōv, roditelyi davalī chlyib, zamocsenōj v palenku, cstobō szkorse zasznuv. No jak Petro podrosz, ne peresztalī mu davatī, ībo hovorīlī: chudobnomu csoloviku treba malo podkripītīszā. Tak malopomalu Petro naucsīvszā pītī, prīszochtovavszā na palenku, csto uzs ī ne bōlo jemu doszta, kolyko ot roditelej dosztavav, proto kolī ne mav hrosej, zatyahnuvszā v kurnīk, ukrav daszkolyko jajec ī otnesz zsīdovī za palenku. Szāk naucsīla jeho palenka *kraszti*. Pozdnyijse uzse ī ne hanybīvszā kraszti. Tak to īslo īz dnya na deny.

Uzse ī csolovikom sztavszā ī roditelyi po-

http://rusyns-library.org – «Русинська Библіотека - ИИФ въ Ужгородѣ» - "Библіотека Стефана Бендаса", 03.2016

merlī, no zato ne līsīv palenku. V cerkov ne chodīv. Pod csasz szv. szluzsbō v korcsmi perebōvav ī pozerav, jak sza bjut ī vagyat pjanīci, tovarīsi jeho. Mnohoraz ī on sza pomocovav sz nīmī ī poszlyi toho sz rozbītoj holovoj vernuvsza domoj. No ī to ne otvernulo jeho ot pjansztva ī na dale provadīv deny za dnyom v korcsmi. No znajesza, csto nīcs ne jeszty takoje, csto bō konca ne malo. Tak bōlo ī sz Petrom.

Tot malōj majetok, kotrōj mu jescse ot rodītelej osztav, propīv i na poszlyigy bez chīzsō, bez chlyiba jescse ī bez palenkī pod csuzsīm plotom v bolotyi umer.

Zabīla ho palenka!

61. Pjansztvo.

Pjansztvo to jeszty velīkij hrich,
Szoblazny u lyudej ī poszmich,
Pjanoj v dusi ne zsīje
Ī szkotovī rovnōj je!

Pjanoj rozum utracsaje,
Ī o Bozi zabōvaje,
Nics on dobro ne csīnīt
Lis jak szvīnya, tak lezsīt.

Palenka to podlōj napoj,
Jad to tyilu, dusi nasoj,
Ī kto ju lyubīt pītī,
Dovho ne bude zsītī.

http://rusyns-library.org – «Русинська Библіотека - ИИФ въ Ужгородѣ» - "Библіотека Стефана Бендаса", 03.2016

Pīj vodīcsku īz potoka,
Nyit v nej hricha ī poroka!
Boh vodu proto sztvorīv,
Bō tō zsazsdu utolīv.

Po Duchnovīcsu.

62. Vremja.

Ptīći probugyatszа, jeszlī nasztane zoŕa. Īdut szpatī, kolī szolnce zajde.

Zemlegyileć poszmotrīt na nebo ī īz choda szolnća znaje, cī jeszty uzse *poludne*, cī daleko *vecser*, cī dolho bude derzsatī *nocs?*

V turnyi zazvonīt cerkovnīk: Tuj je csasz molītvō!

Robotnīkī rano na holosz zvona sztanut v robotu, u *poludne* na holosz zvona otpocsīnut ī obidujut, a *vecserom* takzse na holosz zvona peresztane robota. Koncem *tōzsdnya* zvōklī vōdavatī platnyu robotnīkam.

Vremja gyilītszа na csasztī. Csasz robotō — to *deny*, csasz zse otpocsīnka — *nocs*. Rano *voszchodīt* szolnce, u poludne *najvōszse* sztoīt nad namī, vecserom zse *zachodīt*.

Szīm dnej v jedno — to *tōzsdeny*. Īz szīch szīm dnej nam chrīsztianam pozvoleno ot Vszemohuscsoho Boha līs siszty dnej robītī, a szedmōj deny to jeszty *negyilyu* Jemu poszvjatītī. Poszvjatīme zse tak, jeszlī v negyilyu ne robīme, ot hrīcha szа varujeme, rodītelej szlu-

http://rusyns-library.org – «Русинська Библіотека - ИИФ въ Ужгородѣ» - "Библіотека Стефана Бендаса", 03.2016

chajeme, ī na bohoszluzsenije v cerkov poŕadocsno pojdeme.

Csotōrī tōzsdnyi szuty v jednom miszaci.

Miszaci szuty: janvaŕ, februaŕ, mart, aprīly, maj, junij, julij, avguszt, szeptember, oktober, november, december.

Szeszi miszaci szosztavlyajut jedīn hod. Hod rozgyilyajesza jescse na csetōrī csasztī: *jaŕ, lyito, oszliny* ī *zīma.*

63. Velīcsajte Boha!

Kazsda pticska, choty malenyka,
Csto luhom lyitaje,
Rano, vecser veszelitsza,
Bohu piszny szpivaje.

Ī vō gyiti, lyubō cvitō
Tyistesza, szpivajte,
Boha Tvorca holoszocskom
Mīlōm velīcsajte!

Cī to rano, cī u vecser,
Cī hde prī robotyi,
Cī to v cerkvī, v domi Bozsom,
Doma ilī v skolyi!

Vszuda gyitī holoszocskom
Mīlōm zaszpivajte,
Boha Tvorca v pisznyach krasznōch
Zvucsno velīcsajte!

http://rusyns-library.org – «Русинська Библіотека - ИИФ въ Ужгородѣ» - "Библіотека Стефана Бендаса", 03.2016

MOLĪTVŌ.

Znamenije kresztnoje.

† Vo īmja Otca ī Szōna ī Szvjataho Ducha, amīny 3.

Molītvamī szvjatōch Otec nasīch Hoszpodī Īszusze Chrīszte, Bozse nas, pomīluj nasz!

Szlava Tebi Bozse nas, szlava Tebi!

Molītva ko szvjatomu Duchu.

Carŭ nebesznōj, Utyisītelyu, Duse īsztīnō, īzse vezgyi szōj ī vszŭa īszpolnyajaj, szokrovīscse blahīch, ī zsīznī podatelyu, prijdī ī vszelīszŭa v nō, ī ocsīsztī nō ot vszŭakija szkverno, ī szpaszī Blazse dusī nasa.

Trīszvjatoje.

† Szvjatōj Bozse, szvjatōj kripkij, szvjatōj bezszmertnōj, pomīluj nasz. 3.

Szlavoszlovije maloje.

Szlava Otcu ī Szōnu ī szvjatomu Duchu, ī nōnyi ī prīszno ī vo vikī vikov, amīny!

Molītva ko Preszv. Trojcī.

Preszvjataja Trojce, pomīluj nasz. Hoszpodī, ocsīsztī hrichī nasa. Vladōko, proszti bezzakonija nasa,

http://rusyns-library.org – «Русинська Библіотека - ИИФ въ Ужгородѣ» - "Библіотека Стефана Бендаса", 03.2016

Szvjatoj poszliti i iszcili nemoscsi nasa, imene Tvojeho radi.

Hoszpodi pomiluj. 3. Szlava Otcu: I nonyi:

Molitva Hoszpodnya:

Otcse nas, izse jeszi na nebeszjich: da szvjatitszja imja tvoje, da prijdet carsztvije tvoje, da budet volya tvoja jako na nebeszi i na zemli; chlyib nas naszuscsnoj dazsgy nam dnesz, i osztavi nam dolhi nasa, jakozse i mo osztavlyajem dolzsnikom nasim; i ne vvedi nasz vo iszkusenije; no izbavi nasz ot lukavaho.

Hoszpodi pomiluj, 12. Szlava Otcu: I nonyi:

Szimvol viro.

Viruju v jedinaho Boha Otca, vszederzsitelya, Tvorca neba i zemli, vidimoch zse vszich i nevidimoch; I vo jedinaho Hoszpoda Iszusza Chriszta, Szona Bozsija jedinorodnaho, izse ot Otca rozsdennaho prezsde vszich vik: Szvita ot szvita, Boha isztinna ot Boha isztinna, rozsdenna neszotvorenna, jedinoszuscsna Otcu imzse vszja bosa; nasz gyilya cselovik i naseho radi szpaszenija szsedsaho sz nebesz, i voplotivsahoszja ot Ducha Szvjata i Marii Gyivo, i vocselovicssaszja; raszpjataho zse za vo pri pontijsztyim Pilatyi, i sztradavsa i pohrebenna; i voszkreszsaho v tretij deny po piszanijem; i vozsedsaho na nebesza, i szigyascsaho odesznuju Otca; i paki hrjaduscsaho szo szlavoju szuditi zsivom i mertvom, jehozse carsztviju ne budet konca; i v Ducha Szvjataho, Hoszpoda zsivotvorascsaho, izse ot Otca i Szona iszchogyascsaho, izse szo Otcem i szo Szonom szpoklanyajema i szoszlavima, hlaholavsaho proroki; vo jedinu, szvjatuju, szobornuju i aposztolyszkuju Cerkov. Iszpoviduju jedino krescsenije vo osz-

http://rusyns-library.org – «Русинська Библіотека - ИИФ въ Ужгородѣ» - "Библіотека Стефана Бендаса", 03.2016

tavlenije hrichov. Csaju voszkreszenija mertvōch. Ī zsīznī buduscsaho vika. Amīny.

Molītva pokajanna.

Oszlabī, osztavī, otpuszti Bozse szohrisenija nasa, volynaja ī nevolynaja, jazse v szlovi ī v gyilyi, jazse v vigyinii ī nevigyinii, jazse v umi ī v pomōslenii, jazse v dnī ī v noscsī; vsza nam proszti, jako blah ī Cselovikolyubec.

Upovanije nam Otec, pribizsiscse nase Szōn, ī pokrovītely nam jeszty Duch Szvjatōj: Trojce Szvjataja Bozse nas, szlava tebi.

Molītva ko Preszv. Bohorodici.

Bohorodice Gyivo radujsza blahodatnaja Marije, Hoszpogy sz toboju; blahoszlovenna tō v zsenach, ī blahoszloven Plod csreva tvojeho, jako rodila jeszi Chrīszta Szpasza, ī Īzbavītelya dusam nasōm. Amīny

http://rusyns-library.org – «Русинська Библіотека - ИИФ въ Ужгородѣ» - "Библіотека Стефана Бендаса", 03.2016

SZODERZSANIJE.

Predvarītelynyi uprazsnenī

	Sztorona.
Rīszunkī sz tocskamī ī csertamī	7
Rīszunkī sz zakruhleniamī	
Pīszanije palocsok ī okruhlenij mezsī līnii	
(Zvukovi uprazsnenija ī veszti po rīszunkar odīnokīch bukv.)	
Pīszanije ī csītanī malōch bukv	10
dobra olenka	25
danīlo ī koza	26
mī	28
	29
	31
ī pravdu!	32
kolajcsīk	34
kohut ī szluhī	36
ne szmijsza nad druhīm!	37
zsīd ī dozsgy	39
vīnnīca	41
fedor ī korova	43
geletka ī ropa	44

Pīszanije ī csītanīje velīkīch bukv.

Oko	45
Otec ī szönö	46
Anhelō	47
Adam	47
V skolyi	48
Prīlyizsnōj ucsenīk	49
Poszlusnoszty	50
Moja knīzsocska	51
Mala gazdōnya	52
Rano	53
Rodītelyszka chīzsa	54
Boh	55
Huszar pobozsnōj	57
Hnyizdo potyat	58
Dobroszerdecsnōj chlopec	59
Fedor ī echo	60
Duncsī, Chvosztun ī kony	61
Oszel ī kony	62
Azbuka	62

III. Cstenija.

1. Nasa skola	63
2. Īdu v skolu. (Duchnovics)	64
3. Molītva	64
4. Molītva skolara pred ucsenijem. (Po Duchnovicsu)	65
5. Polīvka	65
6. Uprazsnenije	66
7. Gyitī ī lasztovka	66
8. Ucsītely ī ucseīk	66
9. Uprazsnenije	67
10. Chīzsa	67
11. Szīrotīna	68
12. Uprazsnenije	69
13. Csīsztōj kotīk	69
14. Szluchaj sztarsīch!	70
15. Gyid ī szmerty	71
16. Anhel Chranītely	71
17. Dvor. (Po Azb. Gōncy-a)	72
18. Īhrō. (A. Duchnovics)	73
19. Csto jeszty? (Uprazsn.)	74
20. Korovō ī ovci	74
21. Csto hovorat szkotō?	76
22 Csto gyilaje? (Uprazsn.)	76
23. Kohut ī kurī. (Po Azbuci Gōnczy-a)	77
24. Molotyba	78

http://rusyns-library.org – «Русинська Библіотека - ИИФ въ Ужгородѣ» - "Библіотека Стефана Бендаса", 03.2016

Sztorona.

Kto csto gyilaje? (Uprazsnenije) 78
26. Cseszty. (A. Duchnovics) 79
27. Kony 79
28. Csto? (Uprazsnenije) .. 80
29. Zahoroda 80
30. Csto gyilajuty? (Uprazsn.) 80
31. Veszna 81
32. Csto csim gyilajuty? (Uprazsnenije) 81
33. Klyatva. (A Duchnovics) 81
34. Rozumnōj otvit 81
35. Īz csoho? (Uprazsnenije) 82
36. Cerkov 82
37. Cerkov. (A. Duchnovics) 83
38. Sztranō szvita 84
39. Jakij? (Uprazsnenije) .. 85
40. Szelo 85
41. Jakij, jaka, jakoje? (Uprazsnenije) 86
42. Csto najmīlyijse? 86
43. Blahodarna gyitīna .. 86
44. Szīrota (Po Sevcsenku) 87
45. Uprazsnenije 88
46. Horod (Po Azb. Gönczy-a) 88

Sztorona.

47. Kolyko? (Uprazsnenije) 90
48. Kolī dolzsnō mō ītī v chram Bozsij? 90
49. Pole, luh, lyisz. (Po Azb. Gönczy-a) 91
50. Ne hanyba robītī (A. Duchnovics) 93
51. Szokotī zdorovoje! .. 93
51. Ne chvalīsza! 94
53. Otcsīzna 94
54. Uhorscsīna 95
55. Bura (Po Azb. Gönczy-a) 95
56. Nasa zemlya 96
57. Utrennya molītva skolara (A. Duchnovics) .. 98
58. Zemlya ī voda (Po Azb. Gönczy-a) 99
59. Vecsernya molītva skolara (A. Duchnovics) .. 101
60. Ot palenkī umer 102
61. Pjansztvo (Po Duchnovicsu) 103
62. Vremja 104
63. Velīcsajte Boha! 105

IV. Molītvō 106

Koneč, Bohu szlava!

http://rusyns-library.org – «Русинська Библіотека - ИИФ въ Ужгородѣ» - "Библіотека Стефана Бендаса", 03.2016

Az „Unio Könyvnyomda Részvény-Társaság" kiadásában Ungvárt megjelent s a görög katholikus iskolák számára előírt és engedélyezett tankönyvek jegyzéke:

Dr. Mikita-féle: „Kis Katekizmus" a gör. kath. népiskolák I—IV. osztálya számára magyar és ruthén nyelven és magyar betükkel ruthén nyelven .. — K 30

Dr. Mikita-féle: „Közép Katekizmus" a gör. kath. népiskolák V—VI. osztálya számára magyar és ruthén nyelven) .. .. — K 50 f

Dr. Mikita-féle: „Nagy Káté" a gör. kath. középiskolák és felnőttek használatára (magyar és ruthén nyelven) .. .. 1 K 20 f

Volosin Ágoston: „Magyar ABC és olvasókönyv" a gör. kath. népiskolák I. és II. osztálya számára — K 50 f

Volosin Ágoston: „Olvasókönyv" a gör. kath. népiskolák III. és V. osztálya számára .. .. — K 80 f

Volosin Ágoston: „Kis biblia" a gör. kath. népiskolák alsó osztályai számára magyar és ruthén nyelven — K 50 f

Volosin Ágoston: „Azbuka", ruthén ABC, a népiskolák I. II. osztályai számára .. .. — K 50 f

Volosin Ágoston: „Csitánka" ruthén olvasókönyv a gör. kath. népiskolák III. VI. osztályai számára — K 80 f

Volosin Ágoston: „Grammatika", ruthén nyelvtan .. — K 30 f

Vrábely: „ABC ruthén nyelven .. .. — K 40 f

„Örangyal" imakönyv mindkét nembeli fiatalság számára .. .. — K 60 f

Szemán István: „Lelki Vigasz" imakönyv a gör. kath. noi közönség számára egész vászonkötésben 8 K, zsagrin bőrbe 6 K, borju-bőrbe .. .. .. 10 K — f

Ugyanez pirmazva 1 koronával drágább .. .. 9 K — f

Szemán István: „Lelki Kincs" imakönyv mindkét nembeli serdülőbb ifjuság számára .. .. 1 K 40 f

„Anhel Hoszpodeny" imakönyv mindkét nembeli ruthénajku ifjuság számára magyar vagy cyrill betükkel nyomtatva .. .. — K 50 f

Karczub Endre: „Chlyb Duszovnij", imakönyv felnőttek számára magyar vagy cyrill betükkel nyomva, fehér zsinórral kötve 2·80 korona, félbőrbe kötve 3 K 50 fillér, finom zsagrin bőrbe kötve 8—10 K — f

Gebé Péter – Malinics József: „Velikij Zbornik" imakönyv felnőttek számára félbőrkötésben 11 korona, egész bőrbe kötve, piros vágással 20 korona, finom zsagrin-bőrbe kötve, arany vágással .. .. 24 K — f

Karczub Endre és Pleszkó János: „Szerednij Zbornik" imakönyv mindkét nembeli serdülőbb ifjuság számára magyar és cyrill betükkel 6·50, 7—12 és 17 K — f

„Részletes Tanitásterv" módszeres utasitással .. .. 3 K — f

„Értesitő könyvecske" a gör. kath. népiskolák számára — K 20 f

Felvételi napló 160 tanulóra, kötve .. .. 2 K 40 f

Haladási munkanapló, kötve .. .. 3 K — f

Iskolai látogatási napló, kötve .. .. 3 K 60 f

Előmenetelről és mulasztásról napló 40—480 tanulóig félvászonba kötve .. .. 2·7 K ig

---

Tanulók és iskolai gyüjtőnyomtatványok mindenféle imakönyvek pontosan megszerezhetők